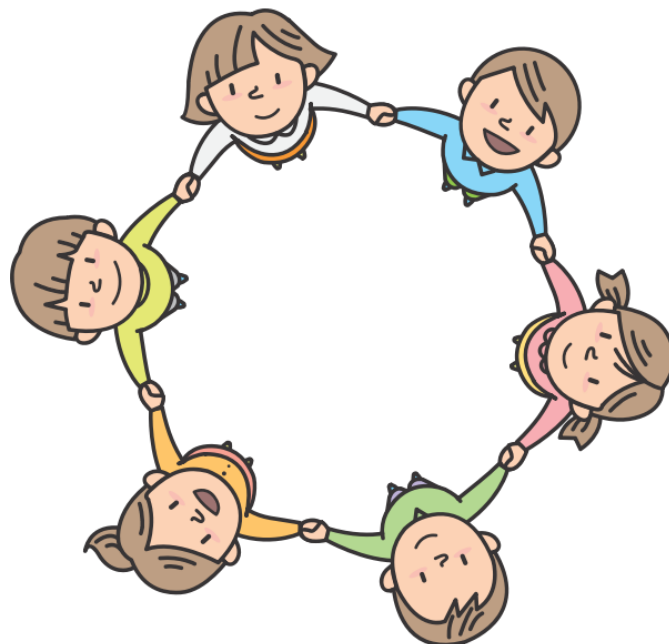


גנים ובתי הספר של החופש הגדול

תוכנית חינוכית לכיתות א' – ג'

חיים בשותפות ובצמיחה



פתח דבר

תוכנית "בתי הספר של החופש הגדול" בשנת תשפ"ב, עומדת בסימן "חיים בשותפות ובצמיחה". תכנית זו מורכבת מעולמות התוכן של החינוך החברתי, החינוך לערכים והחינוך הלשוני.

התוכנית מדגישה אלמנטים של התפתחות וצמיחה אישית: כישורים, כוחות, יכולות וחוזקות, עם היבטים חברתיים – כבוד הדדי, סובלנות, שותפות ועבודת צוות.

העיסוק בתחומים אלה נשען על הגישה ההתנסותית, כדרך מועדפת ורצויה בקרב תלמידים צעירים. העיסוק בתכנים חברתיים-ערכיים משלב הרחבה והעשרה של עולם הידע בתחומים רלוונטיים. הדבר נעשה באמצעות שילוב של קטעי מידע, סרטונים, תמונות אמנות, מוזיקה ומגוון טקסטים מעולם הספרות היפה לילדים. התוכנית מציעה אפשרויות של מפגשים חברתיים בין תלמידים מכיתות שונות ומבתי ספר שונים.

התוכנית מיועדת לתלמידי כיתות א'-ג'. כל יחידה בתוכנית כוללת היצע גדול של פעילויות חווייתיות, הניתנות למימוש בתוך כיתה, בחצר, ובלמידה חוץ כיתתית. ההיצע הגדול נבנה מתוך תפיסת עולם פדגוגית, הנותנת ביטוי לייחודיות של כל בית ספר, וכל צוות בבית הספר, ומובילה אותם לבחירה ולהתאמה.

מבנה התוכנית

התוכנית "חיים בשותפות ובצמיחה" מורכבת מ-20 יחידות פעילות המחולקות ל-3 פרקים. קיימת חשיבות לסדר הפרקים. הפרק הראשון עוסק במעגל האישי, הפרק השני עוסק באינטראקציות בין אישיות והפרק השלישי מרחיב את המעגלים החברתיים.

פרק א' – כוחות ויכולות בצמיחה ובהתפתחות (8 יחידות פעילות) – עמוד 6

יחידה מס'	עמוד	שם היחידה	יצירות נלוות	התאמה מגזרית
1	7	מהם הכוחות שיש בי?		
2	22	מתי עשית משהו בשביל מישהו?		
3	33	מילים טובות, מילים מעודדות		מותאם למגזר החרדי
4	48	דמיון ושוני בראי האמנות	ציור אמנותי – אמבת / עירית רבינוביץ	
5	61	כבוד ושוויון בראי האמנות	ציור אמנותי – שני חתולים / אבו שקרה ספר - מעשה בחתוליים / ע. הלל, הוצאת מודן	מותאם ומתורגם לדוברי ערבית
6	90	שותפות ועבודת צוות	ספר – יוצרים עם פיבן – ספר סדנה, הוצאת עם עובד	
7	100	איך עובדים ביחד?		
8.	108	שיתוף פעולה בעולם החרקים	יצירה מוסיקלית – מעוף הדבורה / רימסקי קורסקוב	

פרק ב' - נתינה ונדיבות יוצרות שותפות (7 יחידות פעילות) – עמוד 117

יחידה מס'	עמוד	שם היחידה	יצירות נלוות	התאמה מגזרית
9	118	לתת מכל הלב		מותאם ומתורגם לדוברי ערבית
10	142	קבלה ונתינה אינם הפכים		
11	149	"נתינה מעולם לא הפכה מישהו – לאדם עני"	ספר - הענק הכי גנדרן בעולם / ג'וליה דונלדסון, הוצאת כנרת זמורה דביר. ספר - מהפכת התפוזים של מתי / תמי שם טוב, הוצאת הקיבוץ המאוחד	
12	159	נתינה יוצרת שותפות		מותאם למגזר החרדי
13	172	פשוט לומר תודה		מותאם למגזר החרדי
14	184	לחיות עם בעלי חיים		
15	194	סיפורים על ילדים ועל בעלי חיים	ספר -מעשה כלולי ה.../ דבורה עומר, הוצאת שרברק ספר - חברות ונתינה חתולים ילדים ומה שביניהם – לאה כץ, הוצאת אוריון. ספר - גורי הכלב שמתנהג כמו בן אדם – יובל עדן. ספר - מסיפורי סבא גרישה – גרשון אקשטיין, הוצאת צמרת.	

פרק ג' - מפגשים לקירוב לבבות – עמוד 207

מס' יחידה	עמוד	שם היחידה	יצירות נילוות	התאמה מגזרית
16	208	יום אחד הם יוכלו לשוב למולדתם	ספר - מולו וצגאי / תמר ורטה זהבי, הוצאת כנרת. ספר - מולו וצגאי חוצים את הים / תמר ורטה זהבי, הוצאת כנרת זמורה דביר.	
17	224	תפוז בארגז התפוחים	ספר - מאחורי וילון האפרסקים / שלומית כהן אסיף, הוצאת הקיבוץ המאוחד	מותאם ומתורגם לדוברי ערבית
18	240	זה לא משנה אם הוא שונה	ספר - מעלה קרחות / אפרים סידון, הוצאת עם עובד.	
19	253	פורשים כנפיים		
20	274	נפגשים ביחד		

עמוד	שם היחידה
286	תוכניות שבועיות מאגר פעילויות

פיתוח וכתובת הפעילויות: ד"ר רָנָה ברנר

קריאה והערות: איילה אלפרוביץ

תרגום לערבית: אלאא מח'אג'נה

פרק א'

כוחות ויכולות

בצמיחה ובהתפתחות



יחידה 1 – מהם הכוחות שיש בי?

מטרה

היכרות עם מגוון הכוחות והיכולות המצויים בכל אחד מאיתנו.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שניים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן.
- כלי כתיבה.
- עזרים מצורפים

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון האמצעים שנבחרו לפעילות.

מי מצליח לא לצחוק?

א. נזמין את הילדים להתחלק לזוגות ולשבת זה מול זה.

המשימה – להתבונן איש בפני רעהו מבלי לדבר ומבלי לצחוק, זמן רב ככל האפשר.



ב. נשוחח על השאלות הבאות –

- ❖ האם הצלחנו במשימה?
- ❖ מה עזר לנו?
- ❖ אילו כוחות ויכולות גייסנו כדי להצליח במשימה?
(ריכוז, סבלנות, רצון להצליח, שמירה על קשר, נחישות ועוד).



1. הכוחות, החוזקות והיכולות שיש בנו.

- ❖ נקרין לילדים את התמונות המצורפות להלן (בעמודים הבאים).
- ❖ נבקש מהם להתבונן ולזהות איזה "כוח" / יכולת משתקפים בתמונות. (יש תמונות המשקפות מספר כוחות).





❖ נערוך רשימה של החוזקות והכוחות המסתתרים בתמונות.
(נוודא שהילדים מבינים למה הכוונה במושגים כגון כוח פיזי, כוח המחשבה)

• כוח פיזי	• כוח הרצון
• כוח המחשבה	• כוח התכנון
• כוח הסבלנות	• כוח הוויתור
• שיתוף פעולה	• כוח ההתמודדות עם לחץ
• כוח ההתמדה	• כוח ההתמודדות עם הצלחה
	• כוח ההתמודדות עם כישלון במשחק

❖ מה משותף לכוחות ולחוזקות שעליהם אנו מדברים?

כוחות, יכולות וחוזקות

המושג "כוחות" מתייחס ליכולות וכישורים שיש לנו בתוכנו, והם מסייעים לנו ביומיום.
באמצעות הכישורים והיכולות האלה, אנחנו מצליחים לפעול בצורה מיטבית, לפתור בעיות ולהתנהג בצורה הגורמת להרגשה טובה ולאווירה נעימה בסביבתנו.
בכל אחד מאיתנו מצויים כוחות וחוזקות, שאיתם נולדנו והם מתפתחים וצומחים. יש יכולות שלא נולדנו איתם אך אנו רוכשים, לומדים ומפתחים במהלך השנים. הכוחות האלה מבקשים להתגלות ולהתממש.

❖ נזמין את הילדים להעשיר ולהרחיב את רשימת הכוחות, היכולות והכישורים.
במידת הצורך, נוסיף על דברי הילדים ונרחיב את הרשימה.

רשימת כוחות, החוזקות, היכולות והכישורים

הכוח לשתף ברגשות ובמחשבות, הכוח להיות קשוב לחבר/ה, הכוח לזהות מה השני מרגיש, כוח החיוך, הכוח לעזור, הכוח לחלוק עם חברים, הכוח לשתף ולהשתתף במשחק או בפעילות אחרת, כוח להתגבר על קושי, כוח לשמור סוד, התחשבות, אכפתיות, כוח ההקשבה, כוח הדמיון, כוח הסקרנות, כוח החברות, כוח הבחירה, כוח ההחלטה, יכולת המצאה, יצירתיות והמצאתיות, אומץ, הגינות, זהירות, הכרת תודה, התלהבות ועוד.



2. ציור וחידון

- א. נבקש מהילדים לבחור את אחד הכוחות/הכישורים/החוזקות מתוך הרשימה ולצייר את הכוח שבחרו. ניתן להיעזר בתמונות מעיתונים או במשפטים כתובים בעיתונים.
- ב. נהפוך את הציורים לחידון
כל ילד יציג או יראה את מה שהוא צייר ושאר ילדי הקבוצה ינסו לגלות מהו הכוח המסתתר.
- ג. נשוחח ונמצא מה משותף לכל מה שהראינו.

3. זיהוי החוזקות והכוחות של הילדים – מי אני ומה כוחי?

- א. נארגן את הכיתה לקבוצות של 5-6 ילדים. ניתן לכל קבוצה חבילת כרטיסים. (כל כרטיס מורכב מתמונה של ילד/ה ומהדברים שהוא אומר – עמוד 14-16).
- ב. כל ילד בתורו, יבחר כרטיס אחד, יקרא אותו בקול, יאמר מהו הכוח המסתתר בדברים ויסביר למה הוא חושב כך.



✂

אפשרויות כוח החשיבה תכנון סבלנות אורך רוח יכולת לשתף להתגבר לחלוק	"אני אוהבת לשחק דמקה עם סבא שלי. בכל פעם שאנחנו משחקים הוא מזרז אותי ואומר: "עכשיו תורך, קדימה, עכשיו תורך". אני אומרת לו: "סבא, רגע, אני צריכה לחשוב מה המהלך שכדאי לי לעשות".  כוח ה
---	--

✂

אפשרויות סבלנות דמיון ויתור חוש הומור אמונה בעצמי נחישות	"בהצגה של בית הספר קיבלתי תפקיד די גדול. הייתי צריכה ללמוד בעל-פה טקסט ארוך. בהתחלה חשבתי שלא אצליח בגלל אורך הטקסט ובגלל המלים המסובכות שבו. אחרי שתרגלתי הרבה ראיתי שאני מצליחה".  כוח ה
---	--

✂

אפשרויות כוח החשיבה תכנון סבלנות חוש הומור ויתור שיתוף	"אחי הגדול אוהב את הים ואני מעדיף את הברכה. בכל פעם מתעורר ויכוח בבית – מה עדיף הים או הברכה. באחת הפעמים שההורים שאלו אותנו לאן אתם רוצים שניסע, לים או לברכה? עניתי – ללונה פארק!".  כוח ה
---	--

✂

אפשרויות כוח החשיבה סקרנות שיתוף שכנוע דמיון התגברות	"בכל פעם שהמורה שלנו אומרת שיש לעבוד בקבוצות או בזוגות אני יודע שיהיו צרות. תמיד יש מישהו שיושב בצד ולא עושה כלום. אני תמיד מנסה לגרום לו להיות שותף ולקחת חלק בעבודה יחד עם כל השאר."  כוח ה _____
--	---

✂

אפשרויות יכולות ויתור  דמיון איפוק נחישות חוש הומור בחירה החלטה	"תמיד כשאני הולכת עם אמא שלי לקניות אני אוהבת להתעכב על יד מדפי השוקולד. יש שם כל כך הרבה דברים טעימים!!! אמא שלי אומרת שלא חייבים לקנות כל מה שרואים. אני מתעצבנת ורוצה להסביר לה, שאני לא רוצה לקנות <u>הכל</u>. רק חלק. בסוף אני מבינה למה היא אומרת זאת ויודעת שהיא צודקת."  כוח ה _____
---	--

✂

אפשרויות כוח החשיבה סקרנות אחריות נחישות עזרה קבלת המצב קשר רגשי	"היה לנו כלב. לפני חצי שנה הוא הלך לאיבוד. חיפשנו אותו בכל מקום, בקשנו את עזרת השכנים והחברים, תלינו מודעות בשכונה אבל את הכלב החמוד שלנו לא מצאנו. הייתי מאוד עצובה. יום אחד אמא הביאה הביתה כלב חדש. גם הוא חמוד ואני שמחתי מאוד." כוח ה _____
--	--

✂



✂

אפשרויות חוש הומור סקרנות נחישות התמדה אחריות החלטה שיתוף	"עילאי, החבר שלי, אומר כל הזמן שהוא יהיה מאלף כלבים וככה הוא יוכל ללקד כלבים איך לעזור לאנשים עיוורים. אני רוצה להיות טייס. אתמול רציתי להיות ליצן רפואי. לפני שנה חשבתי שהכי כדאי לי להיות איש חלל. <u>הכל</u> נראה לי מעניין וחשוב. כמה טוב שיש לי עוד כמה שנים כדי להחליט." כוח ה _____
---	--

✂



4. מהם הכוחות שיש בי?

א. נשוחח עם הילדים ונבקש מהם לזהות את הכוחות האישיים שלהם. במידת הצורך הילדים ייעזרו בחבריהם.



ב. נגיש את דף העיגולים המצורף ונזמין את הילדים למלא אותו.



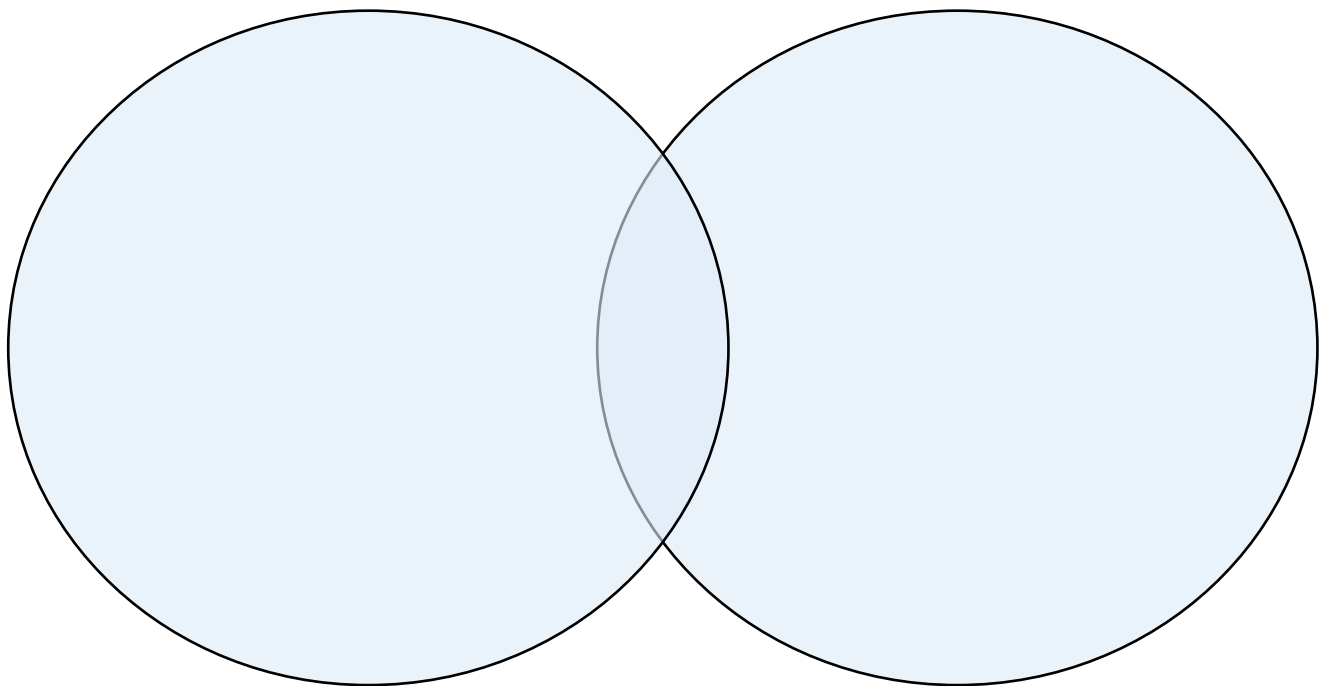
מהם הכוחות שיש בי?

כישורים

תחומי עניין

מה הכישורים שלי? במה אני טוב?

מה מעניין אותי? מה מסקרן אותי?



ג. סיפור אישי

א. נבקש מהילדים לחשוב ולספר לקבוצה (אפשר גם לכתוב) על הכוחות שיש בהם.

כדוגמה נוכל לקרוא את דבריה של רעות, ממושב במרכז הארץ. 

"אני רעות, בת שמונה ממושב במרכז הארץ. במשפחה שלי אנחנו חמישה אחים ואחיות ואני הצעירה ביותר. הכוח המיוחד שיש לי הוא הסבלנות. בכל יום הולדת של חברים וחברות אני מחכה עד שכל הילדים יקבלו את העוגה. אני אוהבת להיות אחרונה ולקבל את העוגה בשקט ובלי להידחק.

לא מזמן גיליתי שיש בי כוח נוסף הוא הכוח לעזור למי שצריך. לפני כמה ימים ראיתי ילדה אחת יושבת בחוץ ובוכה. שאלתי אותה מה קרה היא סיפרה לי שהיא נפלה וקיבלה מכה חזקה ביד. אז הלכתי איתה לשתות מים ולשטוף פנים.



בפעם אחרת, שמעתי ששני ילדים מתווכחים מי התחיל ראשון בריב שהיה ביניהם. ניגשתי ואמרתי להם, שזה בכלל לא משנה מי התחיל. הכי חשוב זה מי מפסיק."

ד. על הבמה – ילדים מופיעים

א. נקבע כ-5 תחומים בהם ילדים יכולים לבוא לידי ביטוי.

התחומים המוצעים

שיר, ריקוד, חיבור חידון, הבאת מידע מעניין (על דמות, מקומות בהם היינו, קבוצת כדורגל, על משחק שאנו אוהבים), בדיחות, קריאת סיפור בקול, סיפור אישי על מה שהיה כשהיינו קטנים, סיפור על חוג שאנו משתתפים בו, אוסף או תחביב ועוד.

- ב. נזמין את הילדים להתחלק לקבוצות על פי נקודות החוזק שלהם.
- ג. נבקש מהילדים להביא אביזרים מתאימים ולהכין את ההופעה שלהם.
- ד. נאפשר לילדים להכין פלייר ובו מידע על מה שהם מציגים.
- ה. נעצב יחד עם הילדים את ה"במה" ושורות של כסאות ל"צופים".
- ו. על הבמה תיערכנה ההופעות. כל קבוצה תופיע במה שהכינה.
- ז. נזמין את הילדים-הצופים (מהכיתה שלנו ומכיתות נוספות) לעודד ולחזק את המופיעים.

*מוצע בזאת שגם המורה תופיע בפני הילדים בתחום המעיד על החוזקות שלה – שירה, בישול, סריגה, ציור, יוגה, ניסויי מדע וכד'.



ה. יצירת תפזורת

- א. נציע לילדים, ביחידים/בזוגות/בקבוצות להכין "תפזורת הכוחות שיש בנו".
- ב. אפשר להגיש דף תפזורת ריק – מצורף בהמשך (עמוד הבא).
- ג. אפשר ללמד את הילדים להיכנס לאתר ויוו – "מחולל תפזורת". ולעבוד על פי ההנחיות. המילים שייכנסו לתפזורת יהיו מתוך רשימת הכוחות, היכולות והכישורים.

<https://digitalpedagogy.co/2017/05/11/%D7%9E%D7%97%D7%95%D7%9C%2F%D7%9C-%D7%AA%D7%A4%D7%96%D7%95%D7%A8%D7%AA>

- א. ניתן לילדים למצוא את המילים בתפזורת שהם יצרו.
- ב. נשחזר עם הילדים את מה שעשינו ונדגיש את הכוחות שיש לנו ואת תרומתם.



תְּפִזוּרַת בְּנוֹשָׂא:

מַחֲסֵן מְלִים:

- | | |
|----------|----------|
| _____ .5 | _____ .1 |
| _____ .6 | _____ .2 |
| _____ .7 | _____ .3 |
| _____ .8 | _____ .4 |

יחידה 2 – מתי עשית משהו בשביל מישהו?

מטרה

היכרות ומודעות שיש לנו אפשרות להשתמש לטובה ביכולות ובכוחות שלנו. יש בכוחנו להשפיע לטובה על סביבתנו ולסייע לעצמנו.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שניים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- דפי ציור
- צבעים
- קופסאות נעליים ריקות
- ניירות צבעוניים
- שמיניות בריסטול דמוי קלף
- דפים
- עיתונים לגזירה
- דבק, מספרים
- כלי כתיבה

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון האמצעים שנבחרו לפעילות.



1. כוחות ויכולות לעזרתנו ולמען אחרים

כפי שראינו במפגש הקודם, המושג "כוח" אינו קשור רק בשרירים. כשאנו מדברים על כוח אין כוונתנו רק לכוח פיזי. לכל אחד מאיתנו יש כוחות ויכולות. אלה הם כוחות טובים, יכולות שאנחנו יכולים לגייס כדי לעזור לעצמנו ולאחרים.

לכל אחד מאיתנו יש כוחות רבים וחוזקות שבאמצעותם אנו יכולים להעניק ולתרום לסביבתנו: בטחון, דמיון, סקרנות, יכולת נתינה ועזרה, חוש הומור, יכולת לוותר, אחריות ועוד.

לא תמיד קל לנו לגלות את החוזקות.

לאורך כל הדורות היו אנשים, שהיו להם כוחות ויכולות מיוחדים לסחוף אנשים אחרים, לעזור, לעודד, לתת תקווה ולתת בטחון לאחרים. האנשים האלה היו אנשי מדע, אנשי אומנות, ספורטאים ומנהיגים.

המנהיגים השפיעו לטובה ונתנו תקווה, אמונה ותחושת שייכות לבני עמם ולבני עמים אחרים. בזכות יכולותיהם ומעשיהם, הם העניקו מתנה גדולה לאנשים רבים – נתנו להם השראה.



2. מנהיגים ואנשים הנותנים השראה

א. נקרין את התמונות המצורפות וניתן לילדים מידע בסיסי על הדמויות ועל פועלן.

בנימין זאב הרצל



בנימין זאב הרצל חי לפני 150 שנה. בתקופתו רוב היהודים חיו בארצות הגולה. הוא כתב ספר בשם "מדינת היהודים", והחל לפעול כדי לממש את הרעיון של הקמת מדינה ליהודים. בהתחלה הוא פנה למנהיגים בעולם כדי שיתמכו ברעיון. לא כולם הסכימו איתו ולכן הוא החליט לכנס בעיר באזל את הקונגרס הציוני. הייתה לו יכולת שכנוע לא רגילה. הוא הצליח לשכנע

מלכים וקיסרים שהוא מנהיג היהודים והיהודים שירצו בכך יעלו לארץ ישראל ויקימו בה את מדינתם. הוא אמר: **"אם תרצו – אין זו אגדה"**.

מנחם בגין ואנואר סאדאת, נשיא מצרים



מנחם בגין ואנואר סאדאת חתמו לפני יותר מ-40 שנה על הסכמי השלום בין מצרים וישראל. עד לחתימת ההסכם שררו יחסי איבה ומלחמה בין שתי המדינות.

בגין וסאדאת היו מנהיגים גדולים. הם פעלו למרות שבשתי המדינות קמו להם גם מתנגדים רבים. הם היו בעלי אומץ ויכולת ראיית העתיד.

הם החליטו לחתום על הסכם השלום, למרות הקשיים.

שניהם העדיפו יחסי שלום על פני מצב של איבה ומלחמה.

יצחק רבין וחסיין מלך ירדן



יצחק רבין וחסיין מלך ירדן חתמו על הסכם שלום בין שתי המדינות – ישראל וירדן, שנחתם לפני 30 שנה כמעט. שתי המדינות הדגישו את השאיפה לשלום ולצדק והתחייבו "לחיות בשלום זו עם זו... בתוך גבולות בטוחים ומוכרים".

לשני המנהיגים נדרשו אומץ וחשיבה על עתיד משותף לאזרחים, עתיד של הצלחה.

שני המנהיגים הראו הערכה רבה אחד כלפי השני והיו חדורי אמונה כי תפקידם הוא להוריש לילדים ולנכדים בשתי המדינות **"עולם טוב יותר, עולם שנים לחיות בו..."**

לינוי אשרם



לינוי אשרם היא מתעמלת אומנותית ישראלית אשר זכתה במדליית זהב בקרב רב באולימפיאדה שהתקיימה בשנת 2021 בטוקיו, בירת יפן.

כוח הרצון של לינוי הוא אחד הכוחות המניעים אותה. היא מתעמלת במשך שעות רבות כל יום. היא לא מוותרת לעצמה, מוכנה להתאמץ ולעבוד קשה כדי להצליח.

היא אמיצה ומוכנה להתנסות בדברים חדשים. לאחר שפרשה מעולם התחרויות לינוי מקדישה את חייה לאמן וללמד ספורטאיות צעירות.

מוחמד אבו פאני



אבו פאני הוא כדורגלן ישראלי המשחק במכבי חיפה ובנבחרת ישראל. הוא שיחק במשחקים רבים במדי הנבחרת. אבו פאני ניחן בכוח רצון ובתשוקה לכדורגל. אבו פאני נולד בכפר קרע. בזכות אהבתו לכדורגל הוא התמיד באימונים בנבחרת הילדים ואחר כך בנבחרת הנוער. אבו פאני אינו גבוה אך הוא חזק. גם אביו היה כדורגלן ומוחמד הלך בעקבותיו. כשבגר זכה אבו

פאני להצלחה. ההתקדמות שלו הייתה מאוד מהירה, כי יש לו כישורים חברתיים ויכולת שיתוף פעולה שמסייעים לו להצליח ולתרום להצלחת קבוצתו.

ב. נשאל את הילדים את השאלות הבאות

- ❖ אילו כוחות ויכולות היו לכל אחת מהדמויות שעליהם סיפרנו?
- ❖ כיצד הם הביאו לידי ביטוי את החוזקות והכוחות האלה? מה הם עשו? מה הייתה תרומתם? למי?

3. הכוחות והיכולות שלי

א. ניזכר ברשימת הכוחות, החוזקות והיכולות

רשימת כוחות, חוזקות, יכולות וכישורים

הכוח לשתף ברגשות ובמחשבות, הכוח להיות קשוב לחבר/ה, הכוח לזהות מה השני מרגיש, כוח החיוך, הכוח לעזור, הכוח לחלוק עם חברים, הכוח לשתף ולהשתתף במשחק או בפעילות אחרת, כוח להתגבר על קושי, כוח לשמור סוד, חוש הומור, התחשבות, אכפתיות, יצירתיות, כוח ההקשבה, כוח הדמיון, כוח הסקרנות, כוח החברות, הכוח לחכות בסבלנות, כוח הבחירה, כוח ההחלטה.

ב. נזמין את הילדים להוסיף כוחות ויכולות לרשימה הנ"ל.

ג. נציע לילדים לשתף בכוח אחד שיש להם ובדוגמה המראה איך הכוח הזה בא לידי ביטוי. הילדים יכתבו ויצירו את דבריהם. אפשר גם להמחזיז את הדברים. לדוגמה

- (1) "יש לי רעיונות יצירתיים. פעם שיחקנו בכיתה והמורה בקשה שנצייר מה אפשר לעשות עם כובע ואני ציירתי כובע אחד לשני יצורים."
- (2) אני תמיד נותנת מתנות שאני מכינה בעצמי. ליום ההולדת של מיקה, החברה שלי, הכנתי לה מובייל לבבות. היא שמחה מאוד.



4. הכוחות שיש לי עוזרים לי ולסביבתי

א. נשוחח עם הילדים על החשיבות והתרומה של הכוחות, החוזקות והיכולות שלהם

- ❖ האם אנחנו יכולים לפתח את החוזקות האלה? איך?
- ❖ האם אנחנו יכולים לראות את החוזקות של חברינו? כיצד?
- ❖ כיצד הכוחות והיכולות שלנו תורמים לנו ולסביבתנו?

ב. נקרין או נדפיס את המשפטים שלהלן.

ג. כל ילד יבחר משפט, יקרא אותו בקול וימשיך אותו באמצעות דוגמה

✂

הכוח שלי עוזר לי לפתור בעיות עם חברים. לדוגמה: _____

✂

הכוח שלי עוזר לי להסתדר יותר טוב עם האחים שלי בבית. לדוגמא: _____

✂

הכוח שלי עוזר לי לעזור לחברים. לדוגמה: _____

✂

בזכות הכוח שלי הכלב שלי תמיד שמח. לדוגמה: _____

✂

בזכות הכוח שלי, יש לי חברים טובים. לדוגמה: _____

✂

בזכות הכוח שלי יש לי הישגים טובים בספורט. לדוגמה: _____

✂

הכוח שלי תורם בעיקר לאחותי הקטנה. לדוגמה: _____

✂

הכוח שלי _____ לדוגמה: _____

5. מוזיאון הכוחות הכישורים שלנו – יצירה אישית וכיתתית

ד. לצורך הפעילות נזקק לקופסת נעליים ריקה לכל ילד או לכל זוג ילדים.
ה. כל ילד (או כל זוג ילדים) יבחר כוח אחד שיש לו. את הכוח הזה הילד ייצג בתוך קופסת הנעליים. חשוב לציין את שם הילד/ה ואת הכוח המיוצג (ראו תמונה).

ו. נשוחח עם הילדים ונסביר את הפעילות.

ז. לפני הפעילות נשאל

- ❖ איזה כוח מהכוחות שלך את/ה רוצה להראות ולהציג בקופסה?
- ❖ איך אפשר להראות את הכוח הזה? (באמצעות חפצים, תמונות, תמונות מעיתונים, ציורים, מילים כתובות).
- ח. בתום הפעילות נבקש מהילדים לספר מה עשו, איך היה להם, כיצד הרגישו בזמן הפעילות, האם הצליחו להראות את מה שרצו?
- ט. כל הקופסאות יונחו ויצרו את "מוזיאון הכוחות והכישורים שלנו".

י. דוגמה

שי סיפרה – הכוח שלי הוא הרצון לעזור ולכן הנחתי בקופסה:

- **עזרה ראשונה** - כי אני עוזרת למי שנופל או למי שכואב לו.
- **כלי כתיבה** - כי אני נותנת כלי כתיבה למי שאין לו.
- **פנקס** - כי אני כותבת ברכות למי שעצוב לו.
- **בקבוק מים** - למי שצריך לנקות את הפצע או שהוא רוצה לשטוף ידיים.



6. נתבונן בתמונת העציצים ונשוחח עם הילדים על השאלות הבאות



- ❖ איך הכוחות שלנו צומחים?
- ❖ האם כשהיינו קטנים היה לנו את הכוח והיכולת שיש לנו עכשיו?
(לדוגמה - האם חוש הומור שיש למישהו, היה לו גם כשהיה קטן?).
- ❖ האם הכוח והחוזקה שלנו נשארים תמיד אותו הדבר? ניתן דוגמאות.
- ❖ איך הכוחות שלנו צומחים? מה אפשר לעשות לשם כך?
- ❖ באיזה גודל הכוח / היכולת שלך עכשיו? כמו הצמח הקטן, הבינוני או הגדול?
- ❖ מה כדאי לעשות כדי שהוא יתחזק יותר?

7. מעצבים כרזה

- a. נחלק את ילדי הכיתה לקבוצות.
- b. כל קבוצה מתבקשת לחבר משפט המביא לידי ביטוי את מה שעשינו עד עתה. לחילופין, אפשר לבחור אחד מהמשפטים המצורפים.
- c. כל קבוצה תעצב כרזה המתאימה למשפט הנבחר, תוסיף ציורים והסברים ככל שיבחרו.

משפטים לכרזה

- כוח לא נמצא רק בשרירים. כוח אינו רק דבר פיזי.
- לכל אחד יש ג'פנים כוחות טובים.
- באמצעות החוזקות שלי אני משפיע/ה לטובה על סביבתי.
- בכל אחד מאיתנו יש כוחות טובים רבים ומגוונים.
- אנחנו צומחים באמצעות החוזקות והכוחות שלנו.
- כמה טוב להשפיע על הסביבה באמצעות מה שטוב.
- אנחנו צומחים כשאנו תורמים לסביבתנו.
- החוזקות שלנו הם אוצרות. ככל שנשתמש בהם כך הם יתעצמו.

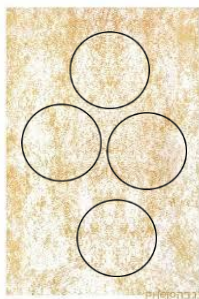


8. קופסת כוחות ויכולות כיתתית

א. נכין "קופסת כוחות ויכולות". ניתן להשתמש בקופסת נעליים עטופה.



ב. נכין הרבה "מטבעות" – נגזור עיגולים מנייר דמוי קלף.



ג. נקשט את הקופסה וניתן לה שם. לדוגמה "כוחות ויכולות הם אוצרות".

ד. נזמין את הילדים לכתוב על "מטבע" עשוי נייר קלף סיפור קצר, שבו יש ביטוי למימוש הכוח.

נציע: אפשר לכתוב משהו **שעשיתי** או מקרה **שראיתי** כיצד ילדים אחרים הביאו לידי ביטוי מעשי את הכוחות והיכולות שלהם, למען חברים בקבוצה.

ה. אפשר להציע לילדים לקחת כל יום מטבע נוסף ולכתוב בו.

ו. דוגמא:



9. סיכום היחידה

- a. נשחזר את מה שעשינו היום.
- b. נתלה את הכרזות. נשים לב למשפט הכתוב בהן ולמסר שהן מעבירות.
- c. בסוף השבוע נפתח את "קופסת הכוחות והיכולות הכיתתית", ונקרא מה כתוב במטבעות.
- d. נסייר ונתבונן ב"מוזיאון הכוחות שלנו".

יחידה 3 – מילים טובות, מילים מעודדות

מטרה

הבנת ההשפעה שיש למילים מעודדות, ברכות ואיחולים על הזולת.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד של שעה וחצי.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן
- חלוקי נחל לבנים
- צבעי אקריליק
- צבעי גואש
- מכחולים
- אטבים משרדיים גדולים
- דפי מדפסת רגילים
- עזרים מצורפים:
- לוגו – מילים טובות
- כרטיסי משחק ריקים להכנת משחק זיכרון
- כרטיסי מילים היוצרות משפט
- דף מודפס מילים טובות מעודדות – שאלון עצמי

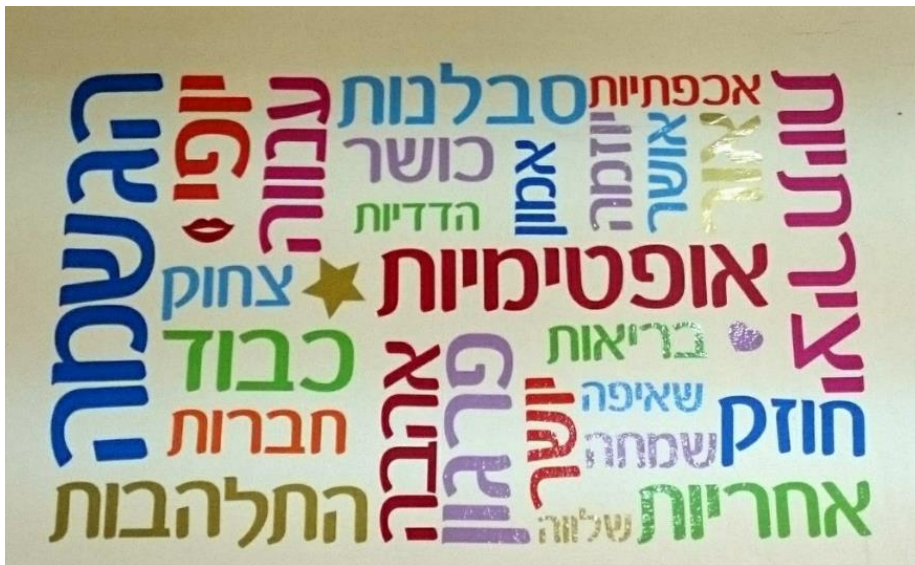
היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון האמצעים שנבחרו לפעילות.



1. לוגו מילים טובות

❖ נתבונן בלוגו מילים טובות



- ❖ נקרא את המילים הכתובות. נוודא שהילדים מבינים מילים כגון פירגון, אופטימיות, ענווה, הגשמה.
- ❖ נמצא מה משותף לכל המילים הכתובות (מילים טובות, מילים מעודדות, ברכות ואיחולים, מילים שנעים לשמוע ונעים לומר).
- ❖ נבקש מהילדים להסביר מהן מילים טובות / מילים מעודדות.
- ❖ נבקש להוסיף עוד מילים שהיו יכולות להיכתב בלוגו.

פעילות יצירה

2. הכנת משחק – מילים טובות ומעודדות

- ❖ נחלק את הכיתה לקבוצות.
- ❖ כל קבוצה תכין משחק זיכרון של מילים טובות ומעודדות: מילה וציור.
- ❖ דוגמה



3. מילים יוצרות משפט

- א. נכין מראש את כרטיסי המילים היוצרות משפט (מצורף).
- ב. נחלק את הכיתה לקבוצות של 12 ילדים בקבוצה.
- ג. נגיש לכל ילד כרטיס ובו כתובה מילה.
- ד. נזמין את הילדים להפוך את המלים שקיבלו למשפט שלם.
- ה. נקרא את המשפט ונראה שאנו מבינים אותו.

מילים	יכולות	לחזק,	לעודד,
לתמוך,	להניע	לפעולה,	ולעיתים
הן	יכולות	לפגוע	בנו





שמירת הלשון

- ❖ מעבר לחובה האנושית הבסיסית לדיבור נעים, תומך, מסייע ומכבד, קיימת הלכה בדבר איסור לשון הרע.
- ❖ הגדרת לשון הרע היא דיבור בגנותו של אדם או דיבור העלול לגרום נזק לזולת. כלומר, סיפור דבר העלול לגרום נזק למישהו - ויהי זה מבחינה כספית, גופנית או נפשית או כל נזק אחר - הוא לשון הרע, גם אם הדברים הנאמרים אינם שליליים.

❖ המקור לאיסור לשון הרע:

"לא תלך רכיל בעמך" (ויקרא, י"ט, ט"ז)
 "אור מכה רעהו בסתר" (דברים, כ"ז, כ"ד)

❖ הרמב"ם פירש:

- (1) לא להאמין לדברי רכילות.
- (2) לא לרגל (לא לרכל).
- (3) "לא לנקום"
- (4) "לא לנטור (בדיבור), ולהימנע אפילו מזכירת חטאו בלב בלבד....
 (רמב"ם, הלכות דעות, פרק ז')

❖ תפילה לשמירת הלשון

רבנו של עולם, יהי רצון מלפניך,
 אל רחום וחנן, שתזכני היום ובכל יום
 לשמור פי ולשוני מלשון-הרע ורכילות ומקבלתם.

ואזהר מלדבר אפלו על איש יחיד,
 וכל נשכן מלדבר על כלל ישראל או על חלק מהם.
 וכל נשכן מלהתרעם על מדותיו של הקדוש-ברוך-הוא.

ואזהר מלדבר דברי שקר, חנפה, לצנות, מחלקת, כעס,
 גאווה, אונאת-דברים, הלבנת-פנים, וכל דברים אסורים.

וזכני שלא לדבר כי-אם דבר הצריך לענייני גופי או נפשי.
 ושיהיו כל מעשי לשם שמים.

4. שיר – מילה טובה

- ❖ נקרין ונשמיע את השיר "[מילה טובה](#)" שכתבו יעקב גלעד ויהודית רביץ ושר בן ארצי (ניתן להאזין [לקאבר](#) / ניתן להאזין [לביצוע המקורי של יהודית רביץ](#)).
- ❖ נאפשר זמן לתגובה ספונטנית בעקבות השיר ונבקש להתייחס לשיר
 - ❖ מה אהבתם?
 - ❖ מדוע הקשבנו לשיר הזה?
 - ❖ כיצד השיר מתחבר לנושא שלנו?

שיחה במליאה ופעילות

- ❖ נבקש מהילדים להיזכר ולשתף באירוע שהם חוו או ראו שבו "מילה טובה עושה לי טוב. רק מילה טובה או שתיים, לא יותר מזה".
- ❖ נזמין את הילדים לצייר או להמחזיז את האירוע.
- ❖ (דוגמות לאירועים: נפלתי וקבלתי מכה, הייתי עצובה כי לא קבלו את ההצעה שלי, חבר שלי העליב אותי, לא קבלו אותי לנבחרת, המורה כעסה עלי, לא התייחסו לדברי בווטסאפ).
- קריאת השיר
- ❖ נקרין או נחלק לילדים דף עם מילות השיר "מילה טובה". (מצורף בעמוד הבא) ונקרא את השיר



מִלָּה טוֹבָה

מילים : יעקב גלעד לחן : יהודית רביץ

אֶפְלוּ בְּשָׂרְבִי הָכִי כָבֵד
נִדְעָתִי שֶׁהִנָּשָׁם עוֹד יֵרֵד,
רְאִיתִי בַחֲלוֹן שְׁלִי צָפוֹר
אֶפְלוּ בְּמִשָּׁב סוּפָה וְקָר.

לֹא פָעַם זֶה קָשָׁה,
אָבֵל לָרֵב מִלָּה טוֹבָה
מִיָּד עוֹשָׂה לִי טוֹב.
רַק מִלָּה טוֹבָה
אוֹ שְׁתִּים, לֹא יוֹתֵר מִזֶּה.

אֶפְלוּ בְּרָחוֹב רֹאשֵׁי סוּאָן
רְאִיתִי אִישׁ יוֹשֵׁב וּמִנְגֵּן,
פְּגִשְׁתִּי אֲנָשִׁים מְאֻשָּׁרִים
אֶפְלוּ בֵּין שְׁבִילֵי עֶפְרָאִים.

תָּמִיד הִשְׁאַרְתִּי פֶתַח לְתַקְוָה
אֶפְלוּ כְּשֶׁכָּבְתָה הָאֵהָבָה,
חֲלַמְתִּי עַל זְמַיִם יוֹתֵר זָפִים
אֶפְלוּ בְּלִילוֹת שָׁנָה טְרוּפִים.

לֹא פָעַם זֶה קָשָׁה...



שיחה ופעילות

5. נשוחח עם הילדים

- ❖ מתי אנו זקוקים למילה טובה, באילו מצבים?
- ❖ אילו דרכים נוספות יש לנו כדי להתגבר על מצבים קשים?
- ❖ מה כוחה של המילה הטובה, באילו מצבים היא עוזרת? נזמין את הילדים לשתף מניסיונם – מה היה המצב שבו נזקקו למילה טובה, מה הייתה המילה שנאמרה, על ידי מי?
- ❖ למי אנחנו יכולים לומר מילה טובה? מתי? מה נאמר לו/ה? (להורים, לאחים, לחברים בכיתה, לילדים בשכונה, לשכנים....)

ד. נציע לילדים למלא את דף השאלון העצמי המצורף.



מילים טובות, מילים מעודדות – שאלון עצמי

1. האם אמרו לכם מילים טובות? _____
2. אילו מילים טובות אמרו לכם לאחרונה? _____
3. מי אמר לכם מילים טובות? מתי? _____
4. איך הרגשתם כששמעתם את המילים שנאמרו לכם? _____
5. האם אמרתם למישהו מילה טובה? _____
6. למי זה נאמר? _____
7. מה הייתה הסיבה שבגללה חשבתם שנכון לומר מילה טובה? _____
8. מה אמרתם? _____
9. האם אמרתם מילים טובות לחברים בכיתה? מה אמרתם? מתי, באיזה מקרה? _____
10. האם אתם מסכימים עם דברי השיר ש"מילה אחת או שתיים" מספיקות כדי לעודד אותנו ולשפר את הרגשתנו? _____

ה. נשמע את מה שהילדים כתבו.



מי האיש / מילים מן המקורות, לחן: ברוך חייט

"מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב. נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה. סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו." (תהילים לד' י"ג-ט"ו).

פסוקים אלה מתארים את דמותו של האדם הרוצה לחיות חיים טובים. על פי הפסוקים, מתכונת השיר היא שאלה ותשובה.

השאלה: **"מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב..."**
השאלה הזו נכונה לאנשים בכל גיל, זמן ומקום: לילדים, למבוגרים, לאנשים שמחים וגם לעצובים, למי שחי בארץ ומי שחי בארצות אחרות.

התשובה: **"נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה. סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו."**

התשובה לשאלה נחלקת, על פי הכתוב, שניים: בשפה ובהתנהגות. התשובה ניתנת הן על דרך השלילה (נצור לשונך... סור מרע) והן על דרך החיוב (עשה טוב... בקש שלום...).

התשובה מתייחסת לכך שתפקידו של האדם אינו רק לעשיית טוב עם בני אדם אחרים, אלא ליצירת שלום ביניהם. במילים אחרות – מתפקידו של האדם לא רק לרכוש חברים ולהרבות טוב, אלא אף לפעול כך בקרב חבריו, להסיר ביניהם גורמי מתח ושנאה ולהרבות ביניהם אהבה ושלום.
ביטוי לכך נמצא במסורת על אהרן הכהן שהשכין שלום בין יריבים ובדברי הלל בפרקי אבות:

הלל אומר:

הָיוּ מִתְלַמְּדֵי נֶשֶׁל אֶהְרֹן, אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם,
אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמִקְרָן לַתּוֹרָה.
(משנה, מסכת אבות, פרק א', משנה י"ב)

מי האיש לחן: ברוך חייט, בביצוע [חוזה אלברשטיין](#)

מי האיש בביצוע [אמיר דדון](#)

מי האיש בביצוע [גלעד פוטולסקי ותזמורת שלהבת](#)

נקרא את המידע אודות הפסוקים "מי האיש...". נסביר ונבקש מהילדים לתת דוגמאות, המחישות את הכתוב.



6. מילים טובות בפנטומימה

- ❖ נכין מראש כרטיסים קטנים ריקים. ניתן לכל ילד כרטיס ריק ונזמין את הילדים לכתוב מילה טובה או משפט מעודד.
- ❖ נכין מראש ונדאג שבנוסף למה שהילדים יכתבו, יהיו גם כרטיסים שבהם כתובות מילים טובות ומשפטים מעודדים, שניתן יהיה לבחור גם מתוכם. דוגמא מצורפת למילים טובות אפשריות.

מילים טובות, משפטים מעודדים

אל תדאג, יהיה בסדר, אני אעזור לך, גם לי זה קרה והתגברתי, סליחה לא התכוונתי, אני רוצה להיות חבר שלך, תודה, המתנה שהכנתי היא בשבילך, תודה שאת/ה שם בשבילי, תאמין בעצמך ותצליח, חיוך מביא שמחה, יש לך כוח, תנשום עמוק וזה יעבור, לא מאבדים תקווה, תן לי לעזור לך, אין כמוך, אתה חבר אמיתי, אתה יכול לסמוך עלי, אני סומך עליך, עשית לי את היום, בוא נשחק יחד, שיהיה לך יום נעים, היה לי כיף לשחק איתך.

- ❖ כל ילד בתורו, יבוא ויצג בפנטומימה את המילה שכתב או בחר. הילד יספר לקבוצה מתי הוא שמע את המילה הזו, או מתי הוא אמר, או מתכוון לומר, את המילה הזו ולמי.



דיבור מכבד



דף פעילות בנושא דיבור מכבד - מתוך אתר רבני בתי הספר

בס"ד

שם: _____ קתה: _____

דף למוד בחברותא בנושא: דיבור מכבד
רבי אליעזר אומר: "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך". (אבות ב', י').

1. לדברי רבי אליעזר, איך צריך האדם לנהוג כלפי חברו?

הרב מנשה צבי גריה בספר "גר למאור" מסביר מה משמעות הכבוד שצריך אדם לתת לחברו:

מה זה כבוד? כלומר, אותה הרגשת כבוד כלפי מישהו, מה טיבה?
הוזה אומר, שהיא נובעת מתוך הכרה בישויות הממשית שבו (כלומר שהאדם שמואלנו יש בו משהו, יש לו חשיבות), ישויות של חכמה או ישויות של גבורה וכדומה.
לעומת זה, חסר הכבוד שאנו רוחשים למישהו נובע מהרגשת האפסות שבו, אפסות של חכמה, אפסות של גבורה.
מעתה, כשאנו מכבדים את מישהו, אדם באשר הוא, אנו מחזקים בו את הכרת ישויותו ומציאותו (כלומר גורמים לו להעריך את עצמו), שהם הם עצם החיים שלו.
לעומת זה, כשאנו מבזים מישהו הרינו מוכיחים לו שהוא כאין ואפס, והרינו נוטלים ממנו את ממשותו, את חייו.

2. לדברי הרב גריה, באשר אדם מכבד מישהו, מה הוא מבטא בזה?

3. באשר אדם לא מכבד מישהו, מה הוא מבטא בזה?

4. מה נגרם לאדם שמכבדים אותו?

5. מה נגרם לאדם שמבזים אותו?





7. סרטון הצפרדעים

❖ נקרין לילדים את [סרטון הצפרדעים](#).



❖ לאחר הצפייה נשוחח עם הילדים על הנקודות האלה:

- ❖ מה עשו הצפרדעים שנפלו לבור?
- ❖ מה עשו הצפרדעים שנותרו מחוץ לבור? מה הם אמרו בהתחלה?
- ❖ מי אמר: "תודה לכם שעודדתם אותי"? למה היא אמרה זאת?
- ❖ מה הבינו הצפרדעים שמחוץ לבור?
- ❖ למה התכוונו ומה אמרו הצפרדעים שמחוץ לבור, לצפרדע השנייה שנותרה בבור?
- ❖ ניזכר בדברים ונזכור אותם. (את יכולה, את חזקה, את חכמה, את מסוגלת, יש לך כוחות, יש לך יכולת, נסי שוב, את מוצלחת)
- ❖ מה קרה לצפרדע כששמעה את הדברים?
- ❖ מה ניתן ללמוד מהסרטון? איך מילים מעודדות יכולות לעזור?

8. מילים טובות משפיעות עלינו

❖ נשאל – האם גם לנו יכולים לקרות דברים דומים שבהם המילים

הטובות משפיעות עלינו?

❖ נקרא את תחילת הסיפור, ונמשיך אותו – מה אבא אמר לעדן?

מה אבא אמר לעדן?

בני משפחת ישראלי עברו דירה. עדן, הלומדת בכיתה ב', עברה לבית ספר חדש. ביום הראשון שלה בבית הספר החדש היא היתה מאוד עצובה. היא לא הכירה את המורה ולא ידעה איפה הכיתה שלה. היא לא הכירה את חבריה החדשים ולא ידעה אפילו את שמם.

כשכולם הלכו לשיעור מוסיקה, היא הלכה אחריהם, אבל בסוף הטור כי לא ידעה היכן חדר מוסיקה. כשהגיעו, היא שמעה לב שאין כסא בשבילה. עדן אפילו לא ידעה היכן לחפש.

בהפסקה הגדולה לא היה לה עם מי לשחק ואפילו הצלצול להיכנס לכיתה נשמע לה מוזר. זה לא מה שהיא הכירה מבית הספר הקודם שלה. עדן התגעגעה מאוד לכל מה שהכירה. היא התגעגעה במיוחד למיכל ונועה, חברותיה הטובות. היא זכרה כמה היה להן טוב ביחד. אפילו כשרבו, הן מיד השלימו ולא המשיכו את הריב יותר מדי.

כשנגמר יום הלימודים אבא הגיע לקחת את עדן הביתה. כשהיא התיישבה במכונית, פרץ מתוכה בכי מר. אבא לא שאל הרבה שאלות.

הוא הבין מיד למה היא בוכה ורק אמר לה: "_____"



שלוש המסונות מסננת האמת, מסננת הטוב ומסננת התועלת

- א. נציג את על המצגת ונשוחח על שלוש המסונות.
- ב. נזמין את הילדים לתת דוגמאות מתאימות.



שלוש המסונות.pps

(הובא ע"י הרב יורם אור כהן (מקור לא ידוע) מתוך: אתר רבני בתי הספר.

9. נזמין את הילדים לפעילות יצירה, נבחר את הפעילות המתאימה ונארגן חומרים מתאימים.

❖ **אפשרות א'** – צביעת חלוקי נחל וכתיבה של מילים טובות עליהן.
אפשר להעניק במתנה לבני משפחה או חברים.



❖ **אפשרות ב'** – הכנת שרשרת מאטבים משרדיים, ליפוף משולש נייר ליצירת חרוז וכתיבה של מילים טובות על החרוז מנייר. אפשר להעניק במתנה לבני משפחה או חברים.



❖ **אפשרות ג'** – בחירת משפט מעודד והכנת כרזה. אפשר לתלות בכיתה.



❖ **אפשרות ד'** – היערכות בקבוצות ובניית ריקוד למנגינת הפזמון של השיר "מילה טובה". אפשר להציג בכיתה.

10. סיכום היחידה

- ❖ נשחזר את מה שעשינו היום.
- ❖ נזמין את הילדים לקחת אחת חלוקי הנחל, שכתבו וציירו עליהם, ואת שרשרת האטבים ולתת אותם מתנה למי שיבחרו, בצירוף מלים טובות.
- ❖ נשמיע שוב את השיר "מילה טובה" ונציע לילדים לאמץ לעצמם 2-3 מילים טובות לומר לאנשים שונים בכל יום.

יחידה 4 – דמיון שוני ושוויון בראי האומנות

מטרה

היכרות עם המושגים שונות, דמיון, שוני ושוויון באמצעות מגוון פעילויות סביב יצירת אמנות – הציור "אמבת" שציירה עירית רבינוביץ.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד של שעה וחצי.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן
- דפי ציור
- צבעים
- עזרים מצורפים:
 - דף עם מילות השיר "חברים מכל מיני צבעים"
 - דף פעילות בעקבות הציור
 - תצלום שני רקדנים
 - דף ובו מקטע מהציור המקורי

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון האמצעים שנבחרו לפעילות.



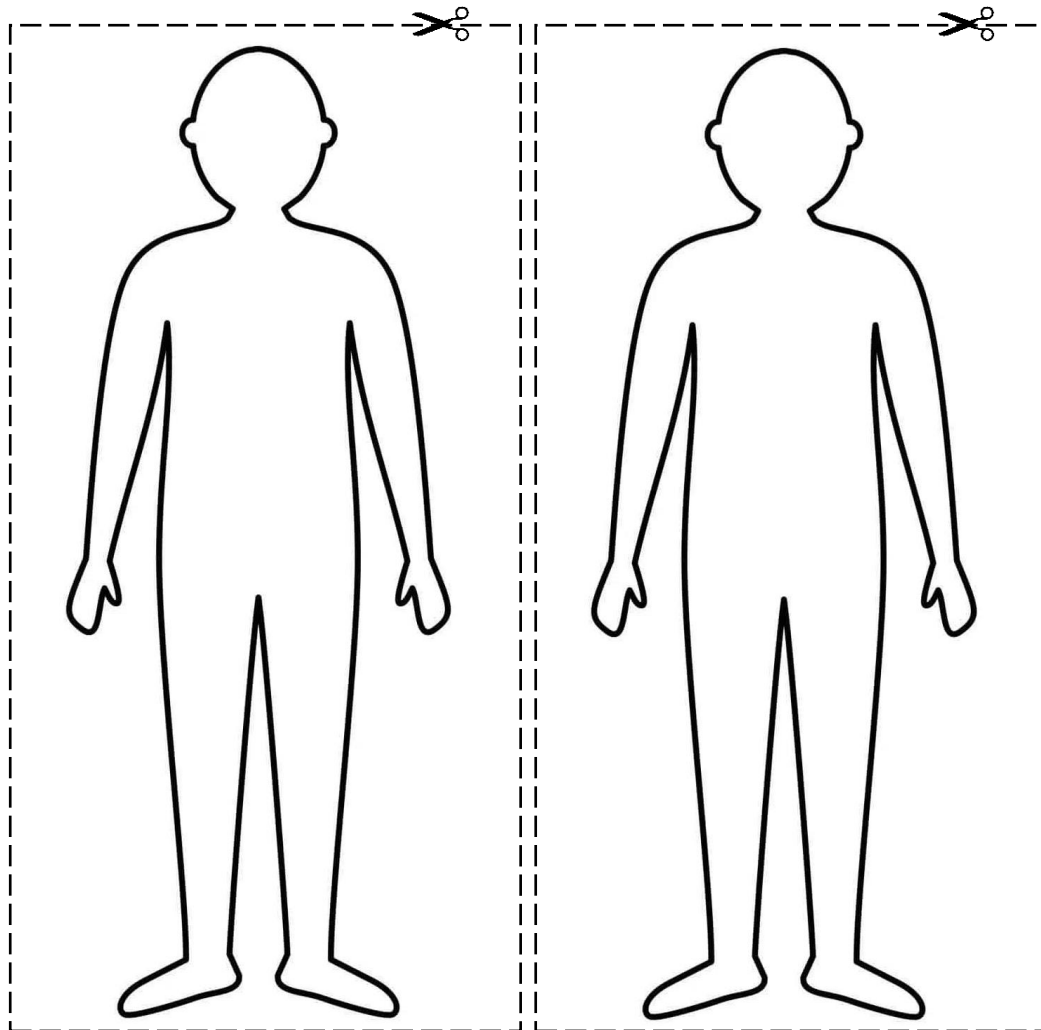
1. דמיון ושוני בינינו

- א. נשמיע מוסיקה ונזמין את הילדים להסתובב בחדר מבלי לגעת זה בזה.
 כאשר עוצרים את המוסיקה, כל אחד מהילדים מתבקש לעמוד על יד
 מישהו הדומה לו בדבר אחד.
 לדוגמה – אפשר לעמוד על יד מי שלובש חולצה בצבע של החולצה שלי או
 שיש לו תספורת דומה לשלי או שהוא, כמוני, מרכיב משקפיים או שהוא
 בגובה שלי וכד'.
- (1) בני הזוג ישוחחו ויבדקו כמה הם דומים.
 - (2) ניתן לבצע מספר סבבים כאלה.

- (3) הילדים ישבו בזוגות לפי אחת מנקודות הדמיון ביניהם (במידה
 שיש מספר גדול יותר של ילדים ניתן ליצור קבוצה).
 נשאל
- ❖ כמה אנחנו דומים?
 - ❖ האם אנחנו דומים רק כמה שגלוי לעין? (לבוש, תספורת, צבע
 שיער, צבע עור, צבע עיניים, גובה).
 - ❖ האם אנו דומים בדברים שאינם גלויים לעין?
 (כתובת מגורים, משתתפים באותו חוג, אוהבים אותו מאכל,
 מעדיפים בילוי דומה, אוהבים את אותו תחום לימודי, מתעניינים
 באותו נושא, קוראים את אותם הספרים, מנגנים באותו כלי
 נגינה, מעדיפים מוסיקה דומה, חולמים לעסוק בעתיד באותו
 מקצוע ועוד).

2. ציור נקודות הדמיון

- א. נגיש לכל שני ילדים דף אחד ובו הם יציירו את עצמם בצורה סכמתית.
- ב. הילדים ידגישו בציור את נקודות הדמיון החיצוני ביניהם.
- ג. הילדים יכתבו בצד את נקודות הדמיון שאינן גלויות לעין (תחומי עניין, כוחות ויכולות).



- ד. במתום העבודה נתכנס למליאה ונצפה בתוצרי העבודה.
- ה. נשאל את הילדים

- ❖ מה המשותף לשני בני הזוג שבציור?
- ❖ כיצד זה בא לידי ביטוי בציור?
- ❖ האם גיליתם גם אלמנטים שבהם אתם שונים? מהם?

3. חברים בכל מיני צבעים

- א. נחלק לילדים את השיר "חברים מכל מיני צבעים".
 ב. נאזין לשיר "[חברים בכל מיני צבעים](#)" / חנה גולדברג ויוני רועה.
 נזמין את הילדים לשיר יחד עם הסרטון.



חברים בכל מיני צבעים

חנה גולדברג ויוני רועה

יש לי חבר חום כמו שוקולד
 כשאני עצובה הוא תמיד כזה נחמד
 נכון שהוא ממני לגמרי אחר,
 אך על כזה חבר איך אפשר לוותר?

יש לי חברה עם עיניים כחולות,
 שלה אני מספרת את כל הסודות.
 נכון שהיא ממני לגמרי אחרת,
 אבל היא חברה כזאת נהדרת.

איזה כיף שיש המון חברים!
 המון חברים בכל מיני צבעים!
 חומים, כתומים, שחורים ולבנים
 איזה כיף שיש כאלה חברים!

יש לי חבר ג'ינג'י עם נמשים,
 איתו הכי כיף לעשות חיים,
 אז נכון שהוא ממני לגמרי אחר,
 אך על כזה חבר איך אפשר לוותר?

יש לי חברה שחורה עם תלתלים,
 שתינו מגדלות גור חתולים,
 נכון שהיא ממני לגמרי שונה,
 אבל היא חברה כזאת נפלאה!

איזה כיף שיש המון חברים...

ג. נשאל את הילדים

- ❖ האם אהבתם את השיר?
- ❖ האם גם לכם יש חברים בכל מיני צבעים? ספרו על החבר/ה שלכם.
- ❖ לָקָה התכוונה המשוררת שכתבה את השיר?
- ❖ מה היא ניסתה לומר לנו? נכתוב את דברי הילדים ובהמשך נוכל להשוות עם מה שאמרה חנה גולדברג כאשר התבקשה לספר על

ד. נספר לילדים

- ❖ השיר "חברים בכל מיני צבעים" נכתב לפני הרבה שנים והושר לראשונה בשנת 1998 על ידי שרית חדד בפסטיגל.
- ❖ כאשר שאלו את חנה גולדברג, כותבת השיר, מה גרם לה לכתוב את השיר ולָקָה היא התכוונה, היא סיפרה כך:

חנה גולדברג סיפרה על כתיבת השיר:

"כשבני התחיל ללכת לגן, הוא פגש שם לראשונה ילדים, שנראו שונה ממנו: ילד עם צבע עור כהה, ילד סיני עם עיניים מלוכסנות, ילדה אתיופית עם צבע עור חום...

ישבנו ודברנו על כך, ופתאום הטלפון צלצל. על הקו היה משה קפטן, במאי הפסטיגל, והוא ביקש שאכתוב לשרית חדד שיר על צבעים.
- "במקום שיר בנאלי (לא מקורי, מוכר ומשומש, סתמי) על צבעים, אני רוצה לכתוב שיר אנטי-גזעני", אמרתי.

- זה לא נושא מסובך מדי לילדים?" הוא פקפק.

- ילדים מסוגלים לקלוט מסרים מורכבים", התעקשתי.

באותו לילה כתבתי את "חברים בכל מיני צבעים".

השיר זכה במקום שני בפסטיגל 1998, ומאז הוא הפך המנון סובלנות וקבלת האחר.

במפגשים שלי עם ילדים בגני ילדים ובתי ספר תמיד אני מסיימת את המפגש בהשמעת השיר ומבקשת מהילדים לנסות לגלות "למה התכוונה המשוררת". תשובותיהם מרתקות אותי.

(עיבוד מתוך ויקיפדיה)

- ה. נשאל: מה דעתכם, האם הנושא של השיר מסובך לילדים?
- ו. נקריין שוב את השיר ונזמין את הילדים ללמוד לבצע את התנועות שעושים הילדים בסרטון או לחלופין לחבר תנועות משל עצמם.



פעילות

4. התכונות ביצירת אומנות

- א. נקריין את היצירה "אֶמְכָּת" של הציירת עירית רבינוביץ.
נאפשר זמן לצפייה.



אמבת, עירית רבינוביץ, שמן על בד, 2004

- ב. ננסה לגלות את נקודות הדמיון בין שתי הילדות הצעירות. (פרטי לבוש, צבע המכנסיים, סנדלים, גובה ומבנה גוף, פרוסת האבטיח שהאכלות).
- ג. נתבונן היטב בשתי הילדות ונראה כמה הן שונות. (צבע עור, תסרוקת, עיניים פקוחות/עצומות, צבע סנדלים, צבע גופייה, אוחזות אבטיח ביד אחת ואוחזות זו ביד זו).
- ד. **נתבונן ברקע – היכן הן נמצאות?** (הן עומדות כנראה בתוך בית, על אריחים מצוירים בדפוס שחוזר על עצמו, קשה לדעת היכן הרצפה והיכן הקיר, צבעי האריחים הם שילוב של צבע עורן של הילדות, מאחור, בפינה הימנית ישנו חלון ובו תריס פתוח ודרכו רואים עץ מניב פירות כתומים אולי משמש אולי תפוז).
- ה. הילדות האלה הן כנראה ישראליות. מה בציור מרמז על כך? (סנדלים, צורת אכילת האבטיח, פירות העץ הנראים בחלון).

שיח אודות הערכים המשתקפים בציור

- ❖ מה אתם מרגישים וחושבים כאשר אתם מתבוננים בציור?
- ❖ מה לדעתכם, רצתה הציירת, עירית רבינוביץ, לומר לנו באמצעות הציור? במידת הצורך ניתן לילדים אפשרות להתייחס באמצעות בחירה של אחד המשפטים האלה והנמקת הבחירה –
- ❖ למרות השוני ביננו, כולנו יכולים להיות חברים.
- ❖ השונות ביננו יוצרת גיוון, עניין ויופי.
- ❖ הרבה יותר מעניין ותורם לחיות בין ילדים שכל אחד מהם מביא את הייחודיות שלו.
- ❖ כולנו חיים באותו מקום ואם נשלב ידיים יהיה לנו נעים וטוב.
- ❖ גם בכיתה שלנו וגם בשכונה שלי יש ילדים שונים וכולנו יחד רוצים שיהיה לנו נעים וטוב.
- ❖ להחזיק ידיים יחד זה הכי חשוב.
- ❖ כולנו חיים באותו מקום, על אותה אדמה.
- ❖ אפשר להסתכל למטה או לפקוח עיניים העיקר שיש לנו אחת את השנייה.
- ❖ למרות שאנחנו שונות אנחנו מאוד דומות.

- ❖ נציע לילדים לערוך תצפית בהפסקה או בזמן שיעור ולראות: האם הילדים מתנהגים בצורה שמכבדת אחד את השני? איך אפשר לראות מתי אנחנו מכבדים זה את זה ומתי פחות? נשים לב להתנהגות ולמילים שהם אומרים זה לזה.
- ❖ נזמין את הילדים לשתף במה שהם ראו וגילו.

שם הציור

- ❖ הציירת קראה לציור בשם אֶמֶט.
- ❖ אמבת זהו שם של ילדה באתיופיה ופירושו – מלכה.
- ❖ למה, לדעתכם בחרה הציירת לקרוא לציור בשם זה?
- ❖ איזה שם אחר /נוסף הייתם נותנים לציור?

כתיבה בעקבות הציור

- ❖ נניח שהילדות האלה, הן ילדות אמיתיות, שגרות בשכונה שלכם ולומדות בכיתה שלכם.
- ❖ מה הייתם רוצים לשאול אותן?
- ❖ מה לדעתכם, הן היו יכולות לענות?
- ❖ נדפיס ונציע לילדים לכתוב זאת בדף המצורף.



הייתי רוצה לשאול את הילדה בעלת העור הכהה:

היא הייתה עונה:

הייתי רוצה לשאול את הילדה בעלת העור הבהיר:

היא הייתה עונה:

5. בתום הכתיבה נאזין לכמה מהדברים שכתבו הילדים.

6. שיחה בעקבות תצלום

א. נקרין את התצלום המצורף.



ב. נשוחח – במה הצילום הזה דומה ובמה הוא שונה מהציור "אמבת"?

פעילות יצירה

7. ממשיכים את הציור באמצעות מקטע מהציור המקורי

א. נדפיס וניתן לילדים את הדף המצורף שבו יש מקטע מהציור המקורי.

ב. נציע לילדים להמשיך את הציור באופן שנראה להם, כך שיווצר ציור

אחר, שונה מהציור המקורי.

נציע להם לחשוב: של מי יכולות להיות הרגליים, איפה הם נמצאים, מה

הם עושים, במה הם יהיו דומים זה לזה ובמה שונים?



8. יצירה – "ציור כמו" – שתי דמויות

- א. נקרין שוב את הציור "אמבת".
- ב. נזמין את הילדים לצייר ציור משלהם, שמביע את הערכים של דמיון, שוני ושוויון. בציור החדש יהיו:
 - 1) שתי דמויות שיש ביניהן נקודות דמיון ונקודות שוני (במקור שתי ילדות).
 - 2) הדמויות מביעות במחוות גוף את הקשר ביניהן (במקור - מחזיקות ידיים).
 - ג. לפני תחילת העבודה נבדוק שלילדים "יש רעיונות" והם יודעים מה לצייר.
- ❖ הדמויות יכולות להיות: שני ילדים, שני פרפרים, שני תינוקות, שני זקנים, שני פרחים, שני רוכבי אופניים, שני טבחים, שני רקדנים, שני מטפסי הרים, שתי ציפורים שני עצים, שני סוסים ועוד.
- ❖ המחוות יכולות להיות: חיבוק, הנחת יד על הכתף, הושטת יד, ראש אל ראש, מגע ידיים, מבט זה אל זה, מבט אל עבר מטרה אחת.



דוגמה ל"ציור כמו" שצייר ילד בן 8.

- ד. נבקש מהילדים לתת שם / כותרת לתמונה שציירו ולנמק את השם שנתנו. ננסה לבדוק:

- ❖ האם השם מעיד על דמיון או שוני בין הדמויות?
- ❖ האם השם קשור לחוויה אישית של המצייר/ת?

9. סיכום היחידה

א. נתלה את היצירות של הילדים (אפשר לאגד את היצירות לאלבום).
 ב. נשחזר את הדברים שעשינו ונדגיש את הערכים שהיו במוקד העשייה שלנו

- ❖ דמיון.
- ❖ שוני.
- ❖ שוויון.



יחידה 5 – כבוד ושוויון בראי האומנות

מטרה

היכרות עם המושגים שונות, כבוד ושוויון באמצעות מגוון פעילויות סביב יצירת אמנות – הציור "שני חתולים" שצייר פריד אבו שקרה.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שניים או שלושה שיעורים של שעה וחצי.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן
- כרטיסים ריקים להכנת משחק זיכרון
- עפרונות
- צבעים
- דבר
- הספר מעשה בחתוליים מאת ע. הלל
- עזרים מצורפים:
- קטעים מתוך השיר "מעשה בחתוליים"
- "שני חתולים" – ציור של פריד אבו שקרה
- דף גדר להמשך הציור
- דף צביעה

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון האמצעים שנבחרו לפעילות.



שני חתולים, פריד אבו שקרה, שמן על בד, 2004.

1. שפת הגוף של חתולי הבית

מה משותף לבעלי החיים?

א. נקרין לילדים את התמונה המצורפת ונשאל - מה משותף לכל בעלי החיים שבתמונה?



אלה תמונות של בני משפחת החתוליים. במשפחה זו יש 37 מינים שונים של בעלי חיים שונים אשר נמצאים במקומות שונים בעולם.

ב. נקרין את סרטון התמונות של [בני משפחת החתולים](#).
ג. ננסה לזהות אותם בשם, ונבחין בין הטורפים הגדולים והטורפים הקטנים יותר.

נשאל

- ❖ למי יש חתול?
- ❖ איך אתם יודעים למה החתול שלכם זקוק?
- ❖ א מה אתם יכולים לספר לנו על שפת הגוף של החתולים?
- ❖ איך הם מתקשרים?

ב. נספר לילדים – כיצד חתולים מתקשרים?

החתולים מתקשרים עם סביבתם באמצעות גופם. לכל אחת מתנועות גופם יש משמעות. באמצעות התנועה (המחוזה) והקולות, שהם משמיעים, הם כאילו אומרים משהו. החתולים מביעים את עצמם באמצעות כל חלקי גופם אולם האיברים העיקריים המשמשים את החתולים לצורכי תקשורת הם האוזניים, העיניים והזנב.

ג. נקרין את התמונות המצורפות, ונכיר את שפת הגוף של החתולים.

שפת הגוף של החתולים



ד. בהמשך, נוכל להדפיס ולהפוך את הכרטיסים למשחק זיכרון.



שפת הגוף של החתולים

	 החתול זוקר את אוזניו כלפי מעלה הוא רואה משהו שמושך את תשומת ליבו. בטבע חתולים זוקפים אוזניים כדי לשמוע טוב יותר - אולי מתקרבת סכנה.
	האוזניים של החתול נוטות לאחור משהו מעצבן אותו והוא מפוחד או כועס.
	אישוני העיניים מתרחבים החתול מתרגש ומתלהב.
	אישוני העיניים מצטמצמים החתול כועס ורוגז.

	✂ החתול מחבק את עצמו באמצעות הזנב הוא משדר שמחה וסיפוק.
	החתול זוקר את זנבו כלפי מעלה החתול כנראה זיהה משהו בלתי מוכר והוא דרוך ומוכן לחקור ולבדוק מה זה.
	החתול מוריד את הזנב כלפי מטה אל בין הרגלים הוא נכנע או מפוחד.
	גב החתול קמור כמו קשת החתול כנראה פוחד ממה שהוא והוא מוכן בעמדת איום.
	החתול מתחכך ומלקק אתכם? סימן שהוא מרוצה ורואה בכם חלק מהמשפחה שלו.

2. "מעשה בחתולים" / ע. הלל, איור – שמרית אלקנתי, הוצאת מודן.



- ❖ נראה לילדים את הספר מעשה בחתולים.
- ❖ נזמין את הילדים לתאר את האיור שעל הכריכה הקדמית.

בכריכת הספר שלפנינו נראים שני חתולים, אחד שחור ואחד לבן, היושבים בבית קפה כנראה על חוף הים, נשענים גב אל גב, זה אל זה, ומשלבים ידיים. לשניהם אף בצבע כתום ומגבעת. לחתול השחור המגבעת מונחת על הראש ולשני היא על הברך.

- ❖ נקריין לילדים את הסרטון ונאזין ל**מעשה בחתולים** מאת ע. הלל.
- ❖ נבקש מהילדים לספר את הסיפור המחורז במילים שלהם.

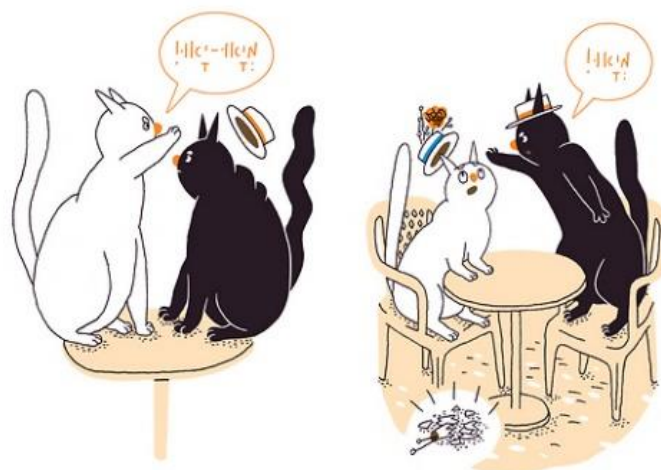
"מעשה בחתוליים" היא סיפור מחורז אודות שני חתולים, האחד שחור והשני לבן, אשר מתחרים ביניהם על התואר "הכי הכי". התחרות הזו הובילה לעלבון ומשם לכעס וליברוגז'. מתוך קנאה וסקרנות החליטו לנסות כל אחד את צבעו של השני כל אחד מהם החל לאבד את בטחונו – אולי באמת השני הוא הכי הכי? קפץ השחור לחבית של סיד והלבן - לחבית של זפת ושינו את עורם ונוצר עולם הפוך – "שחור כסיד, לבן כזפת". הם התייסרו במכאובים ולכן קפצו למים ושוב לצבעיהם המקוריים.

או אז הבינו החתולים מה באמת חשוב - הזהות האישית המקורית של כל אחד מהם, היא הדבר החשוב ותובנה זו הביאה אותם לפיוס ולחידוש החברות:

"זה מזה ביקשו סליחיים,
זה לזה שילבו זנביים,
ואמרו הם: 'כמו שככה,
כל אחד, גם שנינו יחד
נחמדים מיליון כפליים".



- ❖ במה היו שני החתולים דומים זה לזה?
- ❖ במה הם היו שונים?
- ❖ באילו חלקים בסיפור המחורז באים לידי ביטוי יחסים חבריים וכבוד אחד כלפי השני?



3. המחזה – "מעשה בחתוליים"

- ❖ נדפיס עותק אחד של קטעים מתוך "מעשה בחתוליים" – מצורף.
- ❖ נגזור כל קטע בנפרד.
- ❖ נזמין את הילדים, בזוגות, לבחור קטע ולהמחזיז אותו.
- ❖ אפשר להציג בפנטומימה ולבקש מהילדים לגלות מהו הקטע המומחז.
- ❖ קטעים מתוך הסיפור

 אמר החתול השחור כזפת: "אני יפה הכי הכי". השיב הלבן כסיד: "אני פי כפל כפול כפללים".	
נעלב השחור כזפת. נעלב כנגדו הלבן כסיד.	
סמרו עורם זה על זה, זקרו זנבם זה מול זה, שחור כזפת, לבן כסיד, לא דברו עוד זה עם זה.	

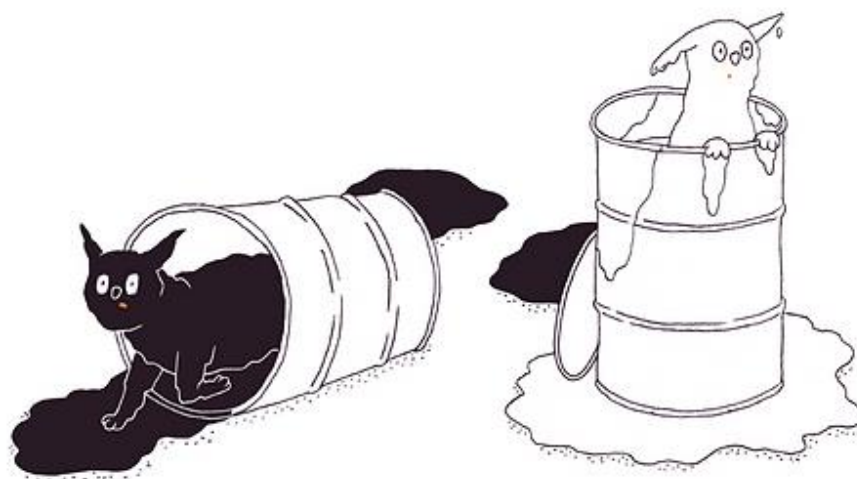


מה עשה השחור כזפת?
קפץ לתוך חבית של סיד.
ומה עשה הלבן כסיד?
קפץ לתוך חבית של זפת.

עולם הפוך, עולם הפוך:
שחור – כסיד
לבן כזפת!
אוך! אוך! אוך!



זה מזה ביקשו סליחיים,
זה לזה שילבו זנביים,
ואמרו הם: 'כמו שככה,
כל אחד, גם שנינו יחד
נחמדים מיליון כפליים".



יָצָא הַלָּבֵן - שְׁחֹר כְּזָפֶת.

יָצָא הַשְּׁחֹר - לָבֵן כְּסִיד.

4. "שני חתולים", פריד אבו שקרה

- ❖ נקרין לילדים את הציור של פריד אבו שקרה – "שני חתולים".
- ❖ נאפשר זמן לצפייה.



"שני חתולים", פריד אבו שקרה, שמן על בד, 2004

- ❖ נתאר במילים שלנו את הציור

שני חתולים עומדים בצורה מקבילה כשכל אחד מהם פונה לכיוון אחר וזנבותיהם כלפי מעלה. החתול הקדמי, החום, מסתיר את החתול האחורי, הלבן. פניו של החתול החום מלאות הבעה. יתכן שפניו דומים לבני המשפחה הגדולים ממשפחת החתוליים. ברקע סורגים או גדר. החתולים עומדים על משטח כהה וה"קיר" שמאחוריהם, מעבר לגדר, הוא בצבע בהיר.

- ❖ במה החתולים דומים זה לזה ובמה הם שונים?
- ❖ מה אומרת שפת הגוף של החתולים שבציור? (היזכרו במשחק הזיכרון ובתמונות שהראו את שפת הגוף של החתולים).
- ❖ לו החתולים יכלו לדבר, מה הם היו אומרים זה לזה?
- ❖ מה הם היו אומרים למי שמסתכל בהם?
- ❖ מה אנחנו מרגישים וחושבים כשאנו מביטים בתמונה?
- ❖ האם לדעתכם, החתולים הם חברים? האם הם מכבדים זה את זה? לפי מה ניתן לדעת?

• שם הציור

- ❖ הצייר, אבו שקרה, קרא לציור בשם "שני חתולים".
- ❖ למה, לדעתכם בחר הצייר לקרוא לציור בשם זה? האם אפשר לדעת, לפי שם הציור, מה הצייר רצה לומר לנו?
- ❖ איזה שם אחר הייתם נותנים לציור?

• הציור והמסר

- ❖ מה לדעתכם, הצייר רצה לומר לנו באמצעות הציור?
- ❖ במידת הצורך, נוכל לתת לילדים משפטים לבחירה:
 - שני החתולים הם חברים.
 - אפשר להיות חבר של מי שלא נראה כמוך.
 - זה לא יפה להסתיר את השני. זה לא מכבד אותו.
 - הסורגים נשארים מאחור. אנחנו, כמו החתולים לא סגורים בין סורגים.
 - גם אם לא רואים אותי וגם אם מסתירים אותי, אני נמצא כאן.
- ❖ האם אנחנו דומים ל "שני חתולים"? במה?
- ❖ מה אנחנו יכולים ללמוד מהחתולים שבציור?

פעילות יצירה

- א. נדפיס וניתן לילדים את הדף המצורף בעמוד הבא, שבו יש מקטע מהציור המקורי.
- ב. נציע לילדים להמשיך את הציור באופן שנראה להם, כך שיווצר ציור אחר שונה מהציור המקורי.
- ג. נציע נקודות למחשבה: האם אלה סורגים? גדר? למה היא משמשת? היכן היא נמצאת? מי נמצא על יד הגדר?





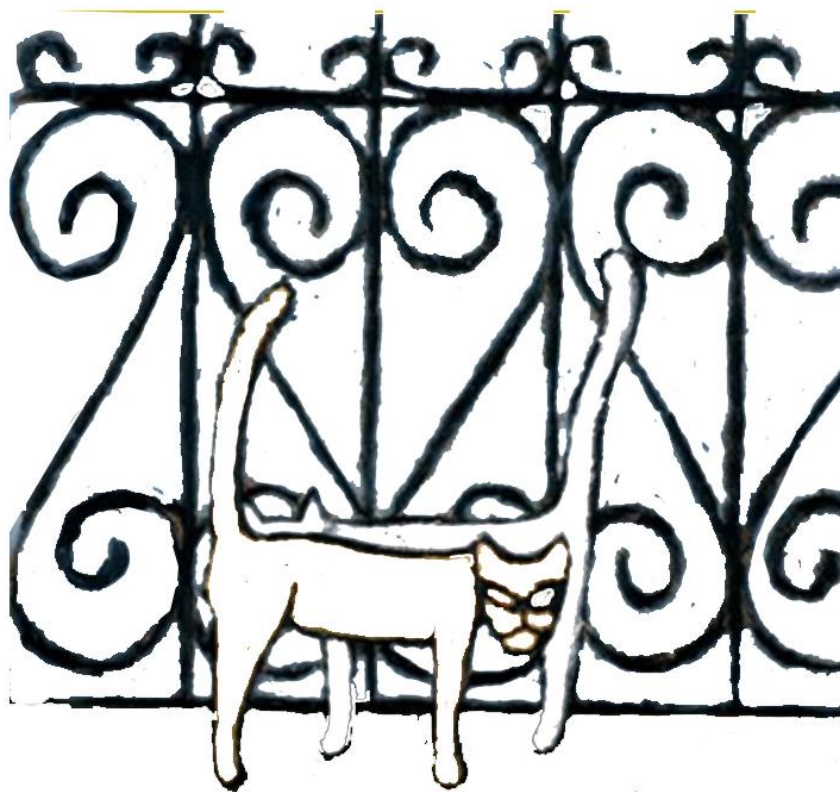
- א. נדפס את הדף המצורף.
- ב. נציע לילדים לצבוע את התמונה "שני חתולים" של פריד אבו שקרה כפי שהיא נראית בדף המצורף – ללא צבע.
- ג. נשאל מראש, באילו צבעים כדאי לצבוע ומדוע דווקא בצבעים אלה?



שני חתולים

ציור – פריד אבו שקרה

צביעה - _____



5. סיכום היחידה

נתבונן בתוצרי העבודה. נבקש מהילדים להתייחס למה שהם רואים.
נתלה את עבודותיהם של הילדים. לחלופין, נוכל לאגד אותם באלבום.
נשוחח עם הילדים על מה שניתן ללמוד על עצמנו ועל היחסים ביננו לבין חברינו,
באמצעות הפעילויות שערכנו.

الاحترام والمساواة بمنظور فني

عنوان الوحدة – الاحترام والمساواة بمنظار فني

الهدف – تذويت قيم الاحترام والمساواة من خلال أنشطة متنوعة تدور حول الإبداع

الفني - لوحة "قطتان" التي رسمها فريد أبو شقرة..

الفئة العمرية – طلاب الصفوف الأول- الثالث

الفترة الزمنية المقترحة – 2-3 حصص (ساعة و نصف)

المواد المساعدة – حاسوب/ مسلاط (ماسح ضوئي) ، البطاقات الفارغة لصنع لعبة

الذاكرة ، أقلام الرصاص ، الدهانات ، الغراء ، قصة قطتان ، مقتطفات من أغنية "قصة قطتان"

- مرفق (لوحة "قطتان" للفنان فريد أبو شقرة / صفحة سياج لاتمام الرسم / ورقة تلوين

قصة – قطتان (من الادب العبري مرفقة)

التحضير المسبق - التعرف على المخطط المقترح واختيار الأجزاء المناسبة

منه. وتنظيم المواد الخاصة بالنشاط.



❖ نعرض الصورة المرفقة للأطفال ونسأل - ما هو القاسم المشترك بين جميع الحيوانات الظاهر في الصورة؟



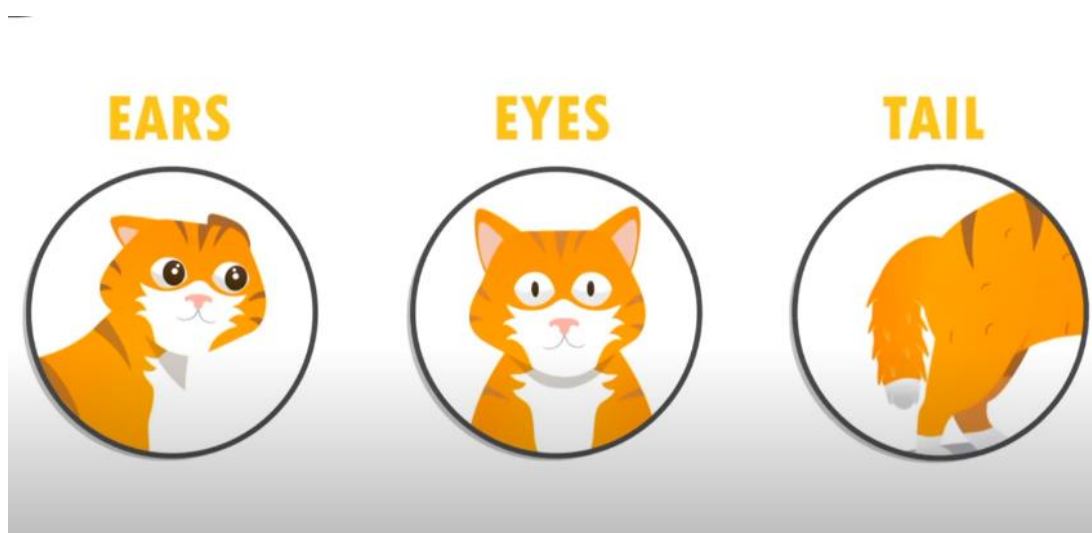
- ❖ هذه صور لعائلة القطط. تحتوي هذه العائلة على 37 نوعاً مختلفاً من الحيوانات المختلفة التي تعيش في أماكن مختلفة من العالم.
- ❖ نعرض الفيلم [عائلة القطط](#) وذكر أسماء الأنواع التي ظهرت في الفيديو ، والتمييز بين الحيوانات المفترسة الكبرى والحيوانات المفترسة الصغرى.

لغة جسد القطط المنزلية

- ❖ نسأل: من لديه قطة؟ كيف تعرف ما تحتاجه قطة؟ ماذا يمكنك أن تخبرنا عن لغة جسد القطط؟ كيف تتواصل القطط فيما بينها ؟
- ❖ مناقشة الطلاب :

تتواصل القطط مع بيئتها من خلال أجسامها. وكل حركة جسدية لها معنى. من خلال الحركة (الإيماءة) والأصوات التي تصدرها ، كأنهم يقولون شيئاً ما.

تعبّر القطط عن نفسها من خلال جميع أجزاء الجسم ولكن الأعضاء الرئيسية التي تستخدمها القطط للتواصل هي الأذنين والعينين والذيل



- ❖ سنعرض الصور المرفقة ونتعرف على لغة جسد القطط.
- ❖ لاحقًا ، يمكننا طباعة البطاقات وتحويلها إلى لعبة ذاكرة.





ترفع القطة أذنيها لأعلى – عند رؤيتها
شيئاً يلفت انتباهها.
بشكل عام، ترفع القطط أذانيها لتسمع
أفضل لتحس اذا كان هناك خطر
يقترّب.



تميل آذان القط للخلف – في حالة
غضبها وخوفها او عند انزعاجها



اتساع بؤبؤ العين - القط متفاعل
ومتحمس.



تضائل بؤبؤ العين - القط غاضب
ومزعج

	✂ تعانق القطة نفسها بذيلها تلف الذيل نحو جسدها - فهي تعبر الفرح والرضا.
✂ 	ترفع القطة ذيلها لأعلى - ربما تكون القطة قد رصدت شيئاً غير مألوف وهي في حالة تأهب لكي تتحقق مما رات.
	تنزل القطة ذيلها بين ساقיהا - نوع من الاستسلام أو الشعور بالخوف.
	ظهر القطة مقوس مثل القوس - ربما تخاف القطة من شيء ما وتكون جاهزة في وضع تهديد / هجوم
	هل يقترب القط منكم يلحفكم ويلطفكم ؟ علامة على رضاه ورؤيتك كجزء من عائلته

📖 قصه قطتان / ע. הילל

6. قصه قطتان / ע. הילל



- ❖ נعرض للأطفال (قصه قطتان) بقلم ع. هليل ، رسم - شمريت الكنائي ، مودان للنشر.
- ❖ ندعوا الأطفال لوصف الرسم الموجود على الغلاف الأمامي.
- ❖ يظهر غلاف الكتاب الذي أمامنا قطتان ، واحدة سوداء والأخرى بيضاء ، تجلسان في مقهى على الأراج على الشاطئ ، متكئتان من الخلف إلى الخلف ، لبعضهما البعض ، تظهر لنا ان يديهما تتشابك . وكلاهما لهما أنفًا برتقالية. بالنسبة للقطّة السوداء تعتمر قبعة على راسها ،بينما القطّة الأخرى تضع القبعة عللا ركبتيها
- ❖ عرض قصة القطتان
- ❖ ندعو الطلاب لسرد القصة بلغتهم.

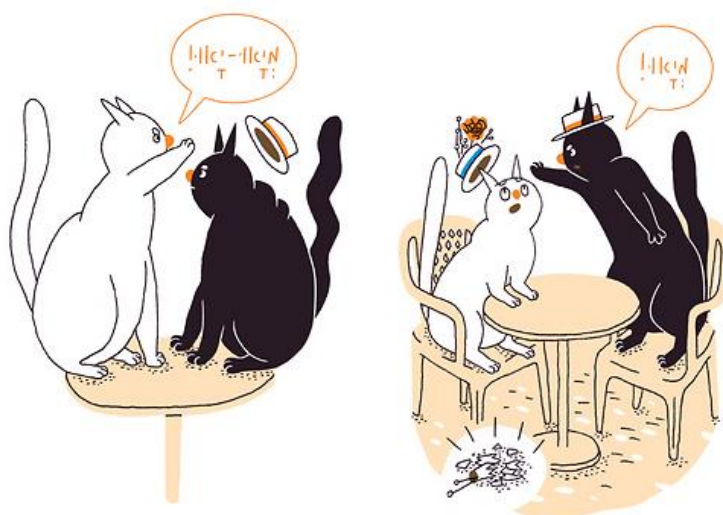
قصة قطتان هي قصة متداخلة تدور حول قطتين ، واحدة سوداء والأخرى بيضاء ، تتنافسان لتثبت الوحدة
 للآخرى أنها "الأفضل". أدت هذه المنافسة إلى الإهانة فيما بينهم وتفاقم مشاعر الغضب والسخط. وبدافع
 الغيرة والفضول ، قررت القطتان ان تغير كل واحدة لونها بعد أن بدأت تفقد ثقته بنفسها ، أنه وتعتقد ربما
 كان الآخر هو الأفضل؟ قفزت القططة السوداء في برميل من الجير والقططة البيضاء في برميل من القطران (
 الزفتة) وتغيرت جلودهم وتغير عالمهم - "أسود مثل الجير ، أبيض كالقطران". لقد أصابتهم الام ووجاع
 بسبب الحكة في جلودهم فقفزوا في الماء واستعادت القطط لونها الأصلي.
 عندها أدركت القطط أنه فعليا – الهوية الشخصية الأصلية لكل منهم هي الشيء المهم وقد قادتهم هذه
 البصيرة إلى المصالحة وتجديد الصداقات:
 "طلبوا من بعضهم البعض المسامحة والمصالحة ،
 تشابكت بذيلها معا ،
 وقالت وجودنا معا هكذا افضل بمليون مرة.



بماذا تشابهت القطتان ؟

بماذا اختلفت القطتان؟

في أي أجزاء من القصة ظهرت الصداقات والاحترام لبعضنا البعض؟



- ❖ نطبع نسخ مختلفة من الجمل المكتوبة في الجدول التالي
- ❖ نقس كل مقطع على حدة
- ❖ ندعو زوجا من الطلاب للقيام بتمثيله.
- ❖ ممكن أن نمثله تمثيل صامت وعلى الطلاب الآخرين ان يخمنوا أي مقطع قاموا بتمثيله

مقاطع من القصة



قالت القطّة السوداء كالقطران:
 «أنا أجمل أجمل».
 أجابت البيضاء مثل الجير:
 «أنا أجمل باضعاف مضاعفة».



القطّة السوداء شعر بالاهانة
 كذلك القطّة البيضاء شعرت باهانة

أبرزت القطط فرائها الواحد للآخر
 رفعت ذيولها
 سوداء كالقطران
 بيضاء كالجير .
 لم يتحدثن مع بعضهما البعض

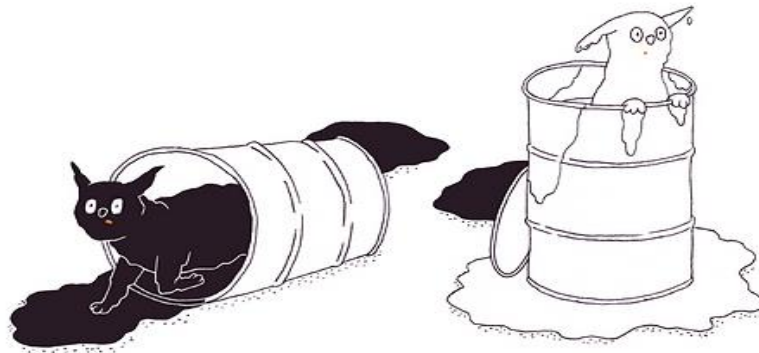
ماذا فعلت القطّة كالقطران؟
 قفزت في برميل من الجير.
 وماذا فعلت البيضاء كالجير؟
 قفز في برميل من القطران.



عالم مقلوب
أسود - مثل الجير
أبيض كالقطران!
أوف! أوف! أوف!



يسامح كل واحد منهم الآخر،
تشابكت الذیول معا،
وقالت وجودنا معا هكذا افضل بمليون مرة.



יצא הלבן - שחור כדפת.

יצא השחור - לבן כסיד.

التمعن في اللوحة

نعرض بواسطة المسلاط للطلاب لوحة "قطتان" للفنان فريد أبوشقرة
(نعطي الطلاب فرصة للتمعن العميق).



نصف اللوحة بكلماتنا

- ❖ (قطتان تقفان على التوازي مع كل منهما في اتجاه مخالف للأخرى وذيلولهما متجهة لأعلى. القط الأمامي البني يخفي خلفه القط الأبيض.
- ❖ نرى تعابير وجه القط البني . ويبدو انه من بين الافراد كبيرة الحجم شبيهة بالتي رايناها في الفيديو في بداية الوحدة
- ❖ يتواجد الخلفية سياج. حيث تقف القطط على سطح غامق بينما "الجدار" خلفها ، وراء السياج فاتح اللون)

محادثة في اعقاب اللوحة

- ❖ كيف تتشابه القطط مع بعضها البعض وكيف تختلف؟
- ❖ بماذا توحى لغة جسد القطط في اللوحة؟ (تذكر لعبة الذاكرة والصور التي تظهر لغة الجسد لدى القطط).
- ❖ لو استطاعت القطط الكلام ماذا سيقولون؟ ماذا سيقولون لمن ينظر اليهم؟
- ❖ بماذا نشعر ونفكر عندما ننظر إلى الصورة؟

- ❖ هل تعتقد أن القطة بها القدرة على تكوين صداقات فيما بينها ؟ هل يحترمونها بعضهم البعض؟ كيف علمت بذلك؟

عنوان اللوحة

- ❖ أطلق الرسام أبو شقرة على اللوحة اسم "قطتان".
❖ لماذا باعتقادك اختار الرسام تسمية اللوحة بهذا الاسم؟ هل يمكن أن نخمن ما المغزى الذي أراد الرسام إخبارنا به؟
❖ هل يوجد عنواناً آخرًا تحب أن تطلقه على اللوحة؟

اللوحة والمغزى منها :

سنحدث مع الأطفال ونطلب منهم:

- ماذا أراد الرسام أن يخبرنا من خلال اللوحة؟ حسب رأيك ؟
إذا لزم الأمر ، يمكننا إعطاء الأطفال جمل للاختيار من بينها:
- القطتان صديقان.
- يمكنك أن تكون صديقاً لشخص لا يشبهك.
- ليس من الجيد إخفاء الآخر. فعل يقلل من الاحترام بين الأشخاص.
- القطة حرة ليست خلف القضبان وهي تشبهنا فنحن أحرار.
- حتى لو لم تراني أو تخفيني، فأنا موجود هنا.
• يمكننا سؤالهم هل نشبه القطتين؟ بماذا؟
ماذا يمكن أن نتعلم من القطة في اللوحة؟

🎨 فن وإبداع - نتابع الرسم باستخدام قسم من الرسم الأصلي

- ❖ نطبع ونوزع على الأطفال الصفحة المرفقة والتي تحتوي على جزء من الرسم الأصلي.
- ❖ نقترح أن يواصل الأطفال الرسم بالطريقة التي يرونها مناسبة، بحيث يتم إنشاء رسم مختلف ، مختلف عن الرسم الأصلي.
- ❖ سنطرح نقاطاً للتفكير: هل هذه قضبان حديد؟ سور؟ ما هو استخدامه؟ أين تتواجد بالقرب من ماذا ؟ من يمكن أن يتواجد بالقرب من السياج



🎨 فن وإبداع - تلوين اللوحة الأصلية

سنقوم بطباعة الصفحة المرفقة.

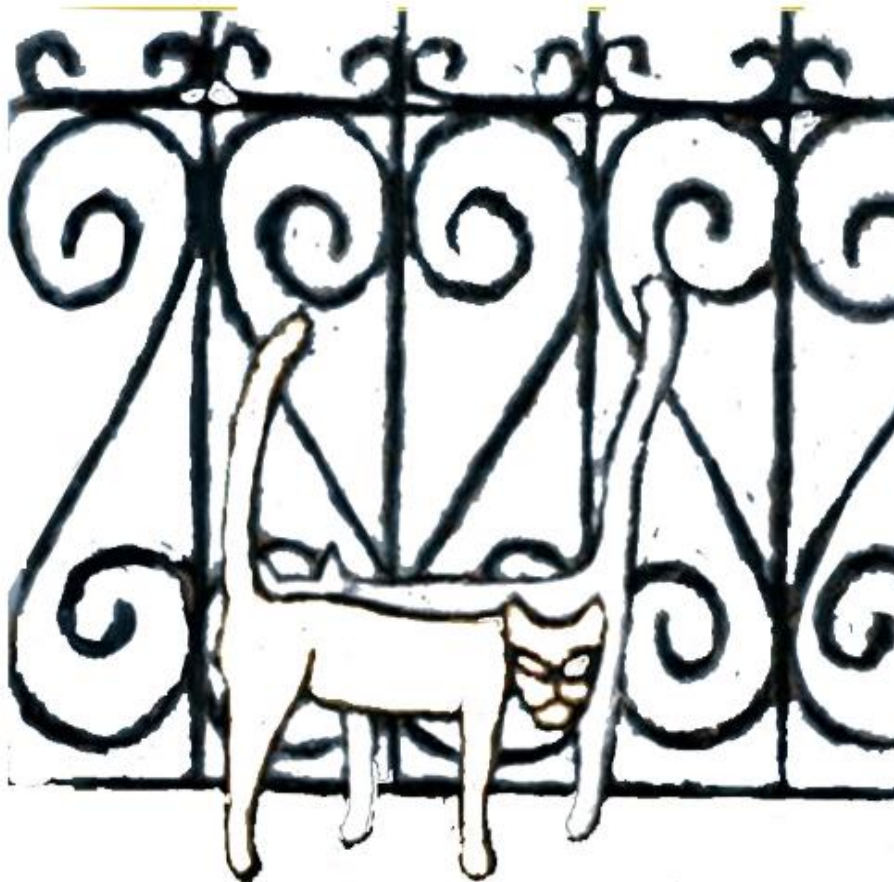
نعرض على الأطفال رسم صورة "قطتان" لفريد أبو شقرة كما تظهر في الصفحة المرفقة

نسال الطلاب مسبقًا ، ما هي الألوان التي تفضل استخدامها ولماذا وقع اختيارك عليها ؟



قطتان

لوحة – فريد أبو شقرة





دعونا نلقي نظرة على منتجات الطلاب النهائية ل. ندعو الطلاب للتعبير عما يرونه.

تعليق أعمال الأطفال. او تنسيقها في ألبوم.

نتحدث مع الأطفال عما يمكن تعلمه عن أنفسنا والعلاقة بيننا وبين أصدقائنا من خلال الأنشطة التي أجريناها

יחידה 6 – שותפות ועבודת צוות

מטרה

היכרות עם המושגים הקשורים לשיתוף פעולה ולעבודת צוות וליתרונות שיש לשיתוף פעולה בקבוצה.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שניים או שלושה שיעורים של שעה וחצי.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן
- מקלות מקצב
- רבעי בריסטול
- מספרים
- דבק
- חומרי יצירה מגוונים
- חומרי יצירה ממוחזרים כגון חלקי צעצועים, עלים, פקקים, חול, ענפים, אבנים קטנות, ניילון, קלקר, קופסאות קטנות, שיר או מטפלת או חבל או מכונית צעצוע, אטבי משרד, ועוד.

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון האמצעים שנבחרו לפעילות.



1. משחק ההמצאות הגדול

- א. נשחק במשחק ההמצאות הגדול.
- ב. לצורך המשחק נזדקק ל-3 חפצים זהים.
- ג. לדוגמה: 3 מטפחות, 3 סירים, 6 מכסים של סירים, 3 מטאטאים, 3 סמרטוטי רצפה, 3 מברשות ניקוי, 3 מכונית צעצוע וכדומה.
- ד. מהלך המשחק
 - (1) נחלק את הכיתה לשתיים או שלוש קבוצות.
 - (2) נסביר את המשחק: לכל קבוצה נגיש אביזר זהה. חברי הקבוצה מתבקשים, במשך זמן קצוב מראש (2-4 דקות), למצוא מספר רב ככל האפשר של שימושים מוזרים, ואף מצחיקים, לאותו חפץ.

דוגמה

מכונית צעצוע

כמה שימושים שונים ניתן למצוא למכונית צעצוע?

משחק מכוניות, ממהץ, מכשיר למסאז' בגב, כותש שום, מרסק תפוחי אדמה לפירה, גלגלים לנעליים במקום גלגליות ועוד.



דוגמה נוספת

סיר

כמה שימושים שונים ניתן למצוא לסיר בישול?

כלי בישול, כלי למזון לכלב, כובע, מטרייה, כלי שבתוכו שותלים, צמח יפה, כלי לאחסון צבעים וכל מיני "קשקושים", כלי להבאת מים ליצירת ארמונות בחוף הים ועוד.



- ה. בתום הזמן כל קבוצה תציג (תערוך הצגה) של השימושים השונים שהם הצליחו להמציא.

- ❖ מה עשינו במשחק?
- ❖ מה עזר לנו להגיע למספר רב של שימושים לחפץ? (ידע, דמיון, יצירתיות, יכולת לשמוע זה את זה, יכולת לתת הזדמנות לכל אחד, יכולת של המשתתפים לבטא את עצמם).
- ❖ מה נעשה בפעם הבאה כדי להצליח יותר?

2. פעילות בתמונות

- א. נקרין לילדים מספר תמונות שיש להן מכנה משותף (מצורפות בעמ' הבא). נקרין אותן בזו אחר זו.
- ב. נשאל לגבי כל תמונה בנפרד:

- ❖ מה רואים בתמונה? מה הם עושים יחד?
- ❖ מה הם רוצים להשיג כקבוצה?
- ❖ למה חשוב להם לפעול יחד? מה הם צריכים לעשות כדי להצליח במשימה?

בתמונות רואים:

נמלים בונות גשר יחד, צנחנים צונחים יחד ויוצרים מבנה סימטרי באוויר, ילדים פועלים יחד בהעברת טבעות כשהם צריכים להתאמץ, תזמורת ילדים מנגנת יחד, שלושה זמרים (חלקם מלהקת שלווה) שרים יחד, ילדות משחקות כדורגל, משיכות חבל.



- א. מה משותף לכל התמונות?
- ב. נבחר תמונה אחת וננסה להבין:
 - ❖ מה עושים המצולמים בתמונה תוך שיתוף ביניהם? (מתכננים, מעלים רעיונות, לומדים את התחום ומתרגלים אותו, מקבלים החלטות, פועלים).
 - ❖ מה היתרונות של הפעילות המשותפת שלהם? (יתרון לכל משתתף ויתרון לקבוצה).
 - ❖ מה היה יכול לקרות אילו הם לא עבדו בשיתוף פעולה ביניהם?

3. צפייה בסרטון



- א. נקרין לילדים את הסרטון – [אחדות זה כוח](#) . הסרטון מורכב משלושה סרטונים קצרים (אפשר להקרין כל פעם סרטון אחד בנפרד).
 - 1) סרטון 1 – סרטונים מגנים על עצמם ועל חבריהם מפני שחף טורף.
 - 2) סרטון 2 – נמלים פועלות יחד כדי לסכל את המזימה של דוב הנמלים.
 - 3) סרטון 3 – פינגווינים, הנמצאים על קרח צף, עובדים יחד כדי שלא להפוך להיות מזון לכריש.



ב. בתום הצפייה נאפשר תגובות ספונטניות.

ג. נשאל:

- ❖ מה חשבתם כשראיתם את הסרטונים? מה הרגשתם?
- ❖ לכמה חלקים מחולק הסרטון השלם? מה רואים בכל חלק?
- ❖ לסרטון השלם קוראים בשם "אחדות זה כוח". מה הכוונה בשם הזה?
- ❖ האם לדעתכם, השם מתאים לתוכן של הסרטון?

ד. נברר:

- ❖ מה משותף לשלושת הסרטונים?

המשותף לשלושת הסרטונים:

- ❖ דמות גדולה וחזקה (שחף טורף, דוב נמלים, כריש) ומולה קבוצה של דמויות אחרות (סרטנים, נמלים, פינגווינים).
- ❖ הדמויות הקטנות מנסות וגם מצליחות, לסכל את רצונה של הדמות הגדולה.
- ❖ מי שנראה קטן וחלש, מצליח לעבוד בשיתוף פעולה, יחד עם חבריו, ולמנוע מהדמות הגדולה לממש את רצונה.
- ❖ הפעולה של הדמויות הקטנות נעשית בתיאום, בתזמון מתאים ומתוך שיתוף פעולה ביניהן למימוש מטרה משותפת.

4. פעילות – מקישים בקצב אחיד

א. נגיש לכל ילד מקל מקצב או שני עפרונות כאילו הם מקלות מקצב הנוקשים זה בזה.

ב. המורה נוקשת נקישה קצבית מובילה. הקבוצה מתבקשת לנקוש יחד, באותו קצב ובאותה מהירות כך שתהיה נקישה קבוצתית אחידה.

ג. בנקישה הקבוצתית, כל ילד צריך להתאים את עצמו לקצב של הכלל.

ד. בהמשך, נותנים לילד/ה להחליף את המורה בנקישה המובילה.

ה. לחלופין, ניתן לעשות זאת באמצעות מחיאות כפיים או נקישות על השולחן או רקיעות ברגל.

נשוחח – איך הצלחנו לעשות זאת? מה עזר לנו? אילו יכולות וכישורים היינו צריכים לגייס כדי לעמוד במשימה? איך הרגשנו כשפעלנו יחד?



5. יצירה משותפת של דמות

א. נספר לילדים על האמן הישראלי חנוך פיבן:

פיבן הוא אמן יוצר, המשתמש בחומרים ועצמים, שכבר יצאו משימוש, כדי ליצור מהם יצירה חדשה. הוא משתמש בצעצועים ישנים, קופסאות, כלי מטבח, שברי עפרונות, חלקי בגדים וסמרטוטים, קשיות, עלים יבשים, פקקים ועוד ועוד. לעיתים פיבן משתמש גם בפירות, ירקות וחומרי טבע נוספים. את החומרים האלה הוא מרכיב יחד לתוצר אומנותי.

ב. נקרין דוגמאות מיצירותיו של פיבן או מסדנאות בהנחייתו



ג. אם ניתן, נראה לילדים את הספר "יוצרים עם פיבן" ונאפשר להם לעיין בו.



ד. נקרין לילדים את התמונות המצורפות בהן רואים את פיבן בעבודתו (מתוך הסרטון "[חפצים מתחפשים עם חנוך פיבן](#)"):



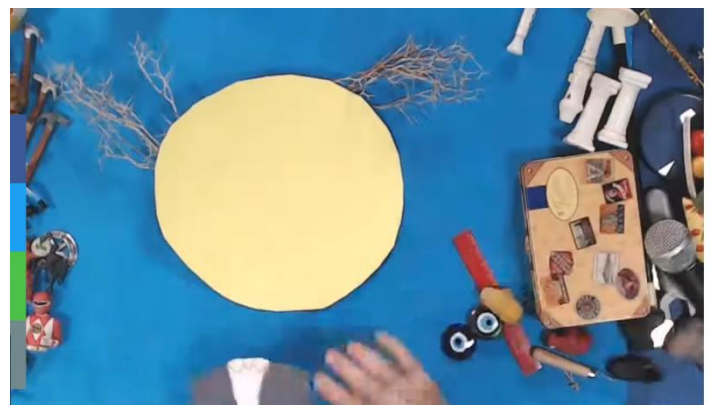
מיון החפצים שנאספו



איסוף החפצים



המשך בניית הדמות באמצעות חפצים נוספים



שלבים ראשונים בבניית הדמות

פעילות יצירה – בניית דמות מחפצים

- א. נחלק את הכיתה לקבוצות בנות 4-5 ילדים בקבוצה.
- ב. ניתן לכל קבוצה: רבע בריסטול, דבק, מספרים חומרי יצירה (ממוחזרים) הניתנים להדבקה.
- ג. המשימה – בניית דמות מעצמים שונים, בהשראת עבודתו של פיבן.
- ד. חברי הקבוצה מתבקשים לצאת לחצר ולחפש בסביבה הקרובה עצמים שונים, שיכולים לעזור להם לבנות את הדמות:
חלקי צעצועים, עלים, פקקים, חול, ענפים, אבנים קטנות, ניילון, קלקר, קופסאות קטנות, אטבי משרד ועוד.

נציג את העבודות של הקבוצות השונות ונבקש מהילדים לספר על התוצר ועל תהליך העבודה שלהם:

- ❖ איך עבדתם?
- ❖ האם כולם עשו הכל? האם חלקתם תפקידים?
- ❖ האם כל אחד מצא את מקומו?
- ❖ האם היו חילוקי דעות? כיצד נפתרו?
- ❖ מה או מי עזר להם לפתור קשיים בתהליך העבודה?
- ❖ באיזו מידה הצלחתם לסיים את העבודה לשביעות רצון כולם?
- ❖ מה היתרונות של העבודה המשותפת?
- ❖ מה התרומה האישית של כל אחד בעבודה המשותפת?



- א. נתלה את העבודות ונשחזר את מה שעשינו היום.
- ב. נזמין את הילדים לספר מה הם למדו על עצמם ממה שהם עשו.

יחידה 7 – איך עובדים יחד

מטרה

התנסות בדרכים שונות של עבודת צוות תוך שיתוף פעולה בין חברי הקבוצה.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד של שעה וחצי.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן
- כדור עטוף בנייר כסף
- נייר דבק או מטפחת לקשירת רגליים
- קשיות שתייה
- מקלות ארטיק
- פלסטלינה
- עזרים מצורפים
- תמונות "עובדים יחד"
- כרטיסי משפטים

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון האמצעים שנבחרו לפעילות.



1. האוצר בידיים שלנו

- א. נצא לחצר ונשחק במשחק – האוצר בידיים שלנו.
- ב. לצורך המשחק נזדקק לכדור עטוף נייר כסף – זהו האוצר.
- ג. מסמנים בחצר את נקודת ההתחלה ונקודת הסיום.
- ד. מהלך המשחק:
 - כל הילדים עומדים בנקודת ההתחלה כשהאוצר/כדור בידיהם.
 - עליהם להתמסר ביניהם תוך כדי התקדמות עד לנקודת הסיום.
 - המשחק מתקיים כאשר הם ממלאים את התנאים האלה:
 - (1) האוצר עובר במסירות בין כל חברי הקבוצה.
 - (2) אסור שהאוצר ייפול לארץ. אם הוא נופל, חוזרים לנקודת ההתחלה.

שיחה בעקבות המשחק

ה. בתום המשחק נשוחח עם הילדים:

- ❖ איך הרגשתם במשחק?
- ❖ איך הרגשתם כשהאוצר נפל? איך הרגשתם כשהאוצר נפל על ידי אחד מבני קבוצתכם?
- ❖ האם הצלחתם להעביר את האוצר לנקודת הסיום בהתאם לתנאי המשחק?

פעילות באמצעות תמונות "עובדים ביחד"

2. נדפיס מראש את התמונות המצורפות (עמוד הבא) נתבונן בכל תמונה בנפרד ונברר:
 - ❖ מה הילדים / האנשים המצולמים עושים?
 - ❖ האם הם עובדים יחד? מה מצריכה מהם העבודה המשותפת? (התחשבות, תיאום, קשר עין, ויתור, סבלנות, שאיפה להצלחה ועוד)
 - ❖ האם הם חייבים לעשות זאת יחד?
 - ❖ במקום מי מהם הייתי רוצה להיות? למה?





3. מי אני?

- א. (לצורך המשחק יש להכין מראש את התמונות "עובדים ביחד" ואת כרטיסי המשפטים – מצורף).
- ב. כרטיסי המשפטים



"תחזיקו חזק כדי שאני אוכל לסובב אתכם במהירות ולא תפלו".

"יש לי סבלנות. אחכה עד שיגיע תורי".

"אני אתן את הקצב. תקשיבו היטב ונעשה זאת כולנו יחד".

"חייבים כל הזמן להסתכל מי נמצא על ידכם ולמסור לו".

"רק אם נעבוד בקצב אחיד, לא נתהפך".

"זה מהר מדי אני פוחד, אין לי שיווי משקל".

"אני אכתוב ואתה תקרא".

"אני אניח את הצורות במרכז וכך כולכם תגיעו לקופסה".



"ומה אעשה אם לא ימסרו לי?".

✂ "אם הייתי מכירה את הריקוד הייתי עומדת במקום אחר".
✂ "חבל שאי אפשר להסתכל מלמעלה כדי לראות טוב יותר את הכלים".
"מזל שאני לא צריך למלא בתפוחי אדמה את כל המיכל לבדי"

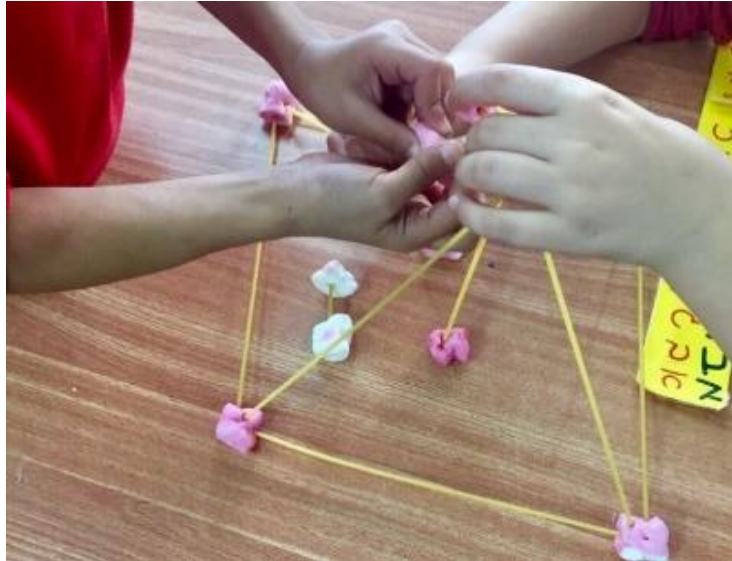
- ג. נשב במעגל ונניח את התמונות במרכז ואת כרטיסי המשפטים הפוכים.
- ד. נזמין את הילדים, כל אחד בתורו, לקחת כרטיס משפט.
- ה. הילד יקרא בקול את מה שכתוב בכרטיס ויצטרך לגלות: באיזו תמונה מדובר ומי מהמצולמים בתמונות יכול היה לומר את הדברים.



- א. נשאל: ממה מורכב שיתוף פעולה בין אנשים?
(לכולם יש מטרה משותפת, הם רוצים להצליח, הם עוזרים זה לזה, מתחשבים זה בזה, שומרים על תנאים מתאימים כגון, שקט או מתן הסברים, הם משתפים באמצעים או בעזרים הנדרשים לביצוע המשימה ועוד).
- ב. נציע לילדים:
ספרו על מקרה מהחיים שלכם, שבו עבדתם בשיתוף פעולה במשימות הדורשות עבודת צוות.
במידת הצורך נעזור לילדים לספר על סיטואציות ופעילויות כאלה.
(לדוגמה: בזמן משחק עם האחים או החברים, במשימות קבוצתיות בכיתה, בעת סידור הצעצועים או ניקיון הבית, במשחק כדורגל / כדורסל, בהופעה בפני ההורים בסיום השנה, בחוג לריקודים או גלגליות ועוד).
- ג. נזמין את הילדים לכתוב או לצייר או להציג את המקרה שסיפרו.

4. מגדל מקשיות – יצירה תוך שיתוף פעולה

- א. נחלק את הכיתה לקבוצות.
- ב. נגיש לכל קבוצה קשיות שתייה ופלסטלינה.
- ג. המשימה: לבנות מבנה / מגדל שיהיה גבוה ככל הניתן ויציב ככל הניתן, תוך שיתוף פעולה בין כל חברי הקבוצה. אין מגבלה של זמן.



שיחה בעקבות הפעילות

- ד. בתום הפעילות נשוחח עם הילדים על הנקודות האלה:
 - ❖ איך היה לכם לעבוד יחד? האם הצלחתם לשתף את כל הילדים?
 - ❖ אילו קשיים עלו? כיצד פתרתם אותם? (לדוגמה – לא קבלו את דעתי, קבלתי תפקיד שלא רציתי בו, לא היה לי מקום וכד').
 - ❖ מה עזר לכם לפתור את הקשיים?
 - ❖ כיצד עבודת הצוות עזרה לכם לבצע את המשימה? (עלו הרבה רעיונות, עזרנו אחד לשני, הייתה תחושה שיש על מי לסמוך, כולנו רצינו לבנות מגדל גבוה, יציב ואיכותי).

5. הולכים ביחד

- א. נחלק את הכיתה לקבוצות.
- ב. נגיש לכל קבוצה נייר דבק או מטפחת לקשירת הרגליים. נבקש מהם לעמוד בשורה ולחבר את רגליהם באמצעות נייר דבק או מטפחת, כמו בתמונה.
- ג. המשימה: ללכת מנקודה אחת לנקודה שנייה בתיאום מירבי. אם אחד הילדים ניתק מהשורה, הם יחזרו לנקודת ההתחלה וינסו שוב, תוך תיאום הדוק יותר ביניהם. אין מגבלה של זמן.



שיחה בעקבות הפעילות

- ד. בתום הפעילות נשוחח עם הילדים על הנקודות האלה:
 - ❖ איך היה לכם לעבוד יחד? האם הצלחתם?
 - ❖ אילו קשיים עלו? כיצד פתרתם אותם?
 - ❖ מה עזר לכם לפתור את הקשיים?

סיכום

6. סיכום היחידה

נשחזר את מה שעשינו היום ונדגיש את תרומתה של עבודת הצוות לתחושה של המשתתפים, לתרומה ההדדית, לחלוקת העבודה, למילוי המשימה ולאיכות התוצר.

יחידה 8 – שיתוף פעולה בעולם החרקים

מטרה

- היכרות עם שיתוף פעולה בעולם החרקים (נמלים ודבורים).
- העלאה למודעות של מה שאנו יכולים ללמוד מעולם החרקים.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שני שיעורים של שעה וחצי.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן
- שני חבלים באורך 5-7 מטרים לאחד
- דפים
- מספריים
- כלי כתיבה
- תמונת הנמלים בונות גשר – מצורף

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון האמצעים שנבחרו לפעילות.



1. עוברים את הגשר

- א. נמתח על הרצפה שני חבלים מקבילים במרחק של כ-10 ס"מ זה מזה.
- ב. נדמיין שזהו גשר שמתחתיו זורם נהר גועש.
- ג. נחלק את הכיתה לשני קבוצות: קב' א' תעמוד בקצה אחד של החבלים, וקב' ב' תעמוד בקצה השני.
- ד. מהלך המשחק:
 - (1) כל קבוצה צריכה לעבור לצד השני "של הנהר", בהליכה על הגשר בלבד.
 - (2) התנאים:
 - כל חברי הקבוצה צריכים לעבור לצד השני.
 - אסור שמישהו "יפול למים".
 - ה. ניתן סימן להתחלה, והילדים יתחילו ללכת על הגשר בין שני החבלים.
 - ו. נבדוק האם הצלחנו? מה עזר לנו במשימה? אילו קשיים היו לנו?



2. נמלים בונות גשר

- נקרין לילדים את התמונה המצורפת – נמלים בונות גשר.
- נזמין את הילדים להתבונן בתמונה ולשים לב לכל אחת משש הנמלים בנפרד.



נמלים בונות גשר

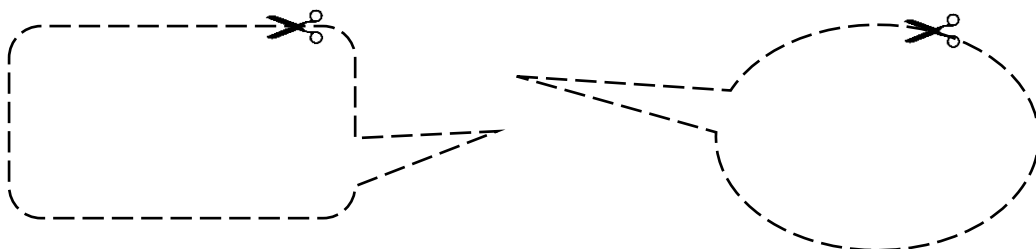
- א. נתבונן בצילום ונשוחח עם הילדים על פי הנקודות האלה:
- ❖ בתמונה יש 6 נמלים. מה הן מנסות לעשות? למה חשוב להן לעשות זאת?
 - ❖ האם כולן עושות אותו הדבר?
 - ❖ האם לדעתכם, הן עובדות תוך שיתוף פעולה ביניהן? לפי מה קבעתם?
 - ❖ האם לכל נמלה יש תפקיד? איך אפשר לדעת?
 - ❖ שערן, האם הן יצליחו להציב את הגשר? לפי מה קבעתם?
 - ❖ התמונה נקראת "נמלים בונות גשר". הציעו שם נוסף המתאים לתמונה.

ב. נניח שהנמלים האלה יכלו לומר לנו משהו.

- למי מהנמלים היה מתאים לומר כל אחד מהמשפטים האלה:
- (1) "מהמקום שבו אני נמצאת אפשר לראות כמה חשוב לבנות את הגשר הזה. בלי הגשר לא נצליח לעבור מצד לצד ונצטרך לעבור דרך ארוכה כדי להגיע לצד השני".
 - (2) "אני נמצאת כאן ומסתכלת היטב כדי לראות שהענף יהיה מאוזן ויעמוד בדיוק במקום המתאים".
 - (3) "יש לי כוח. אני מחזיקה חזק ותומכת בכל הכוח עד שאתן מניחות את הענף שיהיה גשר".
 - (4) "מהצד שלי אני רואה שהגשר מונח ישר. בבקשה, תניחו את הצד השני של הגשר לאט לאט ובזהירות".



- ג. נוסיף משפטים נוספים שהנמלים היו יכולות לומר.
- ד. אפשר להציע לילדים לכתוב את הדברים בבועות דיבור גזורה מנייר ולהצמיד לכל נמלה את בועת הדיבור המתאימה לה.



3. אנחנו לומדים מהנמלים

נשאל:

- ❖ מה אנחנו יכולים ללמוד מהנמלים?
- ❖ אילו מסקנות אנחנו יכולים להסיק לגבי עבודה בשיתוף פעולה?

במידת הצורך, נציע לילדים לקרוא את המשפטים המצורפים ולבחור את המשפט שלדעתם מביע בצורה טובה את מה שהם יכולים ללמוד על שיתוף פעולה.

- לכל אחת מהנמלים בקבוצה יש תפקיד משלה.
- בתוך הקבוצה כל תפקיד הוא חשוב.
- כל נמלה עושה את מה שהיא טובה בו.
- הכי חשוב זה להצליח במשימה.
- לבד זה מאוד קשה.
- הנחת הגשר היא פעולה מורכבת ולכן צריך לעבוד ביחד כדי להצליח בפעולה הזו.
- כל הנמלים יחד מצליחות לעשות מה שכל אחת לחוד לא היתה מצליחה.



מידע - שיתוף פעולה בקרב חרקים

נשאל:

האם ראיתם קן נמלים? מה ראיתם? מה מיוחד בפעילות הנמלים?

נספר לילדים

שיתוף פעולה ותקשורת בקרב הנמלים

כתיבה: ד"ר רנה ברנר

נמלים מאותה משפחה חיות יחד בקן משותף, בצורת חיים המבוססת על שיתוף פעולה. קן הנמלים נמצא לרוב מתחת לפני האדמה והוא משמש כמקום לאגירת מזון, להגנה על הביצים והוולדות ועל מלכת הנמלים. בקן הנמלים לכל נמלה יש תפקיד משלה. המלכה מטילה את כל הביצים שבקן. הנמלים הפועלות לוקחות את הביצים לחדרים שבתוך הקן ומטפלות בהן עד שיבקעו. הפועלות מאכילות את הזחלים הבוקעים מהביצים עד שיהפכו לנמלים בוגרות. חלק מהנמלים הפועלות יהפכו ל"חיילות" השומרות על הקן מפני פולשים. הנמלים מקיימות ביניהן תקשורת באמצעות חוש הריח שלהן. חלק מסוגי הנמלים מצליחות לקיים את הקן במשך שנים רבות. לעשות הרבה דברים יחד: לאסוף מזון, להגיע לקן וגם לבנות גשר.



גשר של נמלים

ה. נקרין את אחד או יותר מהסרטונים האלה:

- (1) הנמלים הבונות יחד [גשר של נמלים](#)
- (2) [נמלים בפעילויות שונות](#) - הסרטון המורכב מתמונות תקריב
- (3) [נמלת הקציר בעת עבודתה](#)

ו. סרטונים נוספים לבחירה

- (1) האזנה לשיר "[שיירה של נמלים](#)"
- (2) צפייה בסרטון – [שיירה של נמלים אוספת עלים](#)
- (3) צפייה בסרטון [עבודת צוות בקרב הנמלים](#) באוסטרליה (אורך הסרט: 27 דקות)



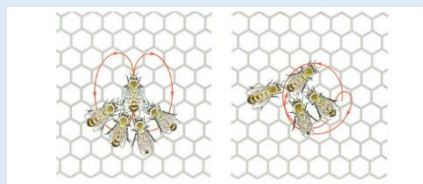
תקשורת ושיתוף פעולה בקרב הדבורים

כתיבה: ד"ר רנה ברנר

הדבורים מקיימות חיי שיתוף מיוחדים: במשפחת הדבורים יש עשרות אלפי עמלות (פועלות), מאות זכרים ומלכה אחת. כל אחת מהדבורים אינה יכולה להתקיים ללא שאר חברותיה. חייהן תלויים זו בזו והן חיות יחד כקבוצה מלוכדת.



בין הדבורים קיימת חלוקת עבודה ברורה, תפקידים ומשימות לכל דבורה. תפקיד המלכה הוא לדאוג לדור הבא – היא היחידה המטילה אלפי ביצים שיהפכו לדבורים. לעמלות יש תפקידים רבים וכל אחת מהן עושה את תפקידה בהתאם לגיל שלה. הצעירות - בונות את תאי הכוורת, מטפלות בזחלים ומאכילות אותם. הן מאוררות את הכוורת ומגנות על הפתח מפני פולשים. העמלות הבוגרות - מלוות את המלכה, מטפלות בה ומאכילות אותה. תפקידם של הזכרים הוא להפרות את המלכה, כדי שהביצים שהיא תטיל יתפתחו להיות דבורים. איך הדבורים יוצרות מערכת כל כך מפותחת של שיתוף פעולה? הנושא הזה נחקר כבר הרבה שנים. מתברר, כי הדבורים מייצרות דבש מצוף פרחים, כי זה הוא המזון שהן מאכילות בו את הזחלים. בנוסף, הדבש משמש כמאכל לדבורים בתקופה שבה אין פרחים בסביבה ואין צוף. לצורך הבאת הצוף לכוורת והפיכתו לדבש, מקיימות הדבורים תקשורת בצורה מיוחדת: חלק מהדבורים העמלות יוצאות לשדה כדי לחפש פרחים, שמהם ניתן לשתות צוף. העמלות, שמצאו פרחים מלאי צוף, חוזרות לכוורת ורוקדות ריקוד מיוחד שמסמן לחברותיהן היכן נמצא השדה הפורח כלומר לאן כדאי לעוף כדי למצוא צוף.



הריקוד הוא למעשה תנועות של הגוף בכיוון מסוים ביחס לשמש. הדבורים האחרות "מבינות" את הסימנים ויוצאות למקום הנכון בשדה. כשהן חוזרות הן מכינות מהצוף את הדבש.

ז. נקרין את הסרטון אודות [חיי השיתוף של הדבורה](#) (10 דקות ראשונות)



נשאל:

- ❖ האם גם אנחנו דומים לפעמים לנמלים או לדבורים כשאנחנו פועלים יחד בשיתוף פעולה?
- ❖ במה אנו דומים להן? במה אנו שונים?
- ❖ באילו מצבים אנו זקוקים לשיתוף פעולה?

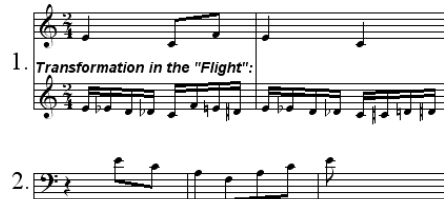
פעילות במוזיקה

4. האזנה ליצירה

א. נזמין את הילדים להאזין ליצירה "מעוף הדבורה" מאת רימסקי קורסקוב, היצירה נכתבה לפני למעלה ממאה ועשרים שנה.

Gvidon's Leitmotifs in "Flight of the Bumblebee"

Fundamental form:



- ב. רצוי להשמיע פעם אחת את [היצירה בצירוף הסיפור המצויר בסרטון](#)
- ג. נציע לילדים לספר / לכתוב את הסיפור שבסרטון במילים שלנו.
- ד. נציע לילדים לצייר ציור חופשי, ותוך כדי ציור נשמיע את היצירה בביצועים שונים.

[מעוף הדבורה - נגינה במפוחית פה](#)

[מעוף הדבורה - תזמורת כלי נשיפה](#)



ניזכר בפעילויות שערכנו היום. נחזור על חלקים מהמידע שלמדנו על הנמלים והדבורים ונראה מה אנחנו יכולים ללמוד מהן.

פרק ב'

נתינה ונדיבות יוצרת שותפות



יחידה 9 – לתת מכל הלב

מטרה

מתן תשומת לב והעלאה למודעות של אינטראקציות אנושיות, המעצימות את היכולות האישיות והשותפות – נדיבות, נתינה ותודה.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שני שיעורים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן.
- בלונים ובלון מנופח.
- טושים בלתי מחיקים.
- מדבקות.
- חבל.
- אטבי כביסה.
- דפים.
- צבעים ועפרונות.
- דבק.
- עזרים מצורפים
- תמונות של נתינה
- גלגל הנתינה

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלכים המוצעים ובחירת הספרים והפעילויות המתאימים מתוכן, ארגון החומרים לפעילות.



1. פעילות פתיחה

- א. נשב במעגל. המורה תחזיק בידה בלון מנופח. המשימה: להעביר את הבלון מאחד לשני. תנאים מגבילים: ההעברה מילד לילד תיעשה מבלי שהבלון ייפול, מבלי שיתפוצץ ומבלי ששני ילדים יחזיקו בבלון בו-זמנית.
- ב. שיחה בעקבות פעילות העברת הבלון – מה עשינו? איך היה לנו לתת? מה הרגשנו כשקבלנו?
- ג. ננפח מספר בלונים כמספר ילדי הכיתה. כל ילד יקשט את הבלון שלו ויכתוב על הבלון את שמו באמצעות טושים לא מחיקים ומדבקות. נשב במעגל צפוף, נניח את הבלונים במרכז ונערבב את הבלונים. כל ילד בתורו, ירים את הבלון הקרוב אליו, ויעניק אותו לילד ששמו כתוב על הבלון.
- ד. נשאל את הילדים: איך היה לכם "להיפרד" מהבלון "שלכם"? האם שמחתם לקבל אותו חזרה? האם שמחתם להחזיר לילד אחר את הבלון שלו? מה אפשר ללמוד מהמשחק הזה?

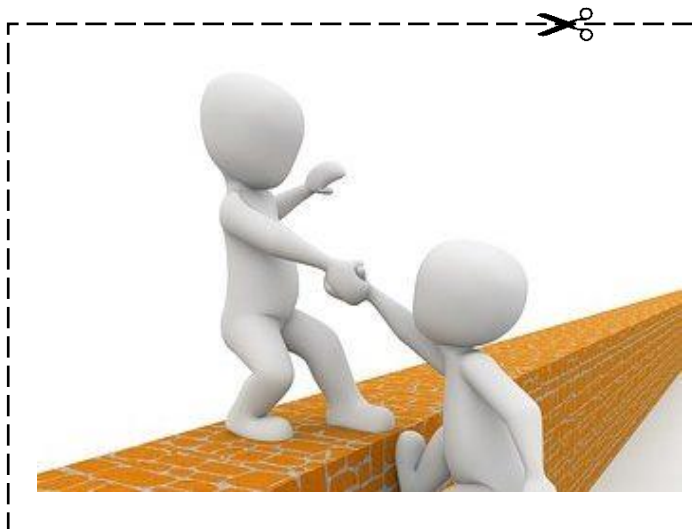


2. מה אנחנו נותנים זה לזה? מה אנחנו מקבלים?

- נשאל: מה אנחנו נותנים זה לזה? ספרו על מקרה שבו נתת או קבלתם משהו.
- נתבונן ב"תמונות של נתינה" - מצורף.
- ננסה להבין לגבי כל תמונה, מה הדבר שאותו נותנים?
- מה המשמעות (החשיבות) של הדבר שנותנים לגבי הנותן ולגבי המקבל?

תמונות של נתינה





בתמונות רואים:

- מתן מטבעות - מתן שי או תרומה או נדבה.
- מתן פרח כסימן לתשומת לב ורצון לשמח את הזולת.
- עזרה - הדמות העליונה מושיטה יד לסיוע לדמות המטפסת על הקורה.
- הילדה מרגיעה, נותנת תשומת לב ותחושה של השתתפות לילדה הבוכה.
- הנערים נותנים עזרה זה לזה בעת הטיפוס על ההר.
- ההורים נותנים שמחה ואושר לילדם.
- מתן עזרה לימודית ויחס חם לילדה נכה.
- חיבוק כסימן לאהבה וחיבה.
- האימהות נתנו חיים לתינוקות והאחות סייעה להן.
- מתן חיבוק ואהבה בין ילד לכלבו.
- מתן סיוע והכוונה בחציית כביש.
- מתן טיפול רפואי.



נשוחח:

- ❖ ניזכר ביומיום שלנו ונספר מה אנו נותנים ומה אנו מקבלים?
- ❖ האם תמיד אנו נותנים ומקבלים משהו מוחשי, שאפשר לראות, לגעת, להריח?

- ניתן דוגמאות ונשמע סיפורים של נתינה וחיבותה.

3. תמונות של נתינה

- א. נדפיס לכל קבוצה עותק אחד של "תמונות של נתינה".
- ב. נזמין את הילדים לכתוב מול כל תמונה, בחלק הריק, מהי הנתינה המתבטאת בתמונה.
- ג. פעילות

1) אפשרות א' – משחק זיכרון

נהפוך את התמונות והמילים למשחק זיכרון.

2) אפשרות ב' – על מה אני חושב/ת?

הילדים יישבו בקבוצות כשכל הכרטיסים גלויים ופרוסים לפניהם. כל ילד, בתורו, יחשוב על כרטיס נתינה אחד ויתן רמז. (דוגמה לרמז: זה לא קורה בבית). הקבוצה תצטרך לגלות ולהצביע על הכרטיס שהילד בחר.



3) אפשרות ג' – תמונות על חבל דק

הילדים יסדרו את תמונות של נתינה (ימינו או ייצרו רצף) ויתלו אותן על חבל לפי ההגיון שהחליטו עליו.
דוגמה למיון – בבית ומחוץ לבית, נתינה מיוחדת ונתינה יומיומית.
דוגמה לרצף – מהנתינה הפשוטה והקלה ביותר לביצוע, עד הנתינה המורכבת ביותר.



4. משחק גלגל – נתינה לכיתה

א. אפשרות א'

- נחלק את הכיתה לקבוצות.
- נדפיס את גלגל הנתינה המצורף לכל קבוצה.
- כל ילד בתורו, יטיל חפץ קטן (מחק / מכסה של טוש / פקק) על גלגל הנתינה ויפעל על פי הכתוב.



ב. אפשרות ב'

גלגל נתינה לכיתה - אינטראקטיבי. יש להיכנס לקישור המצורף.

<https://wordwall.net/he/resource/16262849>

בצורה דומה ניתן לשחק גם בתבניות משחק אחרות הנמצאות בקישור שלעיל בצד השמאלי של המסך: קלפים אקראיים, פתח את התיבה והיפוך אותיות.



5. גם בבית אנחנו נותנים ומקבלים

- א. נזמין את הילדים לצייר או להציג בפנטומימה סיטואציות מחיי היומיום שבהן מישוהו מבני הבית (הורים, אחים, סבים) נותן או מקבל מהאחרים.
- ב. נראה את הציורים ונציג את קטעי הפנטומימה וילדי הכיתה יתבקשו לזהות מה הם רואים.
- ג. נשאל ואחר כך נסכם:
 - ❖ מה אנו מקבלים בבית?
 - (אהבה, חינוך, הכנה לחיים, גבולות, הדרכה להתנהגות נאותה, הגנה, חיוך, מזון, ביגוד, בטחון, קורת גג, חברה, מילים טובות, מתנות, העשרה וחוגים ועוד ועוד).
 - ❖ מה אנו נותנים?
 - (אהבה, עזרה, שמירה על האחים הקטנים, מילה טובה ועוד).



ד. נשאל את הילדים: מה אנחנו יכולים לעשות כדי להראות לבני המשפחה, שאנחנו מעריכים את מה שהם עושים למעננו?

6. לתת / חמוטל בן זאב ובוועז שרעבי - פעילות סביב השיר

- א. נשמיע ונקרין לילדים את השיר [לתת / בועז שרעבי](#).
 ב. נקרין את מילות השיר כדי שהילדים יוכלו לעקוב ולהצטרף לשירה. 

לתת / חמוטל בן זאב ובוועז שרעבי

אתה לומד עם השנים	לתת את הנשמה ואת הלב
לבנות ביחד בניינים	לתת, לתת כשאתה אוהב
לחיות עם כל השינויים	ואיך מוצאים את ההבדל
לרקום איתה סיפור חיים	שבין לקחת ולקבל
ולעבור ימים קשים	עוד תלמד לתת לתת.
במצוקות וריגושים	לגלות סודות בסתר
תמיד לדעת לוותר	להתיר את סבך הקשר
ואת הטעם לשמר.	כשהלב בך נצבט
לתת את הנשמה...	מכל חיוך מכל מבט.
לראות בתוך הנפילה	אתה נזהר אתה יודע
שיש מקום למחילה	וחוץ ממך איש לא שומע
תמיד אפשר שוב להתחיל	פוסע בין הדקויות
כמו יום חדש כמו כרגיל	וממלא שעות פנויות.
לתת.	לתת את הנשמה...

ג. נזמין את הילדים לבחור מתוך השיר שורה אחת שאהבו במיוחד ולנמק את הבחירה.



ד. נשאל: למה הכוונה בביטוי: "לתת את הנשמה"?

ה. נשוחח על ביטויים מתוך השיר. נשאל: למה הכוונה "לבנות ביחד בניינים" "לראות בתוך הנפילה שיש מקום למחילה" "פוסע בין הדקויות".



ו. נציע לילדים להעתיק את השורה שבחרו, להוסיף דוגמאות ולעצב בהתאם.

ז. נתלה את העבודות של הילדים.



7. שפת הסימנים – שפה מקרבת

- א. נשאל: מהי שפת הסימנים? האם אתם מכירים מישהו שמשמש בה?
ב. נספר לילדים:

שפת הסימנים

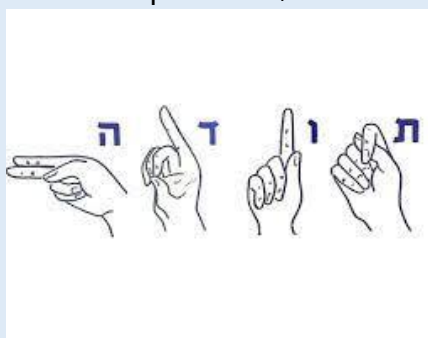
כתיבה – ד"ר רנה ברנר

שפת הסימנים היא השפה, שבה מתקשרים ביניהם חירשים וכבדי שמיעה, החיים בעולם של שקט.

עולם השקט זר לנו, השומעים. אך מי שאינם שומעים, החירשים וכבדי השמיעה, אינם יכולים ליהנות ממוסיקה, אינם קולטים רעשי רחוב, אינם נהנים מפכפוך מים בנחל ומשירת הציפורים בבוקר. הם אינם יכולים לזהות קול של מנוע מכונית נוסעת אלא רק אם היא נראית. הם אינם קולטים צפירת מכונית, רעש מנוע רכבת, נביחות כלב ויללה של חתול. הם אינם שומעים את הגשם היורד, את הרעם, את השירים המתנגנים ברדיו, את הדיבוב של סרטי הילדים. הם אינם שומעים את קולות הרחוב, את נגינת ה"אוטו גלידה" המתקרבת, את רחש גלי הים ואת קולות התזת המים בבריכה. הם, כאמור, חיים בעולם של שקט.

ויחד עם זאת, כמו השומעים, גם החירשים וכבדי השמיעה נהנים מחברת בני משפחתם וחבריהם. הם נהנים מטיולים בטבע, ממסיבות, מקריאה של ספר טוב, מהאהבה שהם מקבלים ונותנים לאהוביהם, ממעשה טוב שהם עושים, מהעבודה

שלהם או מדברים חדשים שהם לומדים. הם נהנים מרחצה בים או בכריכה, מאוכל טעים ומשתייה מרווה. החירשים, שאינם שומעים, יכולים לשוחח ביניהם, וגם עם אנשים שומעים, בתנאי שכל המשוחחים מכירים את השפה המיוחדת – שפת הסימנים. שפת הסימנים יוצרת תקשורת גם בין החירשים, לאלה השומעים. בשפה זו, ה"דיבור" והתקשורת נעשים באמצעות תנועות ידיים, מחוות גוף ותנועות פנים.



לכל מילה בשפה "הרגילה" יש מקבילה בשפת הסימנים. אם יש צורך אז מאייתים את המילה שרוצים לומר. כדי לעשות זאת מסמנים את הסימן הייחודי שיש לכל אות. ראו בדוגמה למילה תודה.

הרבה מאוד סימנים של מילים שלמות הם "הגיוניים" והסימן בשפת הסימנים דומה למשמעות המילה. למשל המילה "לראות" – מסומנת באמצעות קירוב של שתי אצבעות לעיניים.



אנשים שומעים לומדים את שפת הסימנים, כדי שיוכלו לתרגם את המילים הנשמעות והחירשים יוכלו להבין את הנאמר סביבם. במקומות רבים יש מי שמתרגם את השפה המדוברת לשפת הסימנים: בחדשות ובתוכניות שונות בטלוויזיה, בהצגות, בהרצאות, ואפילו בכנסת.





ג. נקרין את השיר – [לתת, בשפת הסימנים](#) ונסה ללמוד את התנועות בשפת הסימנים.

ד. ננסה ללמוד כמה שיותר מילים בשפת הסימנים.



ה. נשחק במשחקי חידות :

❖ איך אומרים "לתת" בשפת הסימנים?

❖ איך אומרים "נשמה"? "לב"? "אוהב"? ועוד.

ו. נקרין שוב את השיר בשפת הסימנים ונשיר את השיר בלי מילים אלא באמצעות

חיקוי הסימנים הנראים בסרטון בלבד.



ז. נשאל:

❖ למה חשוב להכיר את שפת הסימנים, למי זה תורם? כיצד?

❖ מה מעניקים האנשים המתרגמים את השפה הנשמעת לשפת הסימנים?

למי הם נותנים זאת?



סיכום

1. נשחזר את מה שעשינו היום. נתלה את העבודות שעשינו.

2. נציע לילדים לספר בבית על המידע שיש להם לגבי שפת הסימנים וללקד

את בני המשפחה כמה מילים בשפה זו.

3. נציע לילדים להסביר לבני המשפחה למה חשוב להכיר את שפת הסימנים,

ולמי זה תורם.

נעטי بكل ما فينا (العطاء من القلب)

اسم الوحدة : العطاء من القلب

الهدف : لفت انتباه الطلاب وتعزيز الوعي لديهم بالمعاملات الإنسانية فيما بيننا ، والتي تزيد من القدرات الشخصية والشرابة – التطوع العطاء .

الفئة الطلابية – طلاب الصفوف الأولى حتى الثالثة

مدة تمرير الوحدة – 2-3 حصص (حتى ساعة ونصف)

الوسائل والمواد اللازمة - كمبيوتر وجهاز عرض ، بالون منفوخ ، بالونات ، أقلام تحديد لا تمحي ، ملصقات ، صور العطاء (مرفقة)، حبل ، مشابك غسيل ، ملاءات ، دهانات ، أقلام رصاص ، صمغ ، عجلة العطاء (مرفقة)

تحضير مسبق - مفضل الاطلاع على المواد مسبقا واختيار الأجزاء الأكثر ملاءمة للطلاب كذلك التزود بالمواد اللازمة للفعاليات.



- فعالية تمهيدية - نجلس بشكل دائري، وتمسك المعلمة بالونا منفوخا في يدها. المهمة المطلوبة: ان يمرر الطلاب البالون فيما بينهم حيث يعطي الطفل البالون للشخص الذي يجلس جانب وهكذا. شروط مقيدة للعبة: تمرر البالون من طفل لآخر مشروط بعدم وقوع البالون على الأرض وبشرط ان يمسكه طفل واحد في نفس الوقت محادثة في اعقاب الفعالية – ما الذي قمنا به؟ بماذا شعرنا عندما اعطينا؟ ماذا أحسسننا عندما تلقينا؟
- نفخ بالونات بحسب عدد الطلاب في الصف حيث يزين كل طفل بالونه ويكتب عليها اسمه (باستخدام الوان ولاصقات) ومن ثم نجلس بشكل دائري بحيث تكون متلاصقين ببعضنا نوعا ما نضع كل البالونات في وسط الحلقة ونخلطها معا ونطلب من كل طالب اخذ بالون قريب عليه ومنحه لصاحب البالون (حسب الاسم الذي يظهر على البالون).
- نتحدث مع الطلاب: كيف شعرتם عندما تركتم بالونكم؟ هل سررتם عندما استعدتموه ثانية؟ هل سررتם عندما اعدنا لكل الأطفال بالوناتهم؟ ما الذي تعلمناه من هذه اللعبة؟

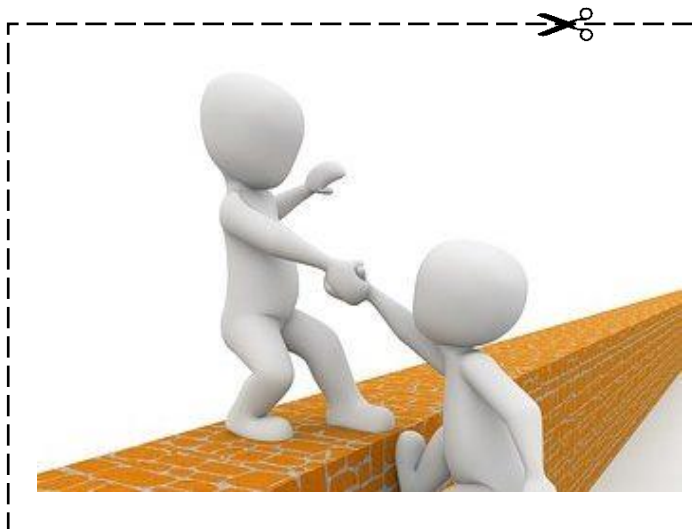


ماذا نعطي لبعضنا البعض؟ ما الذي نأخذه من غيرنا؟

- نسأل الطلاب: ماذا نعطي لبعضنا البعض؟ أخبرونا عن حالة أعطيت فيها شيئا أو تلقيت شيئا من أحدهم؟
- سنلقي نظرة على "صور العطاء" - مرفقة.
- نحاول ان نفهم، ما هو الشيء المعطى؟
- ما معنى (أهمية) الشيء المعطى للمانح والمتلقي؟

صور توضیح العطاء





في الصور أعلاه يظهر لنا:

- إعطاء قطع نقدية - تقديم هدية أو تبرع أو صدقة.
- إعطاء زهرة كدليل على الاهتمام والرغبة في إسعاد الآخرين.
- مساعدة - يمد الشخص من الجهة العليا يد العزم لشخص آخر للصعود
- طفلة تقوم بتهنئة طفلة أخرى وتشعرها بمشاركتها حزنها
- يساعد الأولاد بعضهم البعض أثناء تسلق الجبل.
- يمنح الآباء الفرح والسعادة لأطفالهم.
- تقديم المساعدة التربوية والمعاملة الدافئة لفتاة من ذوات الاحتياجات الخاصة.
- حضن كعلامة حب وحنان.
- أعطت الأمهات الحياة للأطفال وساعدتهم الممرضة.
- العناق والحب بين الطفل وكلبه.
- تقديم المساعدة والتوجيه في عبور الطريق.
- تقديم العلاج الطبي



نتحدث:

- ❖ نعرض احداث من حياتنا اليومية، مت الذي يمكن ان نمنحه لغيرنا او نأخذه؟
- ❖ هل نحصل او نعطي دائما أمورا مادية يمكن ان نمسكها ان نحسها او نشمها ?
- نعطي الأمثلة ونسمع قصصا من الأطفال عن العطاء

لعبة – صور العطاء



- نطبع لكل مجموعة نسخة واحدة من الصور أعلاه.
- نطلب من الأطفال ان يكتبوا في المكان المخصص للكتابة مقابل كل صورة ما الذي تعنيه لهم الصورة.

إمكانية أ – لعبة الذاكرة

- نستخدم الكلمات التي كتبها الطلاب والصور في لعبة الذاكرة..

الامكانية الثانية: بماذا افكر؟

بإمكاننا الجلوس مع الطلاب في مجموعات بحيث تكون البطاقات امامهم. وعلى كل طفل ان يعطي رمزا عن البطاقة (أفكار لرموز : ممكن ان يحدث في رحلة / في الساحة) التي اختارها وعلى بقية الطلاب ان يخمنوا أي البطاقات التي قصدها الطالب او أي صورة من الصور .



الامكانية الثالثة : تعليق الصور على حبل

يرتب الأطفال الصور وفق تسلسل منطقي نعين ويقومون بتعليقها على الحبل.

مثال للتصنيف – أمور تحدث في البيت/ خارج البيت

عطاء خاص/ يومي

مثال لتسلسل منطقي – ممكن ان نبدأ بأمر نراه بسيطاً ومن ثم لشيء اكثر تركيباً



لعبة عجل العطاء – لكل الصف

الامكانية الأولى – فعالية ضمن مجموعات

- نوزع الصف لمجموعات.
- نطبع عجل العطاء ومعطي نسخة ملونة لكل واحدة من المجموعات
- يقوم كل طفل بإلقاء غرض صغير مثل حجر نرد / ممحاة / غطاء قنينة) على عجلة العطاء وينفذ المكتوب .



الامكانية الثانية –

عجلة العطاء بشكل جماعي بإمكانكم الدخول الى الرابط المرفق ادناه.

<https://wordwall.net/ar/resource/16784230/%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B7%D8%A7%D8%A1>

بإمكانكم مشاركة الاطفال العاب أخرى عن العطاء من مجمع الفعاليات التي يظهر في الجهة اليسرى عند فتح الرابط.

قيمة العطاء أيضا في بيوتنا ومع عائلاتنا

- ندعو الأطفال ان يرسمو أو يمثلوا تمثيلا صامتا عن مواقف يظهر فيها العطاء بين أفراد العائلة (تمثيل مواقف لأحدهم يأخذ شيئا ما أو يعطي الآخرين)
- نعرض الرسومات والتمثيلات بين الطلاب وعليهم تخمين الموقف الذي أمامهم.
- نسأل ومن ثم نُجمل:

❖ ما الذي من الممكن أن نتلقاه / نحصل عليه في البيت؟

(الحب ، والتعليم ، الاستعداد للحياة ، الحدود ، التوجيه للسلوك السليم ، الحماية ، الابتسامة ، الغذاء ، الملابس ، الأمن ، المأوى ، صداقة ، الكلمات الطيبة ، الهدايا ، والمزيد المزيد من الأمور.

ما الذي نمنحه لغيرنا؟

الحب، المساعدة، الاهتمام بإخواننا الأصغر منا سنا، الكلمات الطيبة والمزيد المزيد



• محادثة :

نتحدث مع الأطفال ونسألهم ما الذي باستطاعتنا فعله لأفراد عائلتنا لكي نشعرهم بأننا نقدر كل ما فعلوه من أجلنا؟

أنشودة عن العطاء – وفعاليات حول الانشودة -



• نستمتع للأغنية ونعرضها أحلى شعور

• بإمكاننا عرض الكلمات أمام الطلاب .



احلى شعور / حمود الخضر

ندخل على الناس السرور..
 نزرع بساتين وزهور..
 ننشر امل والمجتمع فينا فخور احلى
 شعور
 وبروح حلوة رائعين..
 على قلب واحد اجمعين..
 حتى بتعبنا في البذل مستمتعين
 متطوعين للغير..
 متعاونين بالخير
 .. نفيد وحتى نستفيد كثير.
 . البذل عادتنا
 منه سعادتنا..
 بالحب نغرس والحصاد كبير.. ندخل
 على الناس السرور
 نزرع بساتين وزهور.
 ننشر امل والمجتمع فينا فخور.. احلى
 شعور..
 وبروح حلوة رائعين
 على قلب واحد اجمعين.
 . حتى بتعبنا في البذل مستمتعين.. بسمه
 على شفاه البشر
 حب وسلام منتشر..
 يامحلا هالدنيا
 اذا نترك اثر..
 طول العمر
 صار التطوع همنا
 وبتحت ظله لمنا
 منه تعلمنا.. التسامي.. بيومنا.
 . بسمه على شفاه البشر.
 . حب وسلام منتشر.
 . يامحلا هالدنيا.. اذا نترك اثر طول العمر..

صار التطوع همنا..
 وبتحت ضله لمنا..
 منه تعلمنا.. التسامي.. بيومنا.. متطوعين
 للغير.. متعاونين بالخير.. نفيد وحتى
 نستفيد كثير البذل عادتنا.. منه سعادتنا
 بالحب نغرس والحصاد كبير ندخل على
 الناس السرور.. نزرع بساتين وزهور
 ننشر امل والمجتمع فينا فخور.. احلى
 شعور
 وبروح حلوة رائعين على قلب واحد
 اجمعين
 .. حتى بتعبنا في البذل مستمتعين..
 متطوعين للغير..
 متعاونين بالخير..
 نفيد وحتى نستفيد كثير
 .. البذل عادتنا..
 منه سعادتنا
 .. بالحب نغرس..
 والحصاد كبير
 ندخل على الناس السرو
 نزرع بساتين وزهور
 ننشر امل
 والمجتمع فينا فخور
 احلى شعور.

- ندعو الطلاب لاختيار جملة واحدة من الاغنية التي أحبوا وليقوموا بترديدها.
- نسأل الطلاب ما القصد " بالبذل "؟؟
- نتحدث مع الطلاب حول بعض الكلمات في الاغنية مثل " الحصاد كبير "
- نقترح على الطلاب كتابة الجملة التي اختاروها وأحبوها من الجملة
- تعليق اعمال ومنتجات الطلاب.

❖ ملاحظة للمعلمات في المجتمع العربي: يمكنكم الاستعانة بالروابط المرفقة أدناه والاستعانة بها في موضوع العطاء .

- اغنية عن العطاء [كن معطاء](#)
- قصة عن العطاء [الفراشة الحائرة](#)
- [فيلم 1 عن العطاء](#)
- [فيلم 2 عن العطاء](#)



لغة الصم والبكم / لغة تجمعنا

- نسأل الطلاب ما هي لغة الصم والبكم؟
- نخبر الاطفال :

لغة الإشارة (الصم والبكم)

كتابة: رينا برينر

لغة الإشارة هي اللغة التي يتواصل بها الصم وضعاف السمع، الذين يعيشون في عالم من الصمت. العالم الهادئ غريب بالنسبة لنا نحن السامعين. أما الذين لا يسمعون، الصم وضعاف السمع، فلا يمكنهم الاستمتاع بالموسيقى، ولا يسمعون ضوضاء الشوارع، ولا يستمتعون بهدير الماء في النهر وزقزقة العصافير في الصباح. لا يمكنهم تخمين صوت محرك السيارة المتحرك إلا إذا كانت السيارة مرئية. وليس بإمكانهم سماع صافرة السيارة، ولا يمكنهم سماع ضوضاء من محرك القطار، أو نباح الكلاب، أو مواء القطط. إنهم لا يسمعون المطر المتساقط، الرعد، والأغاني التي تُشغل في الراديو، موسيقى برامج الكرتون وأفلام الأطفال. لا يسمعون أصوات الشارع، وأصوات موسيقى "شاحنة البوظة" التي تقترب، ولا يمكنهم التقاط أصوات أمواج البحر، وأصوات المياه المتساقطة في البركة. إنهم، كما ذكرنا سابقاً، يعيشون في عالم يسوده الصمت.

ومع ذلك، مثل الأشخاص الذين يسمعون، يستمتع الصم وضعاف السمع بصحبة عائلاتهم وأصدقائهم. إنهم يستمتعون بالمشي في الطبيعة، والحفلات، وقراءة كتاب جيد، والحب الذي يتلقونه ويعطونه لأحبائهم، والعمل الصالح الذي يقومون به، وعملهم أو الأشياء الجديدة التي يتعلمونها. يستمتعون بالاستحمام في البحر أو المسبح والطعام اللذيذ وشرب المشروبات الساخنة.

يمكن للصم، الذين لا يسمعون، التحدث مع بعضهم البعض، وكذلك مع الأشخاص الذين يسمعون، بشرط أن يعرف جميع المتحدثين لغتهم الخاصة - لغة الإشارة. لغة الإشارة تخلق التواصل حتى بين الصم وأولئك الذين يسمعون. في هذه اللغة، يتم "الكلام" والتواصل من خلال حركات اليد وإيماءات الجسم وحركات



כל كلمة في اللغة "العادية" لها لغة إشارة مكافئة. إذا لزم الأمر، تهجى الكلمة التي تريد أن تقولها. للقيام بذلك، ضع علامة على العلامة الفريدة التي يحتوي عليها كل حرف. شاهد مثالاً لكلمة شكرًا لك.

هناك عدد كبير جدًا من علامات الكلمات الكاملة "منطقية" والعلامة في لغة الإشارة مشابهة لمعنى الكلمة. على سبيل المثال، كلمة "أنظر" - يتم تمييزها بتقريب الإصبعين من العينين. كما في المثال أدناه .



يتعلم الأشخاص الذين يسمعون لغة الإشارة حتى يتمكنوا من ترجمة الكلمات المسموعة ويمكن للصم فهم ما يقال من حولهم. يوجد في كثير من الأماكن من يترجم اللغة المنطوقة إلى لغة الإشارة: في الأخبار والبرامج المختلفة على التلفزيون والمسرحيات والمحاضرات وحتى في الكنيسة.



•  נعرض فيلم اغنية العطاء بلغة الصم والبكم.

•  نحاول ظان نتعلم كلمات أكثر بلغة الإشارة.

❖ ملاحظة للمعلمات في المجتمع العربي يمكنك الاستعانة بفيديوهات أخرى عن لغة

الإشارة حسب اختيارك.

• نلعب معا لعبة الحزازير :

❖ كيف نقول كلمة العطاء بلغة الإشارة؟

❖ كيف نقول: حب؟ نعطي؟ الآخرين.

نعرض الفيلم ثانية ونقوم بأداء الاغنية بدون إيقاع او كلمات فقط بلغة الإشارة..

•  نسأل الطلاب :

❖ ما أهمية معرفة لغة الإشارة، ولمن تساهم؟ كيف؟

❖ ما العطاء الذي يمنحه مترجمي لغة الإشارة عندما يقومون بترجمة الكلمات او

الأغاني او الاخبار او أي تعليمات أخرى للأشخاص الصم؟



نذكر الأطفال بما فعلناه اليوم. نعلق الأعمال التي انجزناها مع الأطفال. نقترح على الأطفال إخبار العائلة بالمعلومات التي عرضناها اليوم حول لغة الإشارة وتعليم أفراد الأسرة بضع الكلمات. وان يشرحوا لذويهم وعائلاتهم أهمية معرفة لغة الإشارة ولمن تساهم.

יחידה 10 – קבלה ונתינה אינם הפכים

מטרה

התמקדות במושגים "קבלה" ו"נתינה" ובחינת התובנות המתלוות למושגים אלה בהקשרים יומיומיים מחיי הילדים.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שני שיעורים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן.
- דפי מדפסת.
- צבעים.
- דבק.
- מקלות או שיפודים (ליצירת מגילה).
- כרטיסי הצבעה בצבעים ירוק וצהוב (לפעילות הדילמה).
- סיפור "מדוע עצי העץ כחולים?" – מצורף.

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלכים המוצעים ובחירת הספרים והפעילויות המתאימים מתוכן, ארגון החומרים לפעילות.

הערה

ביחידה זו קיים מגוון עשיר של פעילויות כדאי לבחור מתוכן את המתאימות ביותר.



- א. נסתכל בשם היחידה ונשחק במשחק ההפכים:
- ❖ מה ההפך של ... ? נמוך (גבוה), נקי (מלוכלך), ניצב (מאוזן), עקום (ישר), גס (עדין), צפון (דרום), רעב (שבע), רווה (צמא).
 - ❖ מה ההפך של לתת? (לקבל / לקחת)
 - ❖ האם קבלה ונתינה הם הפכים? למה כתוב בשם היחידה שהם אינם הפכים?
 - ב. לתת ולקבל הם הפכים מבחינת הלשון, השפה, אך אינם הפכים בהרגשה. כמעט תמיד אנחנו שמחים כשאנחנו מקבלים. אך הרבה פעמים, גם כאשר אנו נותנים למישהו משהו מכל הלב – אנחנו מאוד שמחים.
 - ג. הנותן והמקבל שניהם שמחים ומרוצים. המקבל שמח כי קיבל ונעזר והנותן שמח כי יכול היה לעזור.

סיפור ופעילות

2. מדוע עלי העץ כחולים – סיפור ופעילות

- א. נקרא באוזני הילדים את הסיפור "מדוע עלי העץ כחולים?" – בעמוד הבא.
- ב. נאפשר לילדים להגיב באופן ספונטני ונקשיב לדבריהם.
- ג. נשוחח עם הילדים וניעזר בנקודות האלה:
- ❖ האם אהבתם את הסיפור? מה היה מיוחד בסיפור?
 - ❖ נשחזר את הסיפור במילים שלנו.
 - ❖ המורה אמרה: "חייב אדם לתת ככה, שיהא רצון לקחת".
 - למה היא התכוונה בדבריה?
 - ננסה לתת דוגמאות המתאימות למשפט זה מהיוםיום שלנו.
 - ❖ איך הסתיים הסיפור? מה היתה הרגשתן של שתי החברות בסוף הסיפור? האם האירוע הסתיים בתחושה טובה?
 - ד. ננסה לשנות את הסיפור ולחשוב על אפשרות אחרת שבה עליזה או אילנה היו יכולות להתנהג בצורה אחרת. מי היתה יכולה להתנהג אחרת? איך? באיזו הרגשה הן היו יכולות לסיים את האירוע?
 - ה. נקרא את הסיפור בתפקידים: נבדוק כמה משתתפים בסיפור ונקרא אותו בקול בתפקידים.

מדוע עלי העץ כחלים?

לעליזה היו כמה עפרונות ירוקים ולאילנה לא היה אפילו אחד.

בקשה אילנה מעליזה:

- הנשאילי לי עפרון ירק, בבקשה.

- אני צריכה לשאול את אמא. ענתה עליזה.

למחרת היום הלכו שתי הילדות לבית הספר. שאלה אילנה:

- האם שאלת את אימך?

נאנחה עליזה ואמרה: אמא הסכימה, אף את אחי עדיין לא שאלתי.

- נשאלי נא גם את אחיך, ביקשה אילנה.

לאחר יום שוב נפגשו שתי הילדות.

- נו, שאלה אילנה - האם אחיך הרשה לך?

- אמנם כן, גם אחי מרשה לי, אף אני מפתחת שתשברי את העיפרון.

- אני אצייר בזהירות - אמרה אילנה.

- בסדר, אמרה עליזה - רק אל תחדדי אותו, ואל תלחצי בו בחרקה, ואל תשימי אותו

בפה וגם אל תציירי בו יותר מדי.

- אני צריכה לצייר בירק רק את העלים של העץ ואת הדשא.

- אוי, זה הרבה - אמרה עליזה.

- הסתכלה בה אילנה, לא לקחה את העיפרון והלכה לה.

נדחקה עליזה ורצה אחריה.

- מה קרה לך, אילנה? מה קרה? קחי, קחי את העיפרון הירוק!

- אין לי צורך בעיפרון שלך - השיבה אילנה קצרות, ולא לקחה אותו.

בזמן השיעור שאלה המורה:

- אילנה, מדוע צבעת את עלי העץ בכחול?

- כי לא היה לי עפרון ירק.

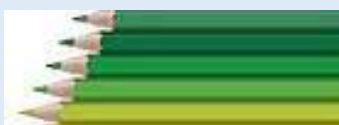
- ולמה לא ביקשת מהבית?

אילנה שתקה, ועליזה הסמיקה ומילמלה:

- אני באמת רציתי לתת לה והיא לא רצתה לקחת.

הסתכלה המורה בשתי הילדות ואמרה:

חייב אדם לתת ככה, שיהא רצון לקחת.





3. מגילה מצוירת של הסיפור



- א. נחלק את הילדים לקבוצות.
- ב. נגיש לכל קבוצה 5-8 דפים, עפרונות, צבעים ודבק.
- ג. נסביר את מהלך הפעילות:
 - 1) כל קבוצה תיצור רצף של תמונות על פי השתלשלות העלילה. חשוב שכל תמונה תהיה בדף נפרד והדפים יהיו כולם באותו כיוון (לאורך או לרוחב).
 - 2) נדביק את התמונות זו לזו כך שיווצר "פס" ארוך של תמונות ברצף.
 - 3) נדביק שני מקלות או שיפודים משני הצדדים ונגלגל את הדפים המודבקים סביב המקלות, כדי להפוך את היצירה למגילה. (ראו תמונה בתהליך העבודה).
- כדאי וחשוב לתכנן את העבודה, כך שכולם יהיו שותפים.
- אפשר לקבוע חלוקת עבודה בתוך הקבוצה.
- ד. קיבלנו מגילה מצוירת של הסיפור.



- ה. בתום העבודה, נזמין כל קבוצה להציג את עבודתה בפני הכיתה.



עיסוק בדילמה

א. נערוך הטרמה לעיסוק בדילמה ונסביר לילדים:

מה דילמה?

דילמה היא מצב שבו קיימת בעיה או שאלה ואנחנו מתלבטים בין שתי אפשרויות, שתי חלופות, שתי דרכי פעולה. ברוב הדילמות, שתי החלופות הן טובות באותה מידה או גרועות באותה מידה.

אם חלופה אחת היא טובה והשנייה גרועה, הרי שלא היתה לנו דילמה, מיד היינו יודעים במה לבחור.

לדוגמה: יש לשלומי שני חברים טובים. כל אחד הזמין אותו לשחק יחדיו. שלומי נמצא בדילמה, הוא מתקשה לבחור למי הוא ילך? שניהם חברים, את שניהם הוא אוהב אבל הוא לא יכול להיות אצל שניהם באותו זמן.

ב. נשוחח ונשמע מה הילדים אומרים:

- ❖ מתי אנו נותנים מתנה / מקבלים מתנה?
- ❖ למי אנו נותנים / ממי אנו מקבלים מתנה?
- ❖ מה אנו מרגישים כשאנחנו נותנים מתנה? מה אנו מרגישים כשאנו מקבלים מתנה?
- ❖ מה משמח יותר – לתת או לקבל?

ג. ניתן לכל ילד שני כרטיסי הצבעה – אחד כחול ואחד צהוב ונציב את הדילמה:



1) דילמה (שאלה) 1

מה גורם לנו הרגשה טובה יותר – לקבל מתנה או לתת מתנה?

א) נבקש מהילדים:

- מי שחושב שאנו מרגישים טוב יותר כשאנו נותנים, ירים כרטיס כחול.
- מי שחושב שאנו מרגישים טוב יותר כשאנו מקבלים, ירים כרטיס צהוב.

ב) נשוחח על מה שניתן ללמוד מההצבעה באמצעות הכרטיסים.



א) נספר לילדים את הסיפור "הקלמר הריק" המצורף להלן.

הקלמר הריק

כתיבה: ד"ר רנה ברנר

בכיתה של רוני יש שני ילדים, עומר ודניאל, שיושבים זה ליד זה וכל הזמן הם מתעסקים בקלמרים שלהם. פעם רוני ראתה שהקלמר של דניאל ריק ואין בו כלום: לא עיפרון, לא מחק, לא מחדד, לא מספריים, לא טושים. פשוט כלום. רוני המשיכה להסתכל בהם במשך כמה ימים וראתה שעומר, שיושב על יד דניאל, כל פעם נותן לו דברים מהקלמר שלו: עיפרון, מחק, מחדד – כל מה שצריך. עומר נותן ולא אומר מילה. לפעמים עומר פשוט מניח את הקלמר שלו באמצע, בינו לבין דניאל, כאילו הקלמר של עומר הוא גם הקלמר של דניאל, ושניהם משתמשים בכל מה שיש בקלמר. רוני התפלאה מאוד ולא הבינה מה היא רואה. היא המשיכה להתבונן בהם יום ועוד יום, ושמה לב, שמדי פעם דניאל אומר לעומר בשקט – "תודה". הוא אומר את זה כל כך בשקט, שבקושי אפשר לשמוע.



פעם ניגשה רוני לעומר ושאלה:

"תגיד, זה לא מעצבן אותך שדניאל בא לכיתה עם קלמר ריק וכל הזמן לוקח דברים מהקלמר שלך?"

עומר שתק. הוא הפנה את ראשו והלך מבלי שנתן לה תשובה. גם בפעמים הבאות שרוני שאלה את עומר על ההתנהגות של דניאל, עומר בחר שלא לענות.

באחד הימים, כשעומר החליט, שהגיע זמן שרוני תחשוב מה קורה ותשים לב לנעשה סביבה, הוא ענה לה בשאלה:

"מה את חושבת, שכל כך נעים לדניאל שהקלמר שלו ריק?"

רוני קימטה את מצחה ושתקה. היא ניסתה לחשוב למה באמת עומר התכוון.



(ב) נשוחח עם הילדים ונבקש שיעלו השערות:

❖ למה עומר התכוון בדבריו? מהן האפשרויות?

(דניאל בא ממשפחה ענייה, דניאל הוא ילד שכחן, הוא שוכח להביא כלי כתיבה, דניאל מאבד חפצים והוא איבד את כלי הכתיבה והוריו לא קונים כלי כתיבה כי הם מנסים ללמד ולחנך אותו שלא לאבד, דניאל השאיל את כל כלי הכתיבה שלו לאחיו...).

❖ האם גם אתם הייתם נוהגים כמו עומר? למה?

(ג) נציב את הדילמה / השאלה –

כשאנו מעניקים ונותנים (ציוד, עזרה, מילה טובה), האם אנחנו מרוויחים או שאנו מפסידים?

(ד) נבקש מהילדים להצביע:

- מי שחושב שאנו מרוויחים כשאנו נותנים, ירים כרטיס כחול.
- מי שחושב שאנו מפסידים כשאנו נותנים, כי יש לנו פחות, ירים כרטיס צהוב.

(ה) נשמע את הנימוקים שהילדים מעלים וננסה להגיע למסקנות.



נשחזר את מה שעשינו היום. נבקש מהילדים לחזור על משפט אחד חשוב שאותו יבחרו לזכור.

יחידה 11 – "נתינה מעולם לא הפכה מישהו - לאדם עני"

מטרה

התמקדות במושגים "קבלה" ו"נתינה" ובחינת התובנות המתלוות למושגים אלה בהקשרים יומיומיים מחיי הילדים.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שני שיעורים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן.
- דף ליצירת תיאטרון – הסיפור "הענק הכי גנדרן בעולם" – מצורף.

ספרים לקריאה

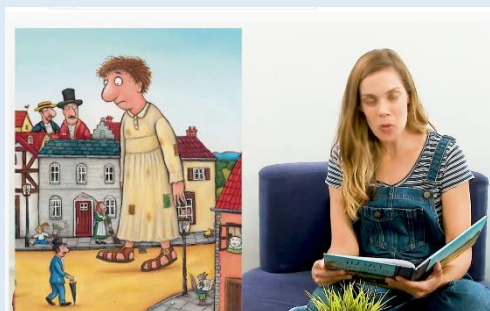
- הענק הכי גנדרן בעולם / ג'וליה דונלדסון ואקסל שפלה, הוצאת כנרת זמורה דביר.
- מהפכת התפוזים של מתי / תמי שם טוב, הוצאת הקיבוץ המאוחד.

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלכים המוצעים ובחירת הספרים והפעילויות המתאימים מתוכן, ארגון החומרים לפעילות.

הערה

ביחידה זו קיים מגוון עשיר של פעילויות כדאי לבחור מתוכן את המתאימות ביותר.



1. נכתוב או נקרי'ן את המשפט: **"נתינה מעולם לא הפכה מישהו - לאדם עני".**

נשוחח על המשפט וננסה להבין אותו. (האם כשאנחנו נותנים, בהכרח יש לנו

פחות? האם אנחנו הופכים לעניים)?

2. סיפורה של אנה פרנק

א. נספר לילדים:

את המשפט הנ"ל כתבה ביומנה נערה צעירה ושמה אנה פרנק. בתקופת השואה, כשיהודים רבים נאלצו להסתתר, היו אנשים טובים שהסתירו אותם. גם אנה פרנק ובני משפחתה הסתתרו בביתה של משפחת חיס ההולנדית. המשפחה הזו סיכנה את חייה בכך שהסתירו אותם ונתנו להם מחסה ואוכל במשך שנתיים. אנה פרנק מאוד העריכה את הנתינה שלהם. היא ידעה שהם מתאמצים ועושים ככל שהם יכולים למען משפחת פרנק. את ההערכה והתודה שלה היא ידעה לתמצת במשפט אחד. אנה כתבה יומן שמתאר את חייה ומחשבותיה במחבוא. בתום המלחמה חזר אביה של אנה פרנק לבית בו הסתתרו, ומצא שם את היומן של בתו. הוא קרא בשקיקה את היומן ומצא שם את המשפט שהרשים אותו מאוד:

"נתינה מעולם לא הפכה מישהו - לאדם עני".

ב. נשוחח:

❖ למה התכוונה אנה פרנק בדבריה?

❖ מה אתם חושבים? האם אתם מסכימים איתה?

❖ האם יש לנו דוגמאות נוספות שמוכיחות את המשפט?

(אפשר להזכיר מעשה נדיבות יומיומי, מתנדבים הפועלים למען אחרים,

עמותות המספקות מזון לנצרכים, תנועת הנוער כנפיים של קרמבו ועוד).



3. יצירת כרזה – נתינה

- א. נציג בפני הילדים את המשפטים שלהלן.
- ב. נקרא את המשפטים, נסביר ונוסיף דוגמאות, הממחישות כל משפט.
- ג. נחלק את הכיתה לקבוצות. כל קבוצה תבחר משפט אחד ותהפוך אותו לכרזה. נשוחח על הקשר בכרזה בין המלל לבין האיור, איך בוחרים איור? מה הוא אמור לייצג? כיצד תמונה יכולה להעביר מסר עוצמתי? מה הופך לכרזה לטובה?
- ד. הכרזה תכלול את המשפט, ציורים מתאימים ודוגמאות בכתב.

המשפטים

כשאנחנו נותנים בשמחה ומקבלים בתודה – כולם מברכים.

אדם לעולם אינו שוכח יד מושטת.

נתינה רואה את הצורך ולא את הסיבה.

מאמץ שנעשה למען האחרים, מרים ומעצים גם אותנו.

אתם מרגישים חזקים בעיקר כשאתם נענים לקריאה לעזרה.

נתינה אמיתית לזולת היא רצון לעזור ללא מחשבה על תמורה.

אף אחד לא יכול לעשות הכל, אבל כל אחד יכול לעשות משהו למען מישהו.



ה. בתום הפעילות נציג את העבודות ונתלה אותן.

4. "ספסל נתינה" – נתינה וקבלה בכבוד ואהבה



הערה - חשוב והכרחי לשתף את ההורים ולקבל את תמיכתם לפני שמתחילים במהלך המוצע!

א. נספר לילדים על המיזם – "ספסל נתינה".

ספסל נתינה הוא מיזם חברתי, שנולד מתוך רצון לשתף אחד את השני, ללא תמורה כספית, בפריטים שאין לנו צורך בהם, אך עבור אחרים הינם משמעותיים וחשובים.

ספסלים כאלה הוצבו בחמישים מקומות שונים בארץ ובכולם מתקיימים כמה עקרונות:

עקרונות ספסל נתינה

- שתפו אחרים בדברים שאינכם זקוקים להם בתנאי שהם במצב טוב.
- קחו רק מה שאתם צריכים באמת.
- השאירו גם לאחרים.
- לקחתם? הוסיפו פריט משלכם.
- חייכו וספרו לאחרים.





ב. ספסל הנתינה שלנו – "מתחילים בקטן"

1) נשוחח עם הילדים על הנקודות האלה:

- ❖ מה מיוחד בספסל הנתינה?
- ❖ למי הוא תורם?
- ❖ האם היינו רוצים לקיים ספסל נתינה כיתתי? מדוע?
- ❖ אילו "דברים" היינו רוצים שיהיו בספסל הנתינה בכיתתי שלנו? מאין הם יגיעו? (יש לקבוע מראש, בתיאום מראש עם ההורים, דברים שניתן לעמוד בהם לדוגמה ספרים, משחקים שלמים, צעצועים שאינם מקולקלים או שבורים, תיקים, קלמרים, צבעים וכלי כתיבה נוספים, מדבקות, קלפים, תמונות, עיתוני ילדים שכבר נקראו).
- ❖ על מה נקפיד, מה יהיו "חוקי הספסל שלנו" שיחייבו את כולנו?

ג. מתחילים בקטן – כל ילד יביא 2-4 חפצים שהוא מוכן ורוצה לתרום לספסל הנתינה הכיתתי.

ד. נפרוס את החפצים בצורה נוחה וגלויה. (חשוב שגם המורה תשתתף בפעילות ותביא חפצים שעשויים למשוך את הילדים).

ה. ביום המיועד, כל ילד ייקח מספסל הנתינה הכיתתי חפץ אחד, בצורה מסודרת ובהנחיית המורה. מה שיישאר - יהיה פתוח ללקיחה בימים אחרים.



1. הענק הכי גנדרן בעולם / ג'וליה דונלדסון ואקסל שפיר

לתלמידי כיתה א'



2. שעת סיפור הילה צור קוראת את הענק הכי גנדרן בעולם.

נשוחח על הסיפור, נעקוב אחר רצף האירועים ונתייחס לדמותו של הגנדרן.

❖ האם הוא באמת היה גנדרן?

❖ איזו תכונה התגלתה בו לאורך כל הסיפור? (נדיב, מוכן לחלוק במה שיש לו,

רגיש לצרות של אחרים, מוכן לסייע ועוד)

יצירת תיאטרון-סיפור

1. נגיש לכל קבוצה את הדף לצביעת התמונות:

2. נצבע כל תמונה, נגזור, נדביק על בריסטול, נחבר שיפוד בגב התמונה וניצור

תיאטרון-סיפור.





הכנת הצגה על פי הענק הכי גנדרן בעולם / גוליה דונלדסון

ענבל בלייך רמר, קלינאית תקשורת

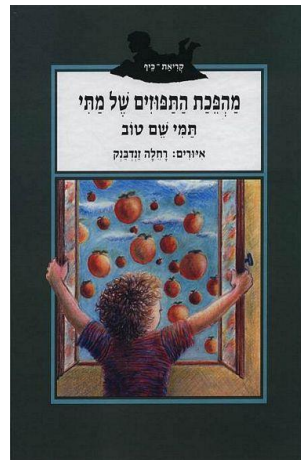


גזרו וצבעו את הדמויות ופרטי
הלבוש וחברו את הדמויות
לקשים. הדביקו דבק פלסטלינה
מאחורי פרטי הלבוש כך שניתן
יהיה לחבר ולהוריד אותם מהענק
והדמויות האחרות.

(הכנת הצגה על פי הענק הכי גנדרן בעולם / גוליה דונלדסון)

ענבל בלייך רמר, קלינאית תקשורת

מהפכת התפוזים של מתי / תמי שם טוב, רחלה זנדבנק, הוצאת הקיבוץ המאוחד
לתלמידי כיתות ב-ג



תקציר הספר

"כל העניין עם מהפכת התפוזים התחיל כשהייתי בתחילת כיתה ג'. אז, למרות שזו היתה השנה השלישית שלי בבית הספר, עוד לא ידעתי לקרוא ולכתוב. במשך שעות הייתי מסתכלת על האותיות ומנסה להעתיק אותן, אבל זה לא הלך. יצאו לי אותיות עקומות, שלא דמו לאותיות הנכונות, ולא התחברו למילים או למשפט. חוץ ממני כל הילדים בכתה כבר ידעו לכתוב ולקרוא, ולכן באותה תקופה הייתי ילדה מאד עצובה. אפילו היום, כשאני חושבת על זה כואב לי הלב, אבל מיד אני מזכירה לעצמי את מהפכת התפוזים, וזוכרת שבסיפור הזה רק ההתחלה עצובה."

זהו ספורה של מתי קטלוני מתל אביב, שלא ידעה לקרוא, אבל הקריאה עיתונים לסבתא שלה. לא ידעה לכתוב, אבל כתבה לראש הממשלה, ולמרות כל הקשיים, הצליחה לעשות מהפכה, ועוד מתפוזים. מערכת היחסים בין הילדה לבין סבתא שלה מתפתחת והופכת את הילדה ליזמית החושבת בגדול על בעיות של כולנו.

1. נאזין לקריאת הספר ע"י תמי שם טוב, הסופרת

מהפכת התפוזים של מתי

- [תמי שם טוב מקריאה את החלק הראשון](#) בספר (32 דקות) חלק א'.

- [מהפכת התפוזים של מתי - תמי שם טוב, חלק שני](#) (32 דקות)

2. פעילויות בעקבות קריאת פרקים מהספר



- ❖ **מי זו מתי - שיחה** - מה אנו יודעים עליה, מה מיוחד בה, האם היא עשתה דברים שבדרך כלל מתאימים לילדים? האם הרגשתם פעם כמו מתי? שתפו.
- ❖ **ציור** - איך מתי ניראת בעיני? נבחר סיטואציה מהסיפור ונצייר אותה.
- ❖ **התנסות בכתיבה בשפה זרה** - בסיפור מתי לא הצליחה לכתוב גם כשהיתה בכיתה ג'. ננסה לחוש את מה שהיא הרגישה על ידי כך שנציע לילדים להעתיק ("לצייר" את האותיות) קטע באנגלית או בשפה אחרת.



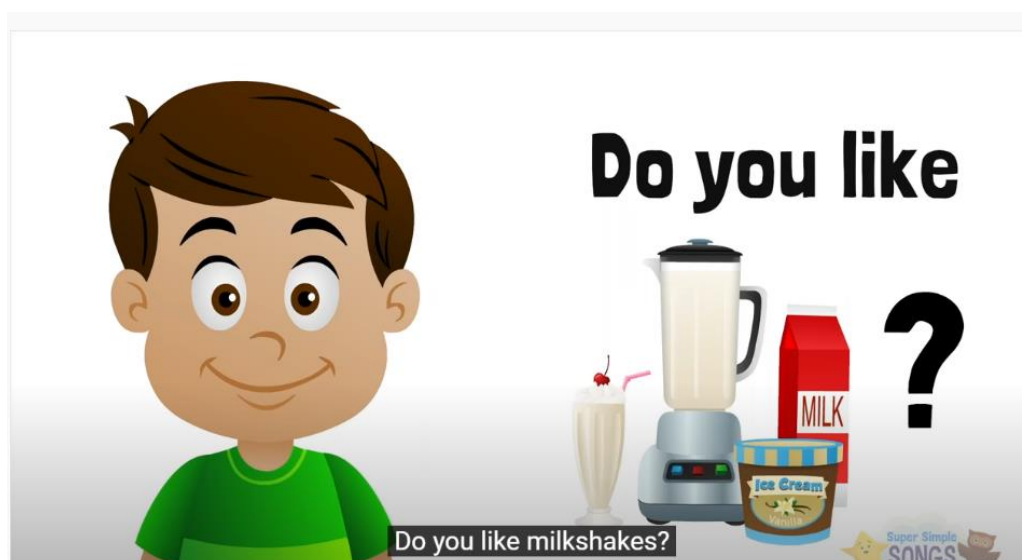
לדוגמה השיר [האם אתם אוהבים?](#)

Do you like Lazanya?

Yes, I do. Yes, I do.

Do you like Milkshakes?

Yes, I do. Yes, I do.



3. מכתב להוצאת הספרים

נכתוב ונשלח מכתב להוצאת הספרים. במכתב נוכל לשתף בהתרשמות שלנו, נספר מה עשינו ונוכל להעלות שאלות. נוכל לצרף למכתב חלק מהיצירות שלנו. המכתב יכול להישלח בכתובת המצורפת או במייל.

כתובת:

הוצאת הקיבוץ המאוחד - ספרית פועלים

רח' הירקון 23 ת.ד. 2194

בני ברק 5112002

סיגל זלאיט, יחסי ציבור

03-9543419

03-5785810 שלוחה 119



נשחזר את מה שעשינו היום. נבקש מהילדים לחזור על משפט אחד חשוב שאותו יבחרו לזכור (לדוגמה: "נתינה מעולם לא הפכה מישהו - לאדם עני").

יחידה 12 – נתינה יוצרת שותפות

מטרה

נתינה אינה מתרחשת בחלל ריק. ביחידה זו הילדים יתנסו בזיהוי הצורך של הזולת ובאפשרויות שלהם להושיט יד ולסייע.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שני שיעורים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן.
- דפים.
- כלי כתיבה וצבעים.
- בועות מחשבה ובועות דיבור.
- ניירות צבעוניים.
- צעצועים קטנים ודמויות.
- פלסטלינה.
- חומרים ועזרים נוספים בהתאם לפעילות הנבחרת למפגש עם כיתה נוספת.

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלכים המוצעים ובחירת הספרים והפעילויות המתאימים מתוכן, ארגון החומרים לפעילות.



- א. נקרין לילדים את התמונות המצורפות, נקרא את הציטוט הכתוב בהן, ונספר לילדים על כל דמות.
- ב. נסביר את הציטוט ונזמין את הילדים לתת דוגמאות להמחשת הדברים.

דיאנה, הנסיכה מוויילס



דיאנה, הנסיכה מוויילס, היתה אשתו של יורש העצר הבריטי, הנסיך צ'ארלס. דיאנה היתה אהובה מאוד על האנגלים לא רק בזכות אופייה הנעים אלא בעיקר בזכות תמיכתה במפעלי צדקה רבים:

היא פעלה רבות למען החירשים ולמדה את שפת הסימנים כדי לשוחח איתם. היא ביקרה באפריקה כדי ללמוד לעומק איך אפשר לעזור לאנשים שחלו במחלת האיידס, שבאותם ימים עדיין לא היתה לה תרופה (היום כבר יש). היא פעלה לצמצום השימוש בנשק קטלני בזמן מלחמה.

דיאנה חשבה שהדרך הטובה ביותר למלא את תפקידה המלכותי היא לפעול למען מי שזקוק לעזרה: להכיר אוכלוסיות במצוקה ולסייע להן.

היא אמרה: **תעשו דבר אחד טוב, מעשה אחד של חסד בלי לצפות, שמישהו יתן לכם פרס, ואז יום אחד אולי מישהו יעשה דבר טוב בשבילכם.**



"אם יש לך - תן.

זה קשה? אני יודע. אבל תן בכל זאת.

תן ללא תרעומת, מכל הלב.

זה חשוב."

קורצ'אק חי לפני שנים רבות, בתקופה קשה מאוד, תקופת השואה. הוא היה רופא, סופר ומחנך, והקים את בית היתומים בעיר וארשה, עיד הבירה של פולין.

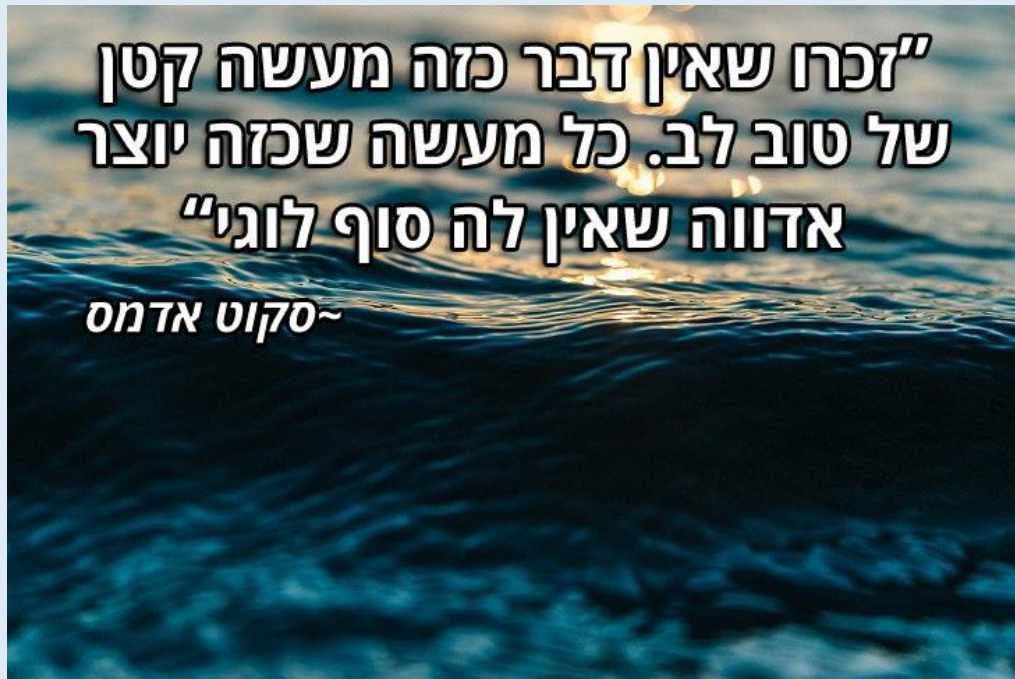
קורצ'אק התפרסם בזכות אישיותו המיוחדת, ואהבתו הגדולה לילדים. הילדים הגיעו אל קורצ'אק אחרי שעברו חיים מאוד קשים.

בית היתומים היה מקום שמח. היו בו חיים של אושר, שירים, ריקודים, סיפורים ועבודה. הילדים בבית היתומים של קורצ'אק זכו לבית חם, מזון וחינוך. זה היה חינוך דמוקרטי: קורצ'אק חנך אותם להאמין ביכולות שלהם ולקבל על עצמם אחריות. הילדים למדו לחיות יחד ולעזור אחד לשני. בבית היתומים התקיימה מערכת של תורנויות בעבודות המטבח ובסידור החדרים, הילדים הוציאו לאור עיתון משלהם ואפילו החליטו על העונש שיקבל מי שאינו מתנהג כראוי.

קורצ'אק כתב סיפורים שעודדו את רוחם של הילדים בימים קשים ונתנו להם תקווה: קיאטוש המכשף, המלך מתיא הראשון, נער אחד עקשן – סיפורו של לואי פסטר, קובץ סיפורים לילדים.

לקורצ'אק לא היו ילדים משלו. הוא ראה בילדי בית היתומים – ילדיו.

קורצ'אק אמר: אם יש לך משהו, תן ממנו גם למישהו אחר, שאין לו. תן לו מכל הלב, בלי להיות ממורמר ובלי כעס. זה אמנם קשה אבל חשוב.



סקוט אדמס הוא סופר ויוצר קריקטורות, שחי בארצות הברית. הוא יצר קומיקס של דמות, המראה לקוראים את הצדדים הפחות יפים בעולמם של המבוגרים: הם עובדים הרבה מאוד שעות, לא תמיד אוהבים את העבודה שלהם, הם מתעצבנים בקלות, רודפים אחר פרסום וכבוד, יש להם הרבה רעיונות טובים, אבל הם לא תמיד מתאמצים כדי לממש אותם.

אדמס אמר **שכל מעשה קטן, שמעיד על טוב לב, הוא מעשה חשוב. המעשים הקטנים האלה יוצרים אדווה, המשכיות של מעשים טובים כמו גלים קטנים בים.**

2. סרטון - בומרנג של נדיבות



א. נשאל ואחר כך נסביר לילדים מהו בומרנג.

מהו בומרנג?

בומרנג הוא כלי בצורת קשת, עשוי עץ ומשמש לצורכי ספורט ופנאי. בגלל צורתו המיוחדת, הבומרנג מסתחרר באוויר, עף במעגל גדול וחוזר לנקודת המוצא. הבומרנג ידוע בעולם כבר מאות שנים. כיום הבומרנג המפורסם מיוצר על ידי האבוריג'ינים באוסטרליה.

ב. נקרין את הסרטון [בומרנג של נדיבות](#) (5:44 ד')

ג. נקשיב לתגובות הספונטניות של הילדים.

ד. נקרין את הסרטון פעם נוספת, נשוחח ונשחזר את השתלשלות האירועים

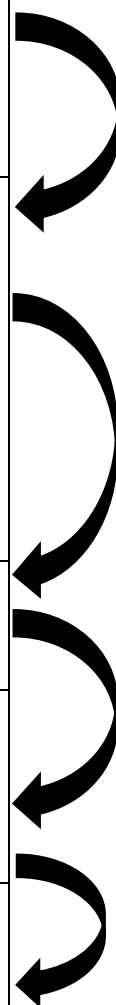
בסרטון. ניעזר בתרשים המצורף - גילגולה של נדיבות.



היכן זה קורה?	מי בתמונה, מה קורה לו/ה, מה הקושי שלו/ה? מי נחלץ לעזרתו וכיצד?
1. ברחוב	ילד רוכב על סקייטבורד, נופל והניירות שלו מתפזרים. פועל בעל קסדה צהובה ואפוד כתום, שעובד בעבודה קשה ומסוכנת, עובד בסביבה. הוא רואה שהילד נפל ועוזר לו לאסוף את הניירות ולקום.
2. במעבר החצייה	אשה מבוגרת סוחבת שקית גדולה של מצרכים שהיא קנתה השקית גדולה וכבדה והיא צריכה לחצות את הכביש הילד שקם מנפילתו, רואה אותה, מניח את הסקייטבורד, לוקח ממנה את השקית ועוזר לה לחצות את הכביש.
3. בצד השני של הרחוב, ליד עמדת התשלום	אשה צעירה עומדת על יד מכונה לתשלום עבור חנייה האשה לא מוצאת בתיקה כסף לתשלום. האשה המבוגרת שחצתה את הכביש, נותנת לצעירה כמה מטבעות כדי שתוכל לשלם ולפנות לדרכה.
4. בפתח חנות הנעליים	אדם צעיר, לבוש חליפה, יוצא מחנות נעליים. מסמכים עטופים בנייר שהיו בידו נשמטו ונפלו בלי שהוא שם לב. האשה הצעירה שסיימה לשלם עבור החנייה, מרימה ונותנת לו את המסמכים והוא מכניס אותם לכיסו.
5. בחנייה שלצד המדרכה	נהג מונית מנסה להוציא מזוודה גדולה מתא המטען. המזוודה גדולה וכבדה וקשה מאוד להוציאה לבד. היא אינה יוצאת. האיש הצעיר, בעל החליפה, מושיט יד ויחד הם מוציאים את המזוודה ומניחים אותה בפתח המלון.
6. בפתח המלון	בפתח המלון יושב על המדרגה דייר רחוב. הוא כנראה רעב. נהג המונית קונה שתי מנות של נקניקיה בלחמניה, אחת מהן לעצמו. מוכר הנקניקיות מוסיף בקבוק מים. הנהג נותן את האוכל והמים לדייר הרחוב.



7. ביציאה מפתח החנות	נערה בחולצה אדומה עומדת בפתח חנות. מבלי לשים לב, היא שכחה את הטלפון שלה על חלון הראווה של החנות. דייר הרחוב שם לב לכך והוא רץ אליה ומוסר לה את הטלפון שלה.
8. במסעדה, בשולחנות שבחוץ	אשה לא צעירה יושבת לבדה במסעדה. סביבה אנשים המשוחחים זה עם זה: המלצרים, שתי החברות שסועדות בשולחן הסמוך ורק היא לבדה. אין איש שהיא יכולה לדבר איתו. הנערה בחולצה האדומה, רואה את בדידותה של האשה, והיא רוצה לשמח אותה. הנערה קונה זר פרחים מהדוכן שברחוב, ונותנת לה אותו. האשה מודה לה מאוד.
9. על המדרכה	מוכרת הפרחים עומדת בדוכן שלה. היא רואה את המעשה היפה של הנערה באדום, ניגשת אליה ונותנת לה חיוך ופרח.
10. על שולחן המסעדה	האשה המבוגרת סיימה את ארוחתה במסעדה. היא קמה ומשאירה למלצרים טיפ בסכום גדול.
11. ברחוב	המלצרית רואה מרחוק את הפועל, בעל הקסדה הצהובה והאפוד הכתום. הוא צמא, מזיע ועייף. היא ניגשת אליו ונותנת לו כוס מים.



- (2) נשוחח על השתלשלות העניינים בסרטון.
- (3) נבקש מהילדים לבחור דמות אחת מאלה הנראות בסרטון, ולשער מה היא אומרת ולמי.
- (4) נדגיש בשיחה נקודות כגון:
- מתן תשומת לב לזולת, ראיית האחר
 - זיהוי הקושי של הזולת
 - הושטת עזרה קטנה היא מעשה טוב
 - מי שעוזר שמח שהוא יכול לעשות טוב
- (5) נשים לב: מעשה הנדיבות מתגלגל מאדם לאדם עד שלבסוף הוא חוזר, כמו בומרנג, לאדם הראשון שעשה טוב.
- (6) נזמין את הילדים לספר מנסיונם על מעשי נדיבות שהם עשו או חוו או שמעו עליהם.



"שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו"

1. נסביר את הביטוי המקראי (קהלת, י"א א'):

"שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו"

המשמעות המקובלת של הביטוי: כדאי לאדם להיות נדיב, לתת לאחרים ממה שיש לו (אפילו אם זה כמו להשליך את הלחם על המים ושם הוא כמובן לא יהיה ראוי למאכל), כי בסופו של דבר הוא יראה בכך ברכה, ויבוא על שכרו.

2. נשוחח :

- ❖ הביטוי מתחיל המילה "שלח". מי צריך לשלוח?
- ❖ את מה? לאין? למה?
- ❖ מה משמעותו של הביטוי?

3. נציע לילדים לספר על מקרים שהביטוי הזה מתאים להם.

4. נזמין את הילדים לשתף בידע שלהם על קהלת (מקומו במקרא, אופיו של ספר קהלת, ביטויים / פסוקים נוספים שאנו מכירים שמקורם בספר קהלת, ותרומתם לחיינו).



3. "שלח לחמך על פני המים"

- א. נקרין את הסרטון המתורגם "[שלח לחמך על פני המים](#)". הסרטון הזה דומה במסריו לסרטון הקודם.
- ב. נספר במלים שלנו את מה שרואים בסרטון – מי הדמויות מה מיוחד בפעולותיהן..

פעילות בקבוצות



4. סיפור משלנו

- א. נכתוב סיפור משלנו שיהיה דומה במסר שלו למה שראינו בסרטונים, וימחיש את הביטוי "שלח לחמך על פני המים" כי ברוב הימים תמצאנו".
- ב. נהפוך את הסיפור שלנו ל"סרטון" מצויר / תמונות ברצף / קומיקס. (ניתן להיעזר בהנחיות לציור קומיקס המצויות באתרים שונים ברשת).
כל תא בקומיקס הוא סיטואציה בסיפור.



- ג. נציג בפני הכיתה את הסיפור שלנו – כהצגת תיאטרון או באמצעות הצגת הסרטון / תמונות ברצף. נשים לב לתבנית החוזרת על עצמה: מישהו זקוק לעזרה, מישהו זר עוזר לו, והוא עוזר למישהו נוסף.
- ד. מיצג - אפשרות נוספת – להפוך את הסיפור למיצג ובו מסלול הנתינה המתחיל בנקודה מסוימת, עובר דרך ארוכה וחוזר לנקודת המוצא. לצורך כך נשתמש בניירות צבעוניים, צעצועים קטנים, דמויות ופלסטלינה.





נדיבות, צדקה, נתינה וגמילות חסדים – ציטוטים מהמקורות

1. "פֶּרֶס לָרֶעִב לַחֶמֶךְ וְעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בֵּית כִּי תִרְאֶה עָרִם וְכִסִּיתוּ וּמִבְשָׁרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם" (ישעיהו נ"ח).

2. "כִּי יִהְיֶה כָךְ אֲבִיּוֹן מֵאֶחָד אֲחֵיךָ בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תֵאָמֵץ אֶת לִבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֲחֵיךָ הָאֲבִיּוֹן" (דברים ט"ו).

3. "טוֹב-עֵין הוּא יְבָרְךָ כִּי-נָתַן מִלֶּחֶמוֹ לְדָל". (משלי, כ"ב).

הצעה לפעילויות

- נקרא את הפסוקים ונסביר אותם.
- "נתרגם" למעשים את הכתוב – מה צריך לעשות אדם כדי לבטא את נדיבותו? אילו פעולות ממשיות?
- נמצא מה משותף לשלושת הציטוטים.
- נביע בציור או עבודה עם חומרי יצירה את אחד הציטוטים.



5. נפגשים ונהנים עם ילדים נוספים

א. להלן מוצע ליצור מפגש נתינה בין-כיתתי (בין כיתות מקבילות או מפגש בין צעירים ובוגרים).

ב. המפגש יכול להתקיים בפורומים שונים:

- באופן אישי: ילד/ה מול ילד/ה
- באופן קבוצתי: קבוצה מול קבוצה
- במליאת הכיתה – כיתה מול כיתה

ג. לצורך פעילות זו יש להיערך מראש:

- (1) תיאום מועד ומקום למפגש.
- (2) היערכות עם מגוון רעיונות וחומרים בהתאמה.



רעיונות לפעילויות אפשריות:

- הופעה בפני הכיתה השנייה בריקוד, בשיר, בסיפור מומחז
- יצירה משותפת של בלונים מקושטים – הקישוטים ייעשו לאחר ניפוח הבלונים ובאמצעות טושים לא מחיקים.
- אירוע ספורט משותף
- יצירת סימניה ובה פתגם או קטע משיר העוסק בנתינה
- מתן "אבן טובה" – חלוק נחל עם מילה טובה
- כתיבת ברכה מהכיתה לכיתה השנייה
- הדרכה לגבי זהירות בים או בבריכה או חכם בשמש או זהירות בדרכים או זהירות בסביבת החשמל.





1. נשחזר את מה שעשינו היום.
2. נזמין את הילדים לשים לב למעשים של נתינה ונדיבות בכיתה, בהפסקה, בבית וברחוב.

יחידה 13 – פשוט לומר תודה

מטרה

הכרה בעוצמתה ובתרומתה של המילה "תודה", כביטוי של קשר ושל שותפות.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד של שעה וחצי.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן.
- מפיות.
- ניירות אוריגמי.
- טושים וצבעים.
- תמונות מתוך הסרטון "על נתינה ועל תודה" – מצורפות.

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלכים המוצעים ובחירת הספרים והפעילויות המתאימים מתוכו, ארגון החומרים לפעילות.



א. נערוך סקר קצר סביב השאלה:

מתי בפעם האחרונה אמרתם "תודה"?

- היום או אתמול
- לפני כמה ימים
- אני באמת לא זוכר/ת מתי

ב. נבקש מהילדים להצביע ונספור את מספר ההצבעות – סך כל ההצבעות

צריך להיות כמספר הילדים שהשתתפו בסקר.

ג. נשוחח: מה אנו יכולים להסיק מהסקר?



1. תודה היא לא רק מילה

א. שיחה:

נשוחח עם הילדים על המילה הפשוטה – תודה.

- ❖ מתי אנו אומרים "תודה"?
- ❖ מה אנו מרגישים כשאנו אומרים תודה?
- ❖ מה אנחנו מרגישים כשאומרים לנו תודה?
- ❖ על מה אנו מודים בדרך כלל? על "דברים קטנים"? על "דברים גדולים"?
- ❖ למי בדרך כלל אנו מודים?
- ❖ מה המילה 'תודה' מבטאת? (קשר, שותפות, הכרה במאמצים שנעשו עבורנו, שמחה על מה שיש, הערכה למי שעשה משהו למעננו ועוד)

2. פתקי תודה

- א. נזמין את הילדים לכתוב על פתק כמה מילות תודה לנמען מסוים. לדוגמה חברים, הורים, אחים, בני דודים, שכנים, מורים.
- ב. נציע לילדים לתת את הפתק לנמען שאליו הוא מופנה.
- ג. אפשר ורצוי לעטר את הפתק.

✂



ל _____,

תודה על _____

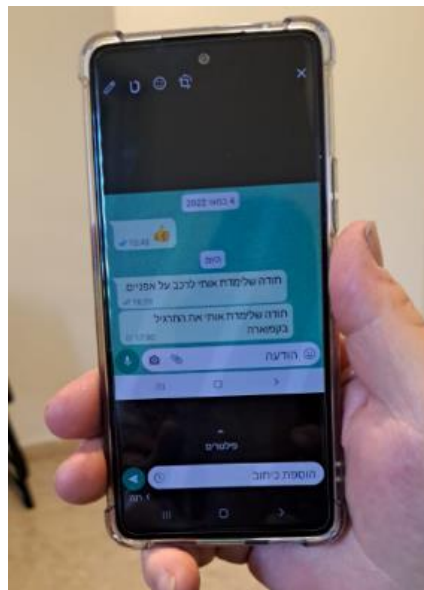
ממני, _____

3. תודה בכל מיני צורות

- א. נציע לילדים לכתוב תודה לבני משפחה ולתלות על דלת המקרר.



ב. אפשר לכתוב תודה בווטסאפ הפרטי או המשפחתי



4. איך אנחנו מביעים תודה?

א. שיחה:

באילו צורות אפשר להביע רגשי תודה?

- במילים שנאמרות
- במילים שנכתבות
- בשפת הסימנים
- בתנועות ובמחוות גוף
- באמצעות מתנה או פרח
- באמצעות שיר



5. תודה על כל מה שבראת

א. נשמיע את השיר - [תודה על כל מה שבראת](#) - מילים: עוזי חיטמן לחן:

דאלארס [תודה - בביצוע חיים משה](#)

ב. נדפיס את מילות השיר ונציע לילדים להצטרף לשירה.

ג. נזמין את הילדים להקיף בדף השיר את הדברים שעליהם המשורר מודה.

נשוחח על מה שהקיפו. האם השיר גרם להם לחשוב על הדברים שהם

מודים עליהם? האם השיר גרם להם לחשוב שכדאי להודות על דברים

נוספים?

ד. נאזין לשיר תודה [בשפת הסימנים](#) ונשיר את המילים בצירוף התנועות

בשפת הסימנים.

תודה / מילים: עוזי חיטמן לחן: דאלארס

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על יום של אושר
תמימות ויושר
על יום עצוב שנעלם
תשואות אלפיים
וכפיים
שבזכותם אני קיים.

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על אור עיניים
חבר או שניים
על מה שיש לי בעולם -
על שיר קולח,
ולב סולח,
שבזכותם אני קיים.

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על צחוק של ילד
ושמי התכלת
על אדמה ובית חם
פינה לשבת,
אישה אוהבת,
שבזכותם אני קיים.

6. לב מאוריגמי

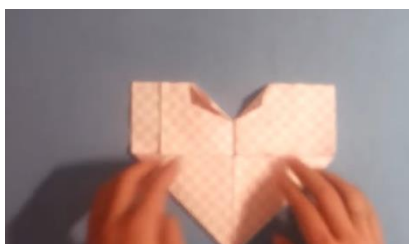
א. נציע לילדים להכין מתנה קטנה שמביעה תודה לאחד ההורים או לחבר/ה.

א' – יצירת [לב מאוריגמי](#).

ב' – הכנת [לב אוריגמי ממפית](#).

ב. נצפה בסרטון, נעקוב אחר שלבי ההכנה ונפעל בהתאם.

ג. נצרף מכתב ובו מילות תודה אישיות המכוונות למי שיקבל את "הלב".



[צפייה בסרטון](#)



7. על נתינה ועל תודה

א. נצפה בסרטון [על נתינה לאחר ועל תודה](#).

ב. בתום הצפייה נאפשר לילדים להגיב תגובות ספונטניות.

ג. נספר את הסיפור במילים שלנו.

ד. נשאל:

- ❖ מה היה הקושי של הסבתא והנכדים?
- ❖ איך הקושי נפתר?
- ❖ במה נזכר האיש הצעיר?
- ❖ מה ביקש האיש הצעיר מהילדה בזמן שהוא נותן לה את העוגה?
- ❖ מי היה האיש שלפני שנים קנה את העוגה לצעיר, כשהצעיר היה ילד ולא ידע לא היתה אפשרות לקנות לו עוגה? (הוא הסבא שחוגג עתה יום הולדת והאירוע התרחש כשהוא היה צעיר יותר. נדגיש את היפוך האירועים).

❖ במקום כתובת להחזרת הכסף, האיש הצעיר כתב בפתק כך:

"מעשה אחד פשוט של אכפתיות יוצר אדווה אינסופית של נתינה".

נשאל: למה הוא התכוון?

8. על נתינה ועל תודה בתמונות

- א. נחלק את הכיתה לקבוצות.
- ב. נדפיס לכל קבוצה את 9 התמונות המצורפות. אלה הן תמונות מתוך הסרטון שראינו [על נתינה לאחר ועל תודה](#). (לילדים צעירים ניתן 4-5 תמונות בלבד).
- ג. נבקש מהילדים לסדר את התמונות על פי רצף הסיפור שבסרטון ולהוסיף מלל כך שיווצר סיפור כתוב המלווה את התמונות. אפשר ליצור ספרון.
- ד. בתום הפעילות, נקרין שוב את הסרטון לצורך בקרה על אופן סידור התמונות ברצף.

תמונות על נתינה ועל תודה





ה. המשפט המסיים את הסרטון: "מעשה אחד פשוט של איכפתיות יוצר אדווה אינסופית של נתינה".

ו. נשוחח:

מה אנו מבינים מהמשפט? איך הדברים באו לידי ביטוי בסרטון?

ז. נזמין את הילדים לשתף בדוגמאות מחיי יומיום.



פסוקי שבח והודיה

- זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בּוֹ (תהילים קיח, כד).
- לָכוּ נִרְנְנָה לַה' נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ (תהילים צה, א).
- תָּנוּ עַז לֹא-לֵהִים עַל יִשְׂרָאֵל גִּאֲוָתוֹ וְעַזּוֹ בַּנְּשָׁקִים (תהילים סח, לה).
- יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֲשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָּם (תהילים קמט, ב).
- אֲנֹכִי הָעַם שְׂכָכָה לֹא אֲשֶׁרִי הָעַם נֶשֶׁה אֶ-לֵהִיו (תהילים קמד, טו).
- בְּמִקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֶ-לֵהִים ה' מִמִּקְוֹר יִשְׂרָאֵל (תהילים סח, כז).
- כִּי עָמַד מִקְוֹר חַיִּים בְּאוֹרֶךְ נִרְאָה אוֹר (תהילים לו, י).
- א-לֵי אֵתָה וְאוֹדֶךָ אֶ-לֵהִי אֲרוֹמְמֶךָ (תהילים קיח, כח).
- הִדּוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ (תהילים קז, א).
- יֵאמְרוּ גְאוּלֵּי ה' אֲנֹכִי גִאֲלָם מִיַּד צָר (תהילים קז, ב).
- וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמְעַרְב מִצָּפוֹן וּמִיָּם (תהילים קז, ג).
- יוֹדוּ לַה' חֲסִדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם (תהילים קז, ח, טו, כא, לא).
- וּלְצִיּוֹן יֵאמֶר אִישׁ וְאִשׁ יֵלֵד בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנָה עַלְיוֹן (תהילים פז, ה).
- נְשִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מֶה טוֹב וְמֶה נָּעִים נִשְׁכַּת אֲחִים גַּם יַחַד (תהילים קלג, א).

הצעות לפעילויות



- קריאת הפסוקים והסברם.
- התבוננות מדוקדקת – מאין לקוחים פסוקים אלה? מה מקור הפסוקים?
- בחירה של פסוק אחד. הנמקת הבחירה.
- כתיבת הפסוק בצורה מעניינת ומושכת תוך הקפדה על צורה אסתטית, והימנעות מטעויות בכתיבה ובניקוד. אפשר וכדאי להוסיף ציורים להמחשה.

9. מתנות קטנות / נועם חורב ורמי קלינשטיין

א. נקרין ונשמיע את [השיר "מתנות קטנות"](#).

מתנות קטנות / נועם חורב ורמי קלינשטיין

מתנות קטנות מישהו שלח לי מתנות קטנות רסיסים של כוונה עיגולים של אמונה. מתנות קטנות מישהו שלח לי מתנות קטנות כמו הכוח לקבל את מה שאין את מה שיש מה עוד אפשר כבר לבקש.	זה עוד יום שישי נושם את האוויר האור והצל משחקים שוב תופסת. השולחן ערוך תמונות ילדות על הקיר שיירות לבנות חוזרות מבית כנסת והריח הזה ששורט לי את הלב מתגנב מתגנב ופותח דלתות אל אושר קטן אל אותו שיר ישן שעובר אצלנו במשך דורות.
כי בנו בחרת ואותנו קידשת ברוך אתה ה' מקדש השבת.	מתנות קטנות מישהו שלח לי מתנות קטנות. רסיסים של כוונה עיגולים של אמונה מתנות קטנות מישהו שלח לי מתנות קטנות כמו הכוח לקבל את מה שאין את מה שיש מה עוד אפשר כבר לבקש.
והריח הזה ששורט לי את הלב מתגנב מתגנב ופותח דלתות אל אושר קטן אל אותו שיר ישן שעובר אצלנו במשך דורות.	זה עוד יום שישי מרפסת ועיתון השמש כמו הדאגות לאט נמחקת מנגינות פשוטות זוחלות מהחלון ושום סערה כבר לא תסתיר פה את השקט.
מתנות קטנות מישהו שלח לי מתנות קטנות. רסיסים של כוונה עיגולים של אמונה מתנות קטנות מישהו שלח לי מתנות קטנות כמו הכוח לקבל את מה שאין את מה שיש מה עוד אפשר כבר לבקש.	
מתנות קטנות	

- ב. נזמין את הילדים להצטרף לשירה.
- ג. נקריין את מילות השיר.
- ד. מהן המתנות הקטנות המופיעות בשיר?
- ה. נשתף ב"מתנות קטנות" שקבלנו או הענקנו וגרמו לתחושה טובה.
- ו. נחפש האם המילה "תודה" כתובה בשיר? (לא).
- ז. האם זה שיר המביע תודה? איך ניתן לדעת? נמצא ונצטט מהשיר.
- ח. בשיר כתוב: "מישהו שלח לי מתנות קטנות". מי יכול להיות ה"מישהו"? למי מודים בשיר? על מה?
- ט. ניתן להיעזר בפעילויות המוצעות ב"שיר של יום"

<http://shirshelyom.mag.calltext.co.il/magazine/121/pages/4>



- א. נשחזר את מה שעשינו היום.
- ב. נבחר את אחד השירים ונשיר אותו יחד.



"מתנות קטנות"

1. השיר "מתנות קטנות" נפתח במילים: "עוד יום שישי..."
2. נשוחח:
 - ❖ באיזה חלק של השבוע עוסק השיר? (יום שישי לפני כניסת השבת)
 - ❖ למה הכוונה במילים: "האור והצל משחקים שוב תופסת"?
 - ❖ לפי השיר, מה מיוחד ביום הזה?
 - ❖ על אילו מתנות קטנות מדבר השיר?
 - ❖ כיצד נראות השעות האלה בביתכם?
3. נזמין את הילדים לצייר או לתאר בכתב את השעות שלפני כניסת השבת כפי שהן מוכרות להם מעולמם.



יחידה 14 – לחיות עם בעלי חיים

מטרה

מתן תשומת לב והעלאה למודעות של קשרי הנתינה והשותפות בין בעלי חיים ובני אדם. הרחבת המושגים הקשורים בקשר חם, חמלה, תמיכה, קבלה ונתינה.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שני שיעורים של שעה וחצי.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן.
- בקבוק ריק של שתייה קלה.
- מספרים.
- ענף יבש.
- פרורי לחם ושאריות מזון.
- גרגרי אורז או חיטה – להכנת מתקן האכלה לציפורים.
- תמונות ילדים ובעלי חיים – מצורף.

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלכים המוצעים ובחירת הספרים והפעילויות המתאימים מתוכן, ארגון החומרים לפעילות.



- א. נשאל: למה הכוונה בשם היחידה "לחיות עם בעלי חיים"?
- ב. נקרין את התמונות המצורפות.
- ג. נזהה את הנושא שבו נעסוק (קשר בין ילדים ובעלי חיים).
- ד. נברר איך הנושא קשור לרצף היחידות הקשורות לנתינה ולתרומה לנותן ולמקבל.
- ה. נזמין את הילדים להביא תמונות שלהם עם חיות המחמד שלהם.

תמונות ילדים ובעלי חיים



**1. למה אנחנו מגדלים חיות מחמד?**

א. נשוחח עם הילדים ונשמע מהם:

- ❖ למי מהם יש חיות מחמד? נזמין את הילדים להראות את התמונות ולשתף.
- ❖ למה אנחנו מגדלים חיות מחמד בבית? (אהבה, קשר, שמחה ועוד).
- ❖ מה אנחנו נותנים לחיות המחמד שלנו? (מזון, מים, טיפול רפואי, חיסונים, קורת גג, הגנה, יחס חם, חיבוק וליטוף ועוד).
- ❖ מה נותנות לנו חיות המחמד שלנו? (שמחה, אהבה, ליטוף, עידוד בעת צרה, הפגת בדידות, תחושה שאפשר לסמוך עלינו, אחריות, שותפות יחד עם כל המשפחה ועוד).

2. משפחת הקופים

א. נקרין את [סרטון הקופים](#). (9 דקות)



ב. נשוחח על מה שראינו בסרטון:

- ❖ אילו סוגים של קופים הכרנו בסרטון?
- ❖ האם הקופים דומים לבני אדם? במה? (צורת גוף, חיים במשפחות, קשר בין פריטים שונים סביב ניקיון, אכילה באמצעות הידיים, אוכל מגוון, טיפול בצאצאים ועוד).
- ❖ האם אפשר לומר כי הקופים מקיימים פעילות שמבטאת נתינה וקבלה? איפה ראינו זאת?

3. "סיור" בספארי ברמת גן

א. נשאל את הילדים מי ביקר בספארי ונציע להם לשתף בחוויות.

ב. נספר לילדים:

הספארי ברמת גן

הספארי ברמת גן הוא מרכז זואולוגי (של בעלי חיים). בו יש בעלי חיים רבים. חלק מהם נמצאים בתוכניות שימור עולמיות לחיות בסכנת הכחדה.

הספארי מחזיק בכמה שיאים בינלאומיים. למשל, זהו גן החיות בו חי עדר ההיפופוטמים הגדול ביותר בעולם.

בתחומי הספארי נמצא גם בית החולים לחיות בר. לכאן מגיעים בעלי חיים מהטבע, ובעיקר עופות, שנפגעו או נפצעו. כאן מטפלים בהם ולאחר החלמתם, משחררים אותם חזרה לטבע.

האנשים העובדים בספארי אוהבים מאוד בעלי חיים. הם מטפלים בהם, מאכילים אותם, דואגים לבריאותם, מספקים להם מתקנים ומשחקים שיעזרו להם לשמור על היכולות שלהם לתפקד בדומה למה שהם עושים בטבע. עובדי הספארי מכירים כל בעל חיים בשמו והם עוקבים אחריו במסירות, בנאמנות ובאהבה רבה.

לספארי מגיעים יום יום מבקרים רבים. הם מאמינים, שבני אדם ובעלי חיים צריכים לחיות זה לצד זה, כל אחד בסביבה שלו.



ג. נקרין את הסרטון המתאר את חיי היומיום בספארי – [להציל את חיות](#)



[הבר](#) (17:38 ד') מומלץ ביותר!!!

ד. נשוחח עם הילדים:



❖ נשחזר אילו בעלי חיים ראינו בסרטון, מה המיוחד בהם, איזה טיפול הם מקבלים?

❖ מה המטפלים נותנים ומעניקים לבעלי החיים? (מתן מזון, יחס חם, תשומת לב, מריחת בוז – מונע מבעלי כנף להתיישב על גופם, טיפול רפואי, חיסונים ותרופות בעת מחלה, העשרה בפעילויות מגוונות כדי לשמר אינסטינקטים שעל פיהם היו פועלים בטבע למשל מתן ביצים לא פוריות לפיצוח ועוד).

❖ מה המיוחד בעבודתם של המטפלים בספארי? מה הם "מקבלים" מבעלי החיים שבספארי?



[פעילות כתיבה](#)



4. כתיבת מכתב

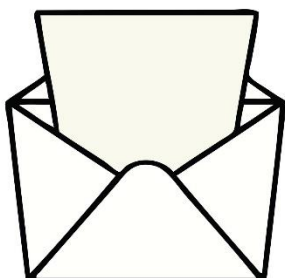
א. נציע לילדים לכתוב מכתב לעובדי הספארי. נעלה רעיונות - מה אפשר לכתוב? (אפשר לספר, אפשר לשאול, אפשר לברר פרטים על בעלי חיים מסוימים ועוד).

ב. את המכתב כדאי לשלוח לכתובת:

מנהל ספארי

שדרות הצבי 1

[רמת גן](#)



5. פרויקט האכלת הציפורים של טלי

א. באחד המקומונים (מקומון הוא עיתון מקומי של עיר או של יישוב) מצאנו את מה שסיפרה טלי, תושבת אחת השכונות בעיר, על הפעילות שלה בהאכלת ציפורים.

הציפורים שאני מאכילה – סיפורה של טלי

כתיבה: ד"ר רנה ברנר

שלום לכל תושבי העיר,

אני טלי, ואני גרה בשכונת האורנים כבר עשר שנים, יחד עם המשפחה שלי. כשרק הגעתי לכאן, היו הרבה מאוד ציפורים בשכונה. ציפורים מכל מיני סוגים ובכל מיני צבעים. בהתחלה לא ידעתי את השמות שלהם אבל זה היה כל כך מעניין והחלטתי לשאול אנשים, לקרוא בספרים ולחפש מידע גם באינטרנט. קראתי הרבה וכך למדתי המון על הציפורים ועל חייהן. אחד הדברים המעניינים שגיליתי קשור להיעלמותן של כמה סוגי ציפורים, שהיו כאן לפני כמה שנים. גיליתי שלאזור הזה הגיעו שני סוגים של ציפורים: מיינות וזוג דררות ואז התחילה הבעיה. אלה שני סוגי ציפורים, שהשתלטו על האזור והבריחו את שאר הציפורים, שזה היה ביתן.

מיינות



זוג דררות



גם המיינות וגם הדררות הן ציפורים מאוד יפות, חשבתי לעצמי, אבל למה להשתלט? למה לגרש את מי שהיה כאן? למה ציפורים לא יכולות לחיות ביחד בשותפות, בשלווה ובנחת?

נזכרתי, שכאשר אני הייתי ילדה קטנה, אהבנו לשחק בכדור במגרש. הילדים הגדולים היו באים, חוטפים את הכדור ולא נותנים לנו לשחק. אנחנו די פחדנו מהם אז עצבנו את המגרש. זה בדיוק מה שהם רצו. כבר אז החלטתי, שכאשר אגדל לא אעשה ככה לילדים צעירים ממני. זה מכוער ומעליב. ככה לא מתנהגים!

ובחזרה לעניין הציפורים:
יום אחד שאלתי את הילדים שלי: מה לעשות כדי להחזיר את הציפורים לשכונה? הילדים חשבו וחשבו וחשבו... ותשובה לא היתה בפיהם.

פעם, בתום ארוחת הערב, נשארו שאריות לחם (כי הילדים שלי קצת מפונקים... הם לא אוכלים את ה"קשה"). והבן שלי אמר: "אמא אל תזרקי את הלחם. ניתן אותו לציפורים".
"איזה רעיון מדליק!" קפצתי משמחה.

כך הכל התחיל. אספנו ופיזרנו על המדרכה שאריות לחם וגם שאריות סלט וחביתה, כי ציפורים, כידוע, אוהבות אוכל מגוון...
בהמשך ראינו שהשאריות שיש אצלנו אינן מספיקות. הדררות והמיינות אכלו הכל. אבל אנחנו לא התייאשנו. החלטנו לגייס את השכנים ואחר כך את כל השכונה. שמנו בחוץ דלי וכתבנו עליו "אוכל לציפורים". כל יום בא מישהו הניח כמה פרוסות לחם או עוגה יבשה ואנחנו חגגנו ביחד עם הציפורים.



יום אחד החלטנו שזה לא מתאים לתת לציפורים אוכל מפוזר על המדרכה אז אירגנו סלים וצלחות. בהמשך, גם שמנו כלים עם מי שתייה, וראה זה פלא – הציפורים האהובות חזרו!



הדרורים, היונים, השחרורים, החוחיות, העורבנים שבו אלינו! לכולם היה מספיק אוכל.

והמיינות והדררות, תשאלו?

הן למדו לחלוק, ועכשיו כולם יחד אוכלים ושותים ושמחים.



ב. נאפשר לילדים התייחסות חופשית לסיפורה של טלי. נעודד אותם לספר

מה הם חושבים על מה שטלי עשתה.

ג. נשוחח עם הילדים ונשאל:



❖ האם יש ציפורים בשכונה שלכם? אילו ציפורים? היכן ראיתם אותן?

❖ איזה שינוי בכמות הציפורים ובסוג הציפורים טלי ראתה בשכונה

שלה?

❖ מה טלי חשבה בליבה, כשהיא הבינה למה נעלמו הציפורים?

❖ כשטלי ראתה איך הציפורים נעלמו, היא נזכרה במשהו שקרה

כשהיא היתה ילדה. במה היא נזכרה?

❖ האם קרה גם לכם מקרה דומה כמו שקרה לטלי כשהיתה ילדה?

❖ מה טלי החליטה לעשות? למה לדעתכם היא החליטה זאת?

❖ מה דעתכם, האם המיזם של טלי ומשפחתה הצליח?

❖ האם אתם מכירים מיזמים נוספים לטובת בעלי חיים? אולי ראיתם?

פעילות כתיבה



6. שאלות שהיינו רוצים לשאול

א. אחרי שקראנו ושוחחנו על המיזם של האכלת ציפורים, נדמיין - לו יכולנו

לשאול את טלי משהו, מה היינו שואלים?

ב. נכתוב את השאלות.





7. מתקן להאכלת ציפורים

- א. ניצור מתקן להאכלת ציפורים.
- ב. לצורך כך נזדקק לבקבוק של שתיה קלה, מספרים (ליצירת חורים), מקל / ענף שעליו יעמדו הציפורים, פירורי לחם ושאריות מזון, גרגרי אורז או חיטה.
- ג. נתלה את המתקנים במקום מוגן, על שיח או עץ.



- א. נשחזר עם הילדים את מה שעשינו בפעילות היום.
- ב. נתלה את מתקני ההאכלה לציפורים ונעקוב אחר מה שקורה בהם.

יחידה 15 – סיפורים על ילדים ועל בעלי חיים

מטרה

יחידת פעילות זו עוסקת בקשר המיוחד בין ילדים ובעלי חיים, כפי שהוא בא לידי ביטוי בספרים ובסיפורים. מטרת היחידה לעודד התייחסות אמפתית לבעלי החיים ולזהות את הכוחות שיש בנו כדי לעשות זאת.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שני שיעורים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

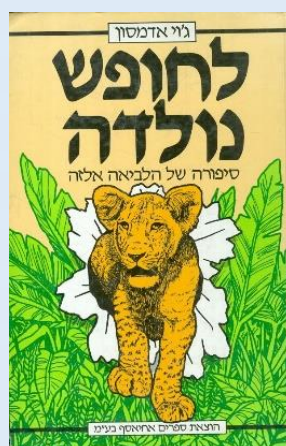
- מחשב ומקרן.
- חומרי יצירה בהתאם לפעילויות הנבחרות
- דפי צביעה – מצורף.

ספרים לקריאה

- חברות ונתינה חתולים ילדים ומה שביניהם – לאה כץ.
- גורי הכלב שמתנהג כמו בן אדם – יובל עדן.
- מסיפורי סבא גרישה – גרשון אקשטיין.

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלכים המוצעים ובחירת הספרים והפעילויות המתאימים מתוכן, ארגון החומרים לפעילות.



לחופש נולדה / ג'וי אדמסון, הוצאת אחיאסף

- א. נשאל: האם אתם מכירים סיפורים על ילדים ועל בעלי חיים?
 ב. נקרינ את הסרטון – [לחופש נולדה](#) – חילוץ צבייה מבור מים.



- ג. נשוחח על מה שראינו בסרטון.
 ד. נשאל:
 ❖ לוי הצבייה היתה יכולה לדבר, מה לדעתכם היא היתה יכולה לומר לאנשי שמורות הטבע שהצילו אותה?
 ❖ למה נקרא הסרטון בשם "לחופש נולדה"?
 ה. נזמין את הילדים לשתף בסיפורים דומים.

1. [מפגש עם ספר](#)

- א. מעשה בלולי ה... / דבורה עומר, איורים – אלישבע לנדאו, הוצאת דני ספרים



"גדי טייל בשדה לעת ערב ופתאום עצר במקומו. הוא שמע יללה חלשה בוקעת מאחד השיחים. אט אט קרב אל השיח וגילה מתחתיו גור קטן, זה היה לולי".

כך מתחיל הספר על החיה המוזרה שגדי מצא בשדה. לולי היה חיית השעשוע של גדי. איתה הוא שיחק, עליה הוא חלם, אותה לא רצה לעזוב כשהלך לבית הספר.

בהמשך מתוארת מערכת היחסים המיוחדת בין גדי ולולי שכללה השתובבויות וגם לא מעט צרות. גדי הגן בחירוף נפש על לולי שלו ונתן לו את כל אהבתו ומסירותו. אך הגיע הרגע בו הדבר כבר היה בלתי אפשרי. לולי לא יכול היה להמשיך לחיות בחברת בני אדם.

כאשר מתברר מיהו לולי ומדוע אי אפשר היה להמשיך ולגדל אותו בבית, נאלץ גדי להיפרד מלולי. לולי נלקח מגדי והפרידה ביניהם היתה כואבת עד מאוד.



1) לפני קריאת הסיפור

א) נתבונן בכריכה נזהה את הדמויות – גדי ולולי, ננסה לשער השערות לגבי הקשר ביניהן, צורת העמידה של גדי, חולצת הפסים של גדי – מדוע? למה זה דומה? לולי המוסתר – מדוע?

ב) נקרא את שם הסיפור ונשער: מדוע נכתב לולי ה...? מה אומרות שלוש הנקודות? מי הוא לולי? מאילו שתי מילים מורכב שמו של לולי? (לו-לי) מה ניתן להבין מכך?



2) קריאת הסיפור

א) אפשר לקרא את הסיפור בהמשכים לעצור בכל פעם שיש התרחשות מעניינת שעליה רוצים לשוחח או לערוך פעילות אחרת.

ב) אפשר לקרא רק חלק מהסיפור וחלקים אחרים לספר במילים שלנו.

ג) אפשר להאזין לקריאת [ההקדמה ושני הפרקים הראשונים](#) על ידי המורה שבסרטון.

ד) נאפשר לילדים להגיב תגובות ספונטניות של חיבור אישי לטקסט.

3 פעילויות בעקבות הקריאה

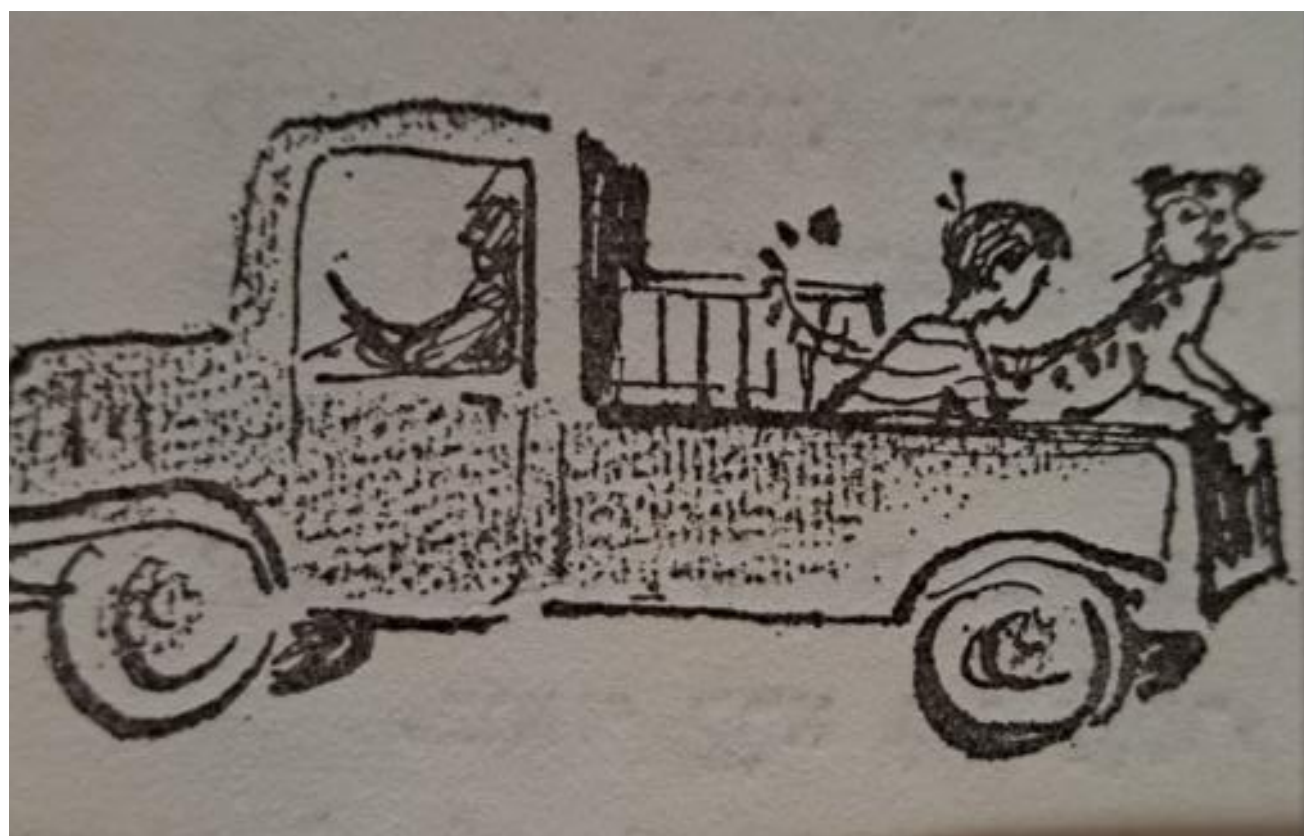
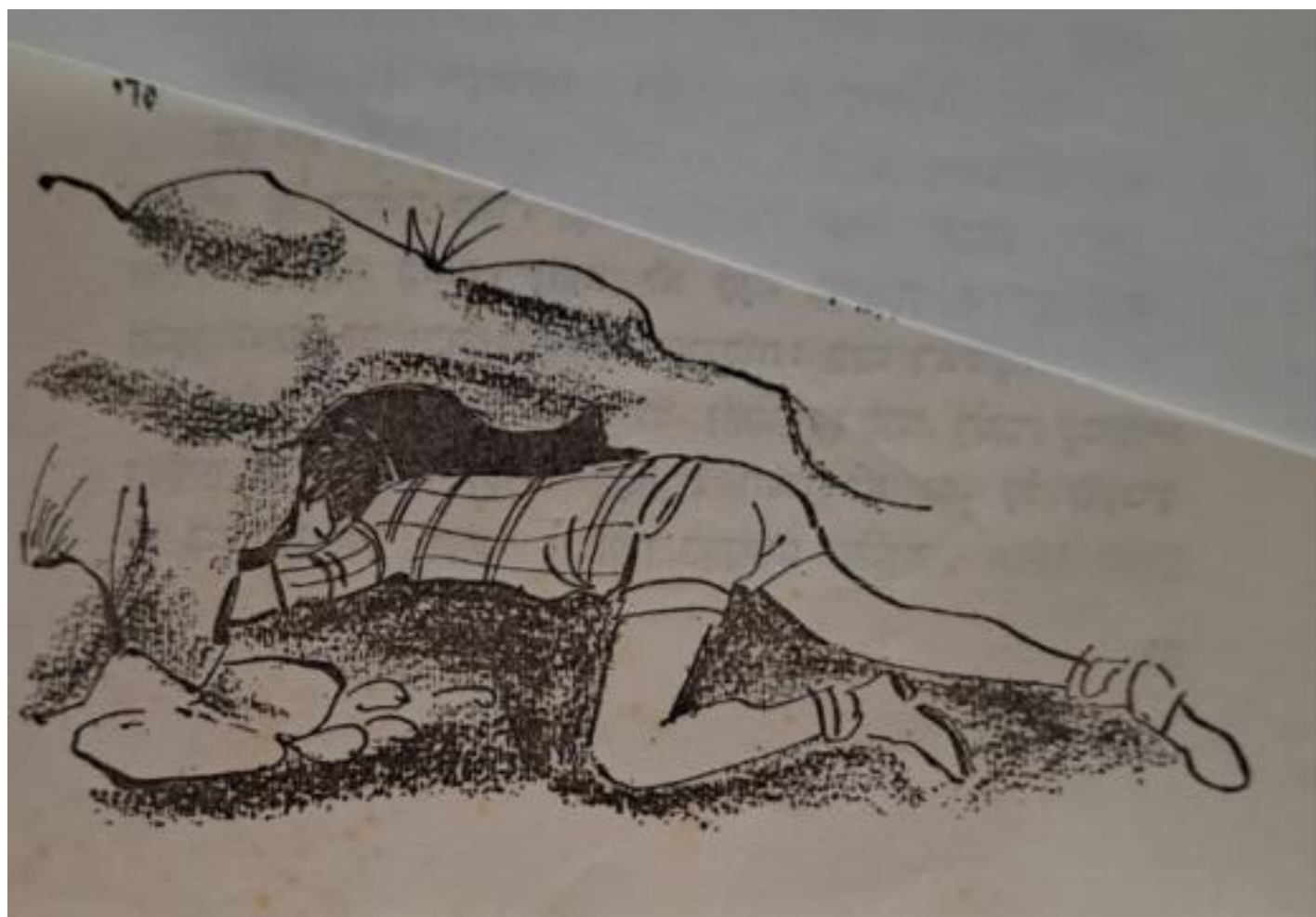


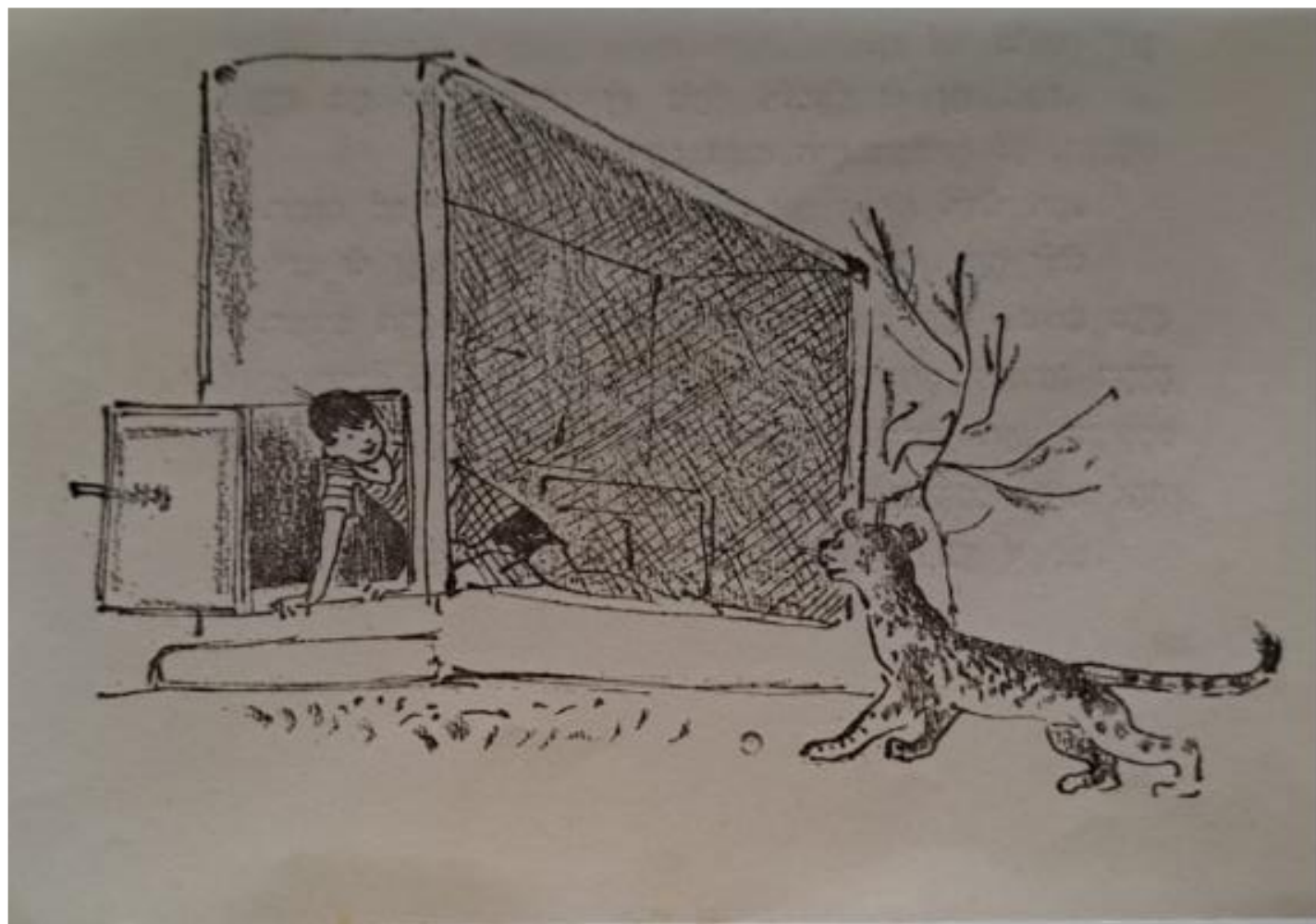
- (א) ציור - בתום קריאת הפרק הראשון נבקש מהילדים לצייר את לולי כפי שהוא נראה בדמיונם.
- (ב) קומיקס / המחזה - נבחר סיטואציה מהסיפור - נצייר אותה כקומיקס או נמחז אותה.
- (ג) קולאז' - בקבוצות, אפשר להכין קולאז' - במרכז הדף יהיה שם הספר, וסביבו כל מה שהילדים יחשבו לנכון - ציורים, ביטויים מיוחדים, חפצים המייצגים קטעים מהסיפור, דיאלוגים.
- (ד) ציר זמן - נכין ציר זמן - נקודת ההתחלה תהיה מציאת הגור. בכל אירוע משמעותי שייבחר לציר הזמן אפשר יהיה להוסיף ציור או מוצג המייצג את האירוע.
- (ה) יצירת דגם - ניצור דגמים של מקומות ספציפיים בהם מתרחש הסיפור. לדוגמה - בהתחלה - הגור בין השיחים - בתוך קופסה שטוחה נשים חול לח ובו ענפים, עשבים (מהטבע) וגור (מפלסטלינה) מסתתר בו. דוגמאות למקומות נוספים שאפשר להכין דגמים שלהם: לולי במערה, לולי בכלוב בגן החיות.
- (ו) דפי צביעה וכתיבה - אפשר לתת לילדים דפי צביעה עם תמונות מתוך הספר - מצורף. הדפים ישמשו אותם גם לכתיבה ולהבעה - מתן שם לתמונה, כתיבת האירוע במילים שלהם והוספת מחשבות, רגשות, הוספת בועות דיבור ובועות מחשבה וכתיבה בהן.



דפי צביעה וכתיבה









2. סיפורה של מרי פופינס



א. נספר לילדים בקצרה את הסיפור - מרי פופינס.

מרי פופינס, היא האומנת החדשה שהגיעה לבית משפחת בנקס בלונדון כדי לטפל בארבעת ילדי המשפחה. האומנת החדשה, הגיעה עם הרוח והבטיחה לילדים שתישאר עמם עד אשר הרוח תשנה את כיוונה. הילדים חווים עם מרי פופינס הרפתקאות שונות ומשונות. הקסם נמצא בקצות אצבעותיה של מרי והילדים נהנים. הם מרחפים באוויר, הם חוגגים למרי פופינס יום הולדת בחברת כל חיות גן החיות, רוקדים ומשוחחים איתם. בעזרתה התינוקות התאומים מגלים, שהם מבינים את שפת הציפורים, העצים, הכוכבים, קרני השמש והרוח.



כשהרוח שורקת ומשנה כיוון, אורזת מרי פופינס את התיק הפלאי שלה ויוצאת לדרך, כשהיא מרחפת עם המטרייה שלה מעל לגגות הבתים. האם תשוב לבקר? היא משאירה פתק ובו כתוב בצרפתית "להתראות". מרי פופינס אמנם עבדה אצל אנשים עשירים, אך ליבה היה נתון למי שחיו היו קשים. היא מפנה את תשומת ליבם של הילדים לאישה הזקנה והענייה היושבת ערב ערב על מדרגות הכנסייה ומוכרת תמורת פני אחד (מטבע) גרגרים וגרעינים להאכלת הציפורים שבכיכר. היא שרה לילדים את השיר "קנו גרגר" וכך מסבירה להם על קשייה של הזקנה, תוך שהיא מראה להם שיש אנשים החיים אחרת ממה שהילדים מכירים.

"קנו גרגר" מתוך מרי פופינס

א. נשאל:

- ❖ האם אתם מכירים סמוך למקום מגוריהם מקום שבו הציפורים מגיעות כדי שיאכילו אותן? איפה נמצא המקום הזה (כיכר, גינה ציבורית)? מי בא להאכיל את הציפורים?
- ❖ למה לדעתכם, אנשים מאכילים את הציפורים? מה הם חושבים כשהם עושים זאת?



ב. נקריין לילדים את מילות השיר "קנו גרגר" ונקרא אותנו.

ג. נסביר מילים שיכולות להוות קושי בהבנה:

- סָנְט פּוֹל – שם של כנסייה בלונדון
- גרגר – זרע, גרעין מאכל לציפורים
- פָּנִי – מטבע
- קתדרלה – מבנה של כנסייה
- גוֹן קוֹלָה – צבע, האופי של הקול שלה

קנו גרגר – מתוך מרי פופינס

את האשה שנמצאת בסָנְט פּוֹל ראינו יושבת לה שם. היא קוראת לעוברים בייאוש גדול, היא מבקשת אותם: "לציפורים מהלב תנו גרגר, הן לא לעד ירעבו. על הגוזלים הן הקן לא שומר, לו אתם רק פני תתנו. קנו גרגר, פני בלבד' פָּנִי, פָּנִי, פָּנִי, אחד. תן גרגר רק אם תוכל, הציפורים עפות שם מעל".	מאותה קתדרלה קדושים מביטים בה, זואגת לציפורים. על אף שתיקתם, הם כולם מחייכים לה, כשילד קונה גרגרים. רק קוֹלָה עדין ושקט. אם תקשיבו תראו היא קוראת קנו גרגר פני בלבד, פָּנִי, פָּנִי, פָּנִי, אחד. גוֹן קוֹלָה עדין ועצוב, רק תקשיבו קוראת לכם שוב. היא תשמח פני בלבד פָּנִי, פָּנִי, פָּנִי, אחד.
---	--

ד. נקרין את סרטון השיר "[קנו גרגר](#)" – שרה ג'ולי אנדריוס.



ה. נוכל להקרין את השיר כמה פעמים וללמוד לשיר אותו.

ו. נשאל את הילדים:

❖ איך הרגשתם בזמן השמעת השיר?



❖ למה לדעתכם, מרי פופינס שרה לילדים שבהם טיפלה את השיר

הזה? האם היתה לה כוונה כלשהי? מהי?

קריאה

4. הזמנה לקריאה נוספת

להלן מספר הצעות לקריאה של ספרים המבטאים את הקשר המיוחד של קבלה ונתינה בין ילדים ובעלי חיים.

בכל אחד מהספרים מודגש היבט שונה של קשר אנושי, של חמלה ויחסי שיתוף ונתינה הדדיים.

בסיום כל סיפור ניתן לשוחח על הסיפור: לזהות את הקשר המיוחד בין בעלי החיים והאדם ולאפשר לכל ילד ביטוי אישי של מחשבותיו ורגשותיו. ניתן להיעזר בפעילויות שהוצעו לעיל לגבי הספר "מעשה בלולי ה..."



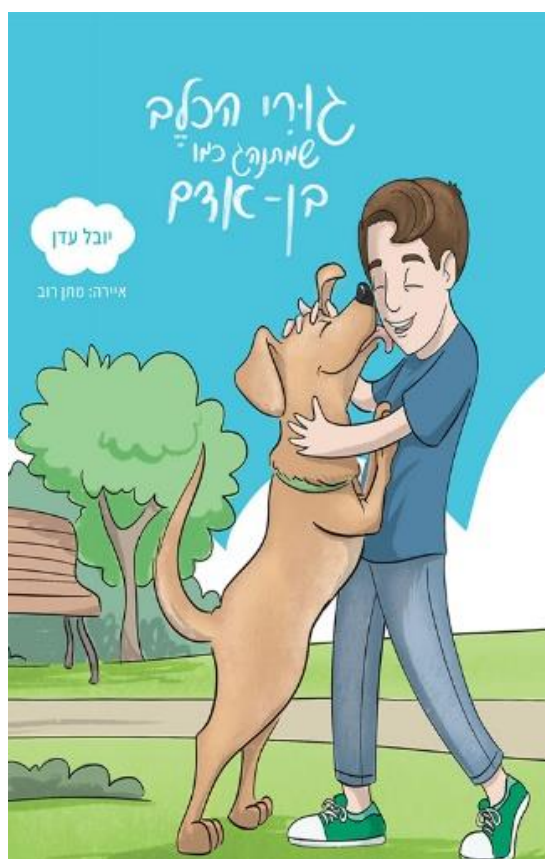
א. חברות ונתינה – ילדים – חתולים ומה שביניהם / לאה כץ.

אוריון הוצאת ספרים



הספר מספר על חברות ילדים, שמבחינה בחתולה ובגוריה הקטנים, ומחליטה לדאוג ולהביא להם אוכל מדי יום בדרכם לגן ולבית הספר. בד בבד עם הטיפול בחתולים לומדים הילדים להבין מהי חברות ומהו ערך הנתינה. אולם יש מי שמנסה להפריע להם. מי הוא ומדוע? בסוף הסיפור מתגלה לקוראים הפתעה... מתאים לילדי גן וכיתות א'.

ב. גורי הכלב שנראים כמו בני אדם – יובל עדן / הוצאת ספרי ניב



החלום של רועי סוף סוף מתגשם - הוא נוסע עם אבא ואמא לאמץ כלב! כל הגורים נראים לרועי אותו דבר, חוץ מאחד - כלכלב חום ואנרגטי במיוחד, שמיד מוצא חן בעיניו, והוא מעניק לו את השם "גורי". גורי גדל ומחכים ואפילו מתחיל להתנהג ממש כמו בן אדם! זהו סיפור אהבה על כלב ומשפחה שאימצה אותו. מרגע שהצטרף למשפחה הוא נעשה חלק בלתי נפרד ממנה ומלווה אותה בנאמנות לאורך השנים. מתאים לילדים צעירים.

ג. מספורי סבא גרישה שני ספורים חדשים-גרשון אקשטיין /

הוצאת צמרת



הספור הראשון, "גרישה והתרנגול הרשע", מבסס על ספור אמיתי ומתאר את המעבר של גרישה ומשפחתו מסיביר לארץ ישראל, אל בית עם חצר ביפו, שבה מתהלך לו תרנגול מרשע שמטיל אימה על בעלי חיים, ילדים ואף מבגדים. בכל פעם שיוצא גרישה לחצר עם פרוסת לחם, חוטף התרנגול את הלחם מידו בצנחות אימה ובמשק כנפים. גרישה משתמש בדמיונו כדי להתמודד עם התרנגול. האם יצליח להתגבר עליו? זהו ספור משעשע וסוחף המצית את הדמיון ומלמד ילדים שפתרונות יצירתיים הם תמיד בנמצא.

הספור השני, "גרישה וגור הזאבים", מתאר נער טוב לב וחובב חיות, שמתגורר עם משפחתו בערבות סיביר שבהרי אורל המשלגים. יום אחד נשלח גרישה להביא משהו לדודתו, שגרה מעבר לנהר. כשהוא פונה לשוב לביתו, הוא נתקל בגור זאבים פצוע שנלכד במלכדת צידים. גרישה לוקח את הגור עמו ומטפל בו עד שהוא מחלים, אבל יודע בתוך תוכו שעליו להשיב את הגור אל הטבע. זהו ספור עדין ונוגע ללב על ידידות בין נער לבין גור זאבים, ובה חמלה, נאמנות ואהבה. מתאים לילדי כיתות א-ג



א. נשחזר את מה שעשינו בפעילויות היום.

ב. נבקש מהילדים להביא מהבית ספרים העוסקים בקשרים בין ילדים לבעלי חיים מתוך אהבה וחמלה.

פרק ג'

מפגשים

לקירוב לבבות



יחידה 16 – יום אחד הם יוכלו לשבת למולדתם

מטרה

יחידת פעילות זו עוסקת בנושא שלרוב אינו מוכר לילדים צעירים – פליטים ומבקשי מקלט בעל כורחם.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שני שיעורים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן.
- מגוון חומרים להכנת דגם של הכפר – פלסטלינה, ענפים, עשבים, קרטון, בריסטול.
- לפעילות המלאכות בכפר: ריבועי קרטון מחורצים = "נול אריגה", חוטי צמר לבנים וצבעוניים, חומר (חימר) לקדרות.

ספרים לקריאה – מולו וצגאי חוצים את הים / הוצאת כנרת זמורה דביר.

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלכים המוצעים ובחירת הספרים והפעילויות המתאימים מתוכן, ארגון החומרים לפעילות.



1. נשאל את הילדים:

- ❖ מי נולד בארץ? מי הוריו נולדו בארץ?
- ❖ מי מכיר ילדים שלא נולדו בארץ אלא הגיעו אליה? למה הגיעו? מאיזו ארץ? מתי?

2. פליטים שרוצים לשוב למולדתם

- א. נשאל את הילדים אם הם מכירים ילדים שהוריהם הגיעו כפליטים.
- ב. נסביר שפליטים הם אנשים שנאלצו לעזוב את מולדתם ולעקור לארץ אחרת שבה יהיו להם חיים טובים יותר. הם נפלטו מארצם בגלל רעב או מלחמות.
- ג. נספר לילדים על ילדים שנאלצים להיות פליטים.

פליטים ומבקשי מקלט

כתיבה: ד"ר רנה ברנר

יש ילדים ששפר עליהם גורלם. הם חיים במשפחה חמה ואוהבת, בעיר ובישוב שהם מכירים ובארץ שבה הם נולדו והם אוהבים. ילדים האלה חיים חיים רגילים: הם הולכים ללמוד בבית הספר, יש להם חוגים ותחביבים, הם נפגשים עם בני משפחה וחברים, הם חולמים חלומות לגבי עתידם ורוצים להמשיך בחייהם הרגילים. אך יש ילדים, שהמצב הקשה בארצם, אילץ אותם ואת משפחתם לעזוב הכל ולצאת למסע מפרך של חיפוש אחר בית. האנשים האלה נקראים **פליטים** כי נפלטו מביתם והם נאלצים לעזוב את כל מה שהכירו – בית, חברים, עבודה, חיים רגילים נורמליים ופשוטים. הם מתחילים לנדוד למקום זר ולא ידוע כדי להציל את חייהם. המקום החדש והזר הזה משמש עבורם מקלט, מקום של קליטה זמנית. הם רוצים להיקלט במקום חדש, שבו יוכלו לחיות בשקט. חייהם של הפליטים ומבקשי מקלט הם חיים לא פשוטים. הם עזבו את כל מה שהיה להם וגם המקום החדש עדיין זר. לאורך ההיסטוריה מיליוני אנשים הפכו להיות פליטים. לפעמים הם הופכים להיות פליטים בגלל מלחמה קשה וארוכה, לפעמים זה בגלל פגעי טבע כגון שריפות או רעש אדמה או בצורת ורעב.

בארץ החדשה הפליטים זקוקים לעזרה רבה: אין להם בית ומקום לגור בו, אין להם חברים, הם לא מכירים את מנהגי הארץ, הם לא רגילים למזג האוויר, הם לא מבינים את השפה, הם עייפים ומותשים מהמסע שעברו. הם מקווים להישאר בארץ החדשה עד שישתנה המצב והם יוכלו לחזור למולדתם.

ד. בתמונות המצורפות אפשר לראות את המשותף לכל הפליטים – חשש גדול והליכה עצובה למקום בלתי ידוע.

פליטים ומבקשי מקלט במקומות שונים בעולם

**פליטים שברחו מויאטנא
בספינה רעועה
(לפני 40 שנה בערך)
בגלל מלחמה קשה בארצם.**



**פליטים מזאיר
(קונגו) שבאפריקה
נמלטו בגלל
מלחמה קשה מאוד
בין שבטים שונים
ובין מדינות שכנות.**



**פליטים שברחו
מסוריה למדינות
שכנות ולארצות
אירופה בגלל
המלחמה שהייתה
בארצם**



**פליטים אוקראינים
בורחים מהאזורים
המופגזים בארצם
לעבר גבולות
בטוחים יותר**



ה. נזמין את הילדים לספר מה הם יודעים על הפליטים שהגיעו לפני מספר חודשים מאוקראינה.
האם הם ראו בטלוויזיה את האנשים שנאלצו לעזוב את ביתם? מה הם ראו?

א. מולו וצגאי /תמר ורטה זהבי ורונית רוזנטל, איורים: סילביה כביב,

הוצאת כנרת

במקום תקציר

מולו וצגאי איננו מעשייה; זהו סיפור ריאליסטי, שאף שמהדהדים בו קולותיה ומנהגיה של תרבות רחוקה ולא מוכרת, הוא אינו מניח לקוראים להחמיץ את ההקשרים האקטואליים שלו. המבוגרים המקריאים והמאזינים הצעירים פוגשים ילדים, שנשלחים לבדם למסע מפרך, מאיים, שבו בעלי חיים טורפים וחיללים חסרי מצפון מסכנים את חייהם, והפחד והבידוד מכרסמים בהם יום ולילה.

החרדה והאומץ של הילדים הפליטים, הגעגועים להוריהם והתמיכה ההדדית, הרצון לזכור והצורך לשכוח ולהסתגל - כל אלה מעוררים בקוראים הצעירים תחושות של אמפתיה והזדהות. אלה עשויות להוליד סקרנות, ואולי גם פתיחות, לקראת התבוננות חדשה בפליטים בארץ בעיניים הומניסטיות מוסריות. לקריאה בספר 'מולו וצגאי' יש פוטנציאל של העצמה ערכית: בכוחה להפוך פליטים שקופים-אילמים לבני אדם.

מתוך אתר דףדף

ב. לפני הקריאה

- 1) נקרין לילדים את המפות של אפריקה והמזרח התיכון.
בתמונה העליונה – תצלום לוויין והמפה התחתונה – אפריקה מדינית.



- 2) נדגיש את מקומה של ישראל (לחופיו המזרחיים של הים התיכון) ושל מדינות באפריקה – סודן, אתיופיה, אריתריאה, מצרים.
- 3) נספר לילדים שלפני הרבה שנים התחוללה מלחמה קשה בסודן ואלפי אנשים ברחו כדי להציל את נפשם. רבים מהם הגיעו לישראל.
- 4) נציג את כריכת הספר. נחפש באיור שבכריכה רמזים אפשריים לתוכן הסיפור.



- ג. **קריאת הסיפור** – נקרא בקול את הסיפור.
- אפשר לקרוא בכל פעם חלק אחד, ולערוך פעילויות בהתאם לתכנים.
- ד. נשוחח עם הילדים על הסיפור
- ❖ האם הסיפור ריגש אותם?
 - ❖ באיזה חלק של הסיפור הם התרגשו / נבהלו/ פחדו / שמחו / הרגישו סיפוק?
 - ❖ האם הם הופתעו ממה שקראנו? ממה?
 - ❖ מה הרגישו בזמן קריאת הסיפור?

4. פעילויות בעקבות הקריאה (9 פעילויות לבחירה)



א. דגם של הכפר שממנו ברחו התאומים מולו וצגאי – נכין ממגוון חומרים דגם של הכפר:

אדמה חשופה, בתים קטנים עשויי בוך, בעלי גגות קש, עצים סביב, ציפורים ישנות בין ענפי העצים, בחוץ כלבים, פרות, עיזים, אנשים עובדים בחקלאות, בתוך הבית ילדים ישנים על מזרני קש.

ב. תיאור (במלל ובציור) של החיים באפריקה לפני המלחמה



נזמין את הילדים להתבונן בתמונות המצורפות ולדמיין את החיים בכפר האפריקני. הילדים יכתבו ויצוירו את חיי היומיום בכפר. לדוגמה: איך ניראים הבתים, היכן נמצאות חיות המשק, מה עושים הילדים אחרי שעות הלימודים, כיצד מתנהלים החיים בבית, באילו מלאכות עוסקים האנשים? וכד'. נוסיף פרטים על מה שכתוב בסיפור מתוך ידע אישי ובאמצעות המידע שעולה מהתמונות המצורפות.





3) אירועים משמעותיים בסיפור – ציור רצף של תמונות



(א) נזהה אירועים משמעותיים בסיפור.

נכתוב אותם על פי סדר התרחשותם בסיפור. להלן האירועים הראשונים:

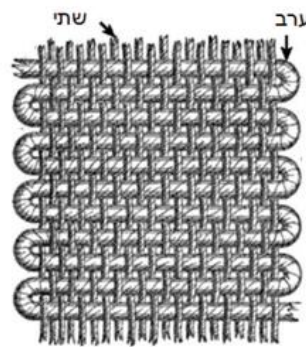
- חיים שלווים בכפר.
- שרפה בכפר השכן, כל תושבי הכפר בורחים
- המשפחה של מולו וצגאי מגיעה לביתו של סבא
- המפגש עם הזקנה החכמה

(ב) נצייר וניצור רצף של תמונות.

4) מלאכות בכפר - עבודות כפיים – "נול אריגה"



(א) נציע לילדים ליצור אריגת שתי וערב מחוטי צמר על גבי נול אריגה מקרטון..



לצורך האריגה נזדקק ל: ריבועי קרטון בגודל 12X12 או 8X8 מחורצים למעלה ולמטה – הקרטון ישמש כ"נול אריגה", חוטי צמר לבנים – יהוו את חוטי השתי, חוטי צמר צבעוניים ברוחב 15 ס"מ – לאריגת חוטי הערב. לתלמידים צעירים כדאי להציע "נול" קטן יותר.

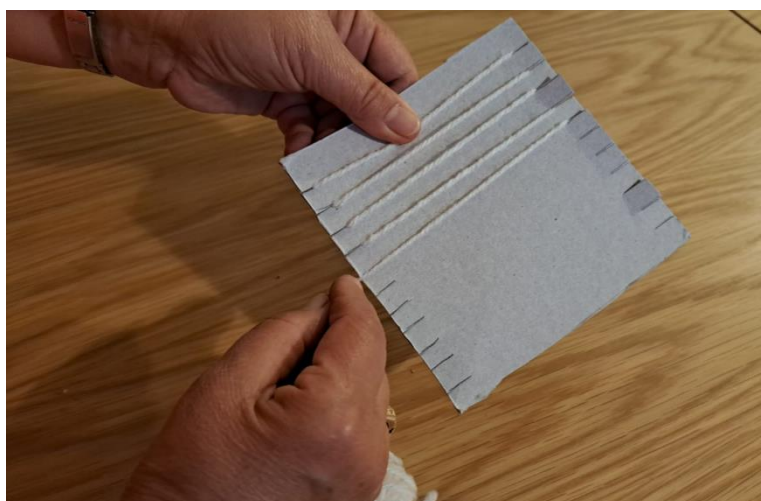
(ב) מהלך העבודה:

- חורצים כ – 10 חריצים באורך אחיד להכנסת חוטי השתי. (ראו תמונות להמחשה).
- מלפפים את הצמר סביב הקרטון תוך כדי כך שהוא נכנס ומוחזק בתוך החריצים.
- אורגים את חוטי הערב הצבעוניים – שורה ראשונה -"אחד למעלה אחד למטה". שורה שנייה – "אחד למטה אחד למעלה" וחוזר חלילה.

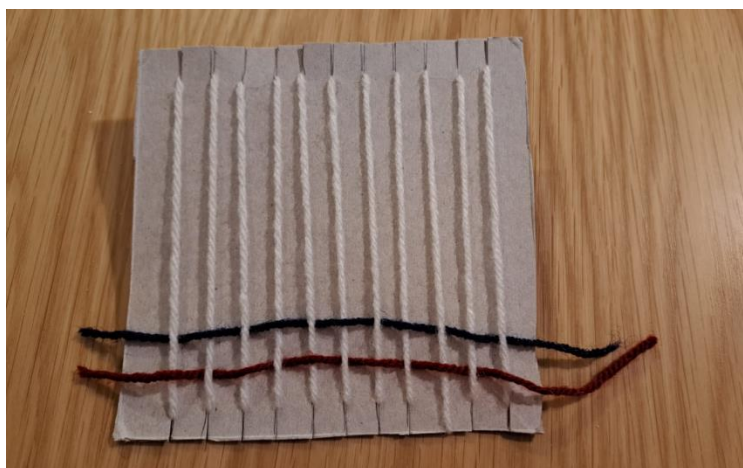
תמונות מצורפות להמחשה



חריצים



ליפוף



אריגה



5) מלאכות בכפר – עבודה בחומר

נגיש לילדים גושי חומר ברמת לחות מתאימה. תחילה נאפשר התנסות חופשית להכרת החומר. נציע לילדים לעצב דמות / כלי / בעל חיים או כל מה שנראה להם מתאים.



6) במחנה הפליטים

שיחה: נתאר נכתוב ונצייר את מחנה הפליטים – כיצד נראה, מה הילדים עשו שם, איך עברה עליהם השהות במחנה, מה הם אכלו, מי טיפל בהם וכיצד?



7) אנשים טובים באמצע הדרך

הספר / מולו וצדאי' מספר על המסע הארוך שעברו מולו וצגאי עד שהגיעו לביתו של הדוד.

שיחה:

- ❖ מה היו הקשיים של מולו וצגאי?
- ❖ עם מה הם התמודדו בדרך?
- ❖ אילו תכונות אופי עזרו לילדים בהתמודדותם עם הקשיים? (אומץ, יכולת התגברות על סבל וגעגועים, סיוע אחד לשני, אופטימיות, יכולת לעודד ולהתעודד ועוד).
- ❖ מי עזר להם בדרך? כיצד? נמנה את צורות העזרה השונות שהם קיבלו (מזון, שתייה, קורת גג, מילה טובה, תקווה ואמונה, נחמה ועוד).





8) "רוצים להרגיש אורחים רצויים בארצנו"

בסוף הספר מתארות הסופרות את המפגשים שלהן עם ארבעה אנשים שהגיעו לארץ כפליטים לפני שנים רבות. בינתיים, הם נמצאים כאן ועובדים כאן. הם מקווים "שהסכנות יחלפו והמלחמות יסתיימו וכל אחד יוכל לחזור למולדתו ולמשפחתו ולחיות שם באושר. עד אז הם היו רוצים להרגיש אורחים רצויים בארצנו".

שיחה: למה הכוונה "אורחים רצויים בארצנו"? מה אפשר לעשות לשם כך? מי?



9) מתנדבים למען הפליטים

בימינו פליטים ממשיכים לצאת מאוקראינה הנמצאת במלחמה קשה, כשהם מחפשים מדינות שיסכימו לקבל אותם ולעזור להם. גם לישראל הגיעו הרבה פליטים.

- נסתכל בתמונות המצורפות (בעמודים הבאים) ונבדוק באילו צורות עוזרים ישראלים רבים לפליטים המגיעים לישראל ולאוקראינים הנשארים שם.
- נערוך רשימה של כל הדברים שישראל עושה למען הפליטים. נוסיף לרשימה גם דברים שאינם נמצאים בתמונות כמו תרומה כספית, הזמנת הפליטים להתארח אצל ישראלים בחגים ובשבתות, תרומה של מזרנים, כלי בית, אוכל יבש ועוד.





בתמונות רואים:

איסוף ומיון של צעצועים לילדים, קבלת פנים חמה לבאים, הפגנה – מהגרים תמיד ברוכים, משלוחי מזון ותרופות, כתיבה ומשלוח של מכתבי עידוד, איסוף ומשלוח של ביגוד סבון ושמיכות, מוקד חירום - מתן מידע באמצעות שירות חירום טלפוני, מתן אוכל וציוד לתינוקות, הקמת בית חולים שדה סמוך לגבול, מתן טיפול רפואי ולכל מי שצריך.



5. הזמנה לקריאה נוספת

מולו וצגאי חוצים את הים / תמר ורטה זהבי, הוצאת כנרת זמורה דביר



התאומים מולו וצגאי ברחו מהקרבות בכפר שלהם באפריקה, ועכשיו הם גרים אצל קרובי משפחה בלי לדעת מה קרה להוריהם. מולו משכנעת את צגאי לצאת למסע מסוכן אל מעבר לים כדי למצוא את אבא ואמא, והיא תעשה הכל כדי להוכיח שגם תוכנית שנרקמת בדמיונה של ילדה, יכולה להתממש.



- א. נשחזר את מה שעשינו בפעילות זו.
- ב. נבדוק מה משותף לפליטים שעזבו את מולדתם לפני שנים רבות ופליטים בימינו שבעל כורחם, נאלצים לעזוב את ביתם ומולדתם.

יחידה 17 – תפוז בארגז תפוחים

מטרה

היכרות עם טקסט ספרותי (שיר) הממוקד ביחס לאחר ולשונה מאיתנו. ערכים כמו כבוד לזולת וסובלנות יקבלו ביטוי משמעותי על רקע מצבי התנכרות ודחייה.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

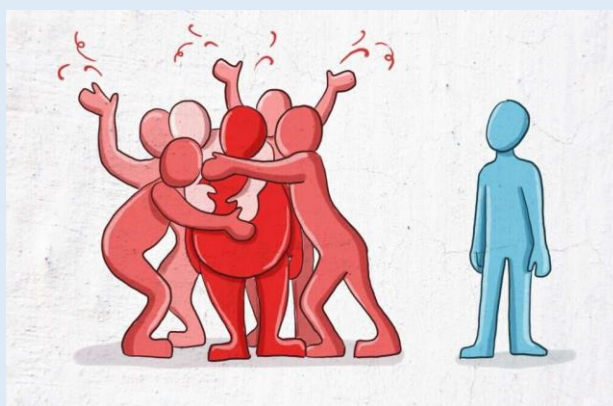
שיעור אחד או שניים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן
- בלונים (או כדורים או כרטיסים או קוביות לגו בשני צבעים)
- פלסטלינה או חמר
- עזרים מצורפים
- שיר מודפס – "תפוז בארגז התפוחים"
- תצלומים מודפסים – "מלפפון בארגז עגבניות", "פלפל בארגז עגבניות".

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון החומרים לפעילות.



1. פעילות

- א. נחלק את הכיתה למספר קבוצות.
- ב. נגיש לכל קבוצה 5-7 חפצים בצבע אחד וחפץ אחד בצבע אחר. לדוגמה:
חמישה בלונים ירוקים ואחד כתום.
- ג. נזמין את הילדים לסדר את החפצים / הבלונים בצורה כזו שתעיד על
היחסים בין החפצים. (למשל – כל הבלונים מוחזקים יחד – עדות לקשרי
חברות ורצון להיות יחד)
- ד. נבקש מהילדים להציג את הסידור שלהם ולהסביר את הבחירה בסידור
כזה דווקא.
- ה. נשאל:

איפה נמצא הבלון הכתום? האם הוא נמצא סמוך לירוקים? ביניהם?
בצד? למה בחרתם לסדר דווקא כך? מה אנחנו יכולים ללמוד על
"היחסים בין הבלונים" מתוך הסידור הזה? מה מרגיש הבלון הכתום?
מה חושבים ומרגישים הבלונים הירוקים?



2. תפוז בארגז התפוחים / שלומית כהן-אסיף

מתוך הספר: מאחורי וילון האפרסקים, הוצאת הקיבוץ המאוחד.

נקרין את השיר ונקרא אותו בקול.



תפוז בארגז התפוחים / שלומית כהן-אסיף

בארגז תפוחי העץ

נמנם לו תפוז.

בין התפוחים

נמנם לו כלי לזוז.

התפוחים בארגז התחילו לרטון:

"זה לא הארגז שלך, תפוז,

קפצת לארגז הלא-נכון.

מה אתה עושה בין כלנו?

העגול שלך הוא לא העגול שלנו.

מה אתה עושה אתנו?

הרים שלך הוא לא הרים שלנו,

מה לך ולנו?

הצבע שלך הוא לא הצבע שלנו."

ענה התפוז בקול נרגז

לתפוחים שבארגז:

"דברים כאלה קורים

כשהארגז פתוח,

גם בארגז התפוזים

אפשר למצא תפוח."

برتقالة في صندوق تفاح / شلوميت كوهين آساف

في صندوق التفاح

غفت برتقالة

بين التفاح

غفت دون جراك

بدأت التفاحات الموجود في الصندوق بالهمهمة

يا برتقالة هذا ليس صندوقك

لقد قفزت في الصندوق الخطأ.

ماذا تفعلين بيننا

حجمك ليس مثلنا.

ماذا تفعلين معنا؟

رائحتك ليست رائحتنا ،

انت لا تشبهيننا

"لونك ليس لوننا".

ردت البرتقالية بصوت مخنوق

لكل التفاحات في الصندوق:

هذا يحدث دوماً

يكون الصندوق مفتوحاً

أيضا في صندوق البرتقال

ممكن ان نجد تفاحة ."





- נדפיס את השיר לכל זוג או קבוצת ילדים.
 - נבקש מהם להדגיש במדגש (מרקר) ירוק את דברי התפוחים ובמדגש כתום את דברי התפוז.
 - נקרא את השיר בתפקידים: המספר, התפוחים, התפוז.
- נכון את הילדים לקרוא בצורה שבה נאמרו הדברים, לפי הבנתם. (בכעס / בהתנשאות / בצעקה / בשקט / במלמול לא ברור / בחוסר סבלנות / בתוספת של תנועות ידיים).



- נשוחח על השיר:
- ❖ מהי הסיטואציה המתוארת בשיר?
- ❖ מה התפוחים אומרים לתפוז? מה הם חושבים כשהם אומרים זאת?
- ❖ כיצד התפוחים מדגישים את השונות של התפוז?
- ❖ האם מבחינה עובדתית זה נכון, שצורתו שונה וכך גם ריחו וצבעו? (כן)
- ❖ מה המסקנה של התפוחים? מה מקומו של התפוז השונה? (שהוא לא צריך להיות ביניהם).
- ❖ איזה יחס משתקף בדברי התפוחים? (התנכרות, בוז, התנשאות, כוחנות, דחייה). מה מרגיש התפוז?
- ❖ מה עונה להם התפוז? ("דברים כאלו קורים / כשהארגז פתוח, / גם בארגז התפוזים / אפשר למצוא תפוח").
- ❖ למה מתכוון התפוז בדבריו? (בתנאים מסוימים כל אחד יכול להפוך לחריג בסביבה שבה הוא נמצא. התפוז רומז לכך המצב יכול היה להיות הפוך – כשהסביבה פתוחה המצב יכול להיות גם הפוך ולכן יש לפתח סובלנות ופתיחות אחד כלפי השני).
- ❖ מה דעתכם על התנהגותם של התפוחים? כיצד אתם הייתם נוהגים? מה דעתכם על תשובתו של התפוז?



3. פעילות בעקבות השיר

- נקרין לילדים את התמונות המצורפות – באיזו צורה לדעתכם, התפוחים והתפוז היו מסודרים?
- נבדוק כל אחת משלוש צורות הסידור האלה וננסה להבין מה ההבדלים בין שלוש הצורות (המיקום והסדר של התפוחים והתפוז).



צורה א'



צורה ב'



צורה ג'

נשאל:

- ❖ לפי השיר, באיזו צורה, לדעתכם, היו מסודרים התפוחים והתפוז בארגז?
הסבירו מדוע אתם חושבים כך.
- ❖ מה לדעתכם, היתה הצורה שבה התפוז היה רוצה להיות: א', ב' או ג'?
- ❖ מה, לפי דעתכם, למדו התפוחים מהתפוז?
- ❖ האם השיר הזה יכול להתאים גם לאנשים? לילדים? נזמין את הילדים לשתף בסיפורים ודוגמאות מחיי יומיום.

4. כתיבה



- א. נדפיס מספר עותקים של התמונות המצורפות בעמוד הבא.
- ב. נזמין את הילדים לבחור תמונה אחת ולכתוב סיפור (או סיפור מחורז) בהשראת השיר "תפוז בארגז התפוחים".
- ג. נדגיש: הסיפור יתמקד בפרט השונה / האחר / המיוחד, הנמצא בתוך קבוצה שונה ממנו. בתום הכתיבה, נזמין את הילדים לשתף את הכיתה במה שכתבו.



5. הצגה



- נזמין כל קבוצה להציג (כמו בתיאטרון) את הסיפור שכתבה.
- נבקש מהילדים הצופים לתת משוב על מה שהם ראו.
- כל משוב יתמקד במילים טובות ומעודדות למשל:
 - אהבתי במיוחד....
 - מצא חן בעיני....
- נוכל לצלם את ההצגות ולהעלות אותן לאתר הכיתה שלנו (באישור ההורים).

6. יצירה בפלסטלינה



- א. נגיש פלסטלינה (או חמר, או חומרים אחרים).
 - ב. נזמין את הילדים לעצב דמויות מפלסטלינה ולמקם אותן כך שיבטאו את מקומו המיוחד של הפרט, השונה והמיוחד במסגרת קבוצה.
- דמויות לדוגמה:



- ג. נשוחח עם הילדים מה אפשר ליצור, איך נעמיד ונסדר את הדמויות, היכן יעמוד הפרט המיוחד והיכן כל האחרים, מה היינו רוצים לומר / להמחיש / לבטא באמצעות הסידור שבחרנו.



- א. נקרא שוב את השיר "תפוז בארגז התפוחים". נתבונן בעבודות היצירה.
- ב. נשחזר באיזה הקשר יצרנו אותן. נוכל להשליך מסיפורי הפירות והחיות על חיינו כילדים.

יחידה 17 – תפוז בארגז תפוחים

اسم الوحدة : برتقالة في صندوق التفاح

الهدف : التعرف على قصيدة (كنوع من الادب) والتطرق لموضوع الاحترام وعلاقتنا بالغير والاختلاف فيما بيننا كيف نتقبل الآخرين المختلفين عنا وكيف يمكننا ان نفهم اختلافهم

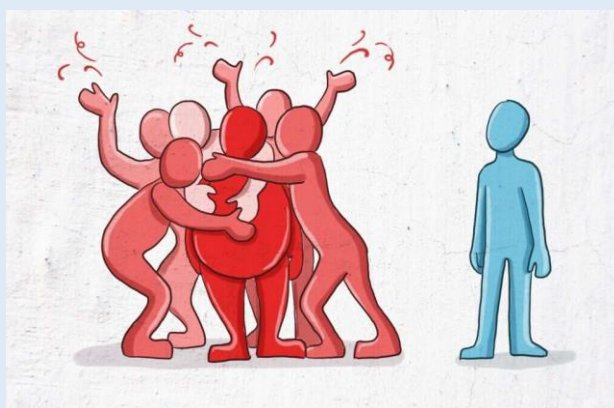
الفئة الطلابية – طلاب الصفوف الأولى حتى الثالثة

مدة تمرير الوحدة – 1-2 حصص (حتى ساعة ونصف)

الوسائل والمواد اللازمة - كمبيوتر وجهاز عرض ، بالونات، (او قطع لوجو ملونة) قصيدة البرتقالة ممكن ان نطبع نسخة منها أو عدة نسخ . طباعة الصور المرفقة لصناديق الخضار / معجونة / طينة تشكيلية

قصص: تحمل قيمة تقبل الآخر

تحضير مسبق - - مفضل الاطلاع على المواد مسبقا واختيار الأجزاء الأكثر ملاءمة للطلاب كذلك التزود بالمواد اللازمة للفعاليات.



- نوزع الصف لمجموعات
 - نعكي لكل مجموعة 5-7 أغراض بلون واحد وغرض اخر بلون مختلف . مثال :
 - نعطين 65 بالونات خضراء وبالونا واحدا باللون البرتقالي.
 - اطلب من الأولاد ان يرتبوا الغراض التي اعطيناها لهم بحيث نستدل على وجود علاقة بين الاغراض المتشابهة (مثلا ان نربط البالونات الخضراء معا (دلالة على علاقة الصداقة والتشابهك معا)
 - نطلب من الأولاد عرض ترتيبهم للأغراض وما المنق من وراء ذلك
1. נשאול:

אין יתواجد הבולון הברטקאלי? هل يتواجد ضمن مجموعة البالونات الخضراء؟ بينهم ؟ او الى جانبهم؟ لماذا اخترتم هذا الترتيب؟ ما الذي يمكننا تعلمه من العلاقة بين البالونات ؟ او من هذا الترتيب ؟ ما الذي يشعر به البالون البرتقالي؟ ما الذي تشعر به البالونات الخضراء





برتقالة في صندوق تفاح / شلوميت كوهين آساف

غفت دون حراك

"لونك ليس لونا".

ممکن ان نجد تفاحة .

אֶפְשָׁר לְמַצֹּא תַפּוּחַ.





- نطبع القصيدة لكل زوج/ مجموعة في الصف.

- نطلب منهم تلوين اقوال البرتقالة بلون برتقالي بينما اقوال التفاح باللون الأخضر.



- نقرأ القصيدة بتناوب الأدوار (أطفال يقرأون اقوال البرتقالة / أطفال يقرأون اقوال التفاح)
نحاول توجيه الطلاب بتكرير الكلمات مع الايماءات ونبرة الصوت الملائمة معبرين فيها
عن (الغضب/ الصراخ الاستهزاء/ الذي ظهر في القصيدة)

- نتحدث عن القصيدة :

- ❖ ما هو الموقف / المعضلة التي تظهرها القصيدة؟
- ❖ ما الذي قالته التفاحات للبرتقالة؟ بماذا فكروا؟
- ❖ باي صورة أظهرت حبات التفاح اختلاف البرتقالة عنها؟
- ❖ هل في الحقيقة هناك اختلاف بين حبة البرتقال وحبات التفاح من ناحية اللون
الملمس والرائحة؟ (نعم)
- ❖ ما الاستنتاج الذي توصلت له التفاحات في النهاية؟ هل يوجد للبرتقالة مكان
فيما بينها؟
- ❖ أي علاقة تظهر لنا من كلام التفاحات؟ (الرفض عدم تقبلها لغيرها). وكيف
أحست البرتقالة؟
- ❖ كيف اجابتهم البرتقالة؟ تحدث كهذه الأشياء عندما تكون الأماكن مفتوحة
(الصناديق)
- ❖ ما المقصود بكلمات البرتقالة؟ (في ظل ظروف معينة ، يمكن لأي شخص أن
يصبح استثناءً في البيئة التي يعيش فيها. تشير البرتقالة إلى أنه كان من
الممكن عكس الوضع - عندما تكون البيئة مفتوحة ، يمكن ان يكون الموقف
معاكس تماما، وبالتالي يجب تعزيز التسامح والانفتاح تجاه بعضهما البعض
وتقبل الاختلاف).
- ❖ ما رأيك في سلوك التفاح؟ كيف كنت ستتصرف لو كنت مكانهم؟ ما رأيك في
إجابة البرتقالة؟



فعالية في اعقاب القصيدة :

- نعرض على الأولاد الصور المرفقة – باي شكل كانت التفاحات والبرتقالات مرتبة.
- ننظر الى ثلاثة الصور لكيفية ترتيب التفاحات والبرتقالة ونستنتج ما هي الفروق بين اشكال الترتيب.



شكل أ



شكل ب



شكل ج

נסל:

- ❖ بالاعتماد على الاغنية باي شكل كانت مرتبة التفاحات والبرتقالة في الصندوق حسب رأيكم؟ فسرُوا.
- ❖ حسب رأيكم باي شكل كانت تفضل البرتقالة ان تتواجد: أ ب ج؟
- ❖ حسب رأيكم ما هي الحكمة التي تعلمتها التفاحات والبرتقالة؟
- ❖ هل الاغنية تلائم أيضا للبالغين؟ الأولاد؟ ندعو الأولاد لمشاركتنا بأحداث او قصص حدثت معهم في الحياة اليومية؟

كتابة:



- نطبع عدة نسخ من الصور التالية :
- ندعو الأولاد ليختاروا صورة واحدة ويكتبوا قصة بالاعتماد على اغنية "برتقالة في صندوق التفاح"
- نركز على ان: القصة تتمحور حول الاختلاف/الآخر/ الخاص الموجود ضمن مجموعة (الصف) ويختلف عنه (الولد) عند انتهاءه من الكتابة ندعو الأولاد لمشاركة زملائهم بكتاباتهم.



- ندعو كل مجموعة لعرض (شبيه بالمرح) القصة التي كتبتها؟
- نطلب من الأولاد المشاهدين إعطاء وجهة نظرهم بالقصة التي سمعوها وشاهدوها؟
- كل مشارك يركز بوجهة نظره على الأمور الحسنة والمشجعة من القصة مثال:
أحببت بشكل خاص
اعجبني ما يلي
- ممكن ان نصور العرض ورفعه على موقع الالكتروني الخاص للصف (بعد مصادقة

نبدع بالمعجونة

- نحضر المعجونة (او أي مادة/ خمار مواد أخرى).
- ندعو الأولاد لتجهيز شخصيات مصنوعة من معجونة ونقوم بتثبيتهم حيث يكون كل غرض موضوع بمكانه الخاص المختلف ضمن المجموعة.
- مثال لأشكال ممكن ان نقوم بتشكيلها :



- نتحدث مع الاولاد حول ما يمكن فعله، كيف ممكن ان نرتب الشخصيات، اين ممكن تثبيت كل جزء وأين نضع الأجزاء الباقية ماذا يمكننا القول/ تعبير بواسطة الترتيب المختار؟

نقرأ مجددا الاغنية " برتقالة في بصندوق التفاح " نعمن النظر لمنتجات الأولاد، نتحدث عن خلفية المنتجات وفق نظرة الاولاد، ربط قصص الفواكه والحيوانات بحياة الأولاد

יחידה 18 – זה לא משנה אם הוא שונה

מטרה

היכרות עם טקסט ספרותי הממוקד ביחס לאחר ולשונה מאיתנו, ופיתוח סובלנות לשונות.

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שניים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן
- כלי כתיבה
- צבעים
- תשבץ מעלה קרחות - מצורף

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון החומרים לפעילות.



מעלה קרחות / אפרים סידון, הוצאת עם עובד



תקציר

הסיפור מתרחש בעיר "מעלה קרחות" שבה אין לשום תושב או תושבת אפילו שיערה אחת על הראש.

בוקר אחד, ראש-העיר נדהם לגלות שיערה שצמחה על ראשו, ולמרבחה האימה לא הפסיקה להתארך. הוא לא העז לצאת מהבית, אך לבסוף מצא פתרון לבעיה: חבש לראשו כובע, שממדיו עצומים כש"קרחת נוכרית" בקצהו העליון.

אלא שבאמצע הנאום נשבה לפתע רוח, הכובע עף, והתושבים הבחינו בשיערה. הדבר גרם למהומה וראש העיר נאלץ לעזוב את עירו בבושת פנים.

בעודו עושה דרכו לגלות, קרו כמה אירועים, אשר גרמו לאנשי העיר להעריך אותו: תחילה הציל תאומים מצרה, וזכה לתשואות. לאחר מכן נקלע לשריפה ושזר משערותו רשת-הצלה וכך הציל אנשים עוד לפני שהכבאים הגיעו. פעם נוספת הצילו הוא ושיערותו את המצב כאשר הוא תפר בה את כפתוריהם של השוטרים.

ראש העיר לא גורש מעירו, ושיערותו הייתה כעת דבר-מה להתגאות בו. הוא הופיע איתה בתרגילים שונים, והיו אף אנשים שתפקידם היה לטפל בשיערותו, לחפוף אותה, לסרק ולסלסלה. בשלב מסוים הוא החל אף להתנשא על בני עירו שאינם "שעירים" כמוהו, והחליט לעבור לגור בעיר "תל תלתלים" שהיא ההפך מ"מעלה קרחות".

אלא שה-"שעירות" של ראש העיר התגמדה למראה חייל שכל-כולו שעיר. הסיפור מסתיים כשהחייל צועק בבוז על ראש העיר שהוא קירח, ושיחזור בחזרה לעירו.

- א. נציג בפני הילדים את הספר "מעלה קרחות". נתייחס לשם הספר ולתמונה בכריכה הקדמית.
"מעלה קרחות" הוא שם של מקום.
- ב. נשאל: מה מיוחד בשם הזה? (מצד אחד "מעלה" מייצג מקום גבוה, שרוצים לשאוף אליו, ומצד שני קרחת היא לא משאת נפש של רוב האנשים).
- ג. האם אנחנו מכירים שמות יישובים בארץ שהמילה "מעלה הוא חלק משמם? (מעלה אדומים, מעלה גלבוע, מעלה גמלא, מעלה אפרים, מעלה החמישה ועוד).

2. קריאת הסיפור

- ד. ניתן לקרא את הסיפור ברצף אחד או לקרא בהמשכים. אם נבחר בכך נשאל את הילדים: מה אהבתם בסיפור? מה דעתכם על ראש העיר? האם גם אתם חוויתם מקרה דומה?
- ה. ניתן לערוך מספר עצירות במהלך הקריאה:

- כאשר ראש העיר גילה כי צמחה לו שיערה.
❖ נשאל: מה קרה לראש העיר? מדוע הוא נבהל? מה הוא חשב? מה הרגיש? באם חשש? ממה?
- כאשר ראש העיר נואם בכיכר והשערה מתגלה.
❖ נשאל: מה קרה בסיפור? מדוע תושבי העיר רצו לסלק אותו? באילו ביטויים הם השתמשו? מה הוא הרגיש? מה הוא יכול היה לעשות?
- לאחר שראש העיר עזר לכולם והם החליטו שלא לגרשו.
❖ נשאל: מדוע החליטו שלא לגרש אותו? אילו מחשבות עברו במוחם?
- בסוף הסיפור.
❖ נשאל: מה קרה בסוף הסיפור? מה קרה לראש העיר? מה, לדעתכם, למדו אנשי העיר?
- ❖ אילו ערכים עולים מהסיפור? (קבלה, התמודדות עם שוני)

3. צפייה בסרטון - מעלה קרחות – מחזה



מחזה שהועלה בתיאטרון אורנה פורת. (48 דקות). אפשר לצפות בהצגה במלואה.



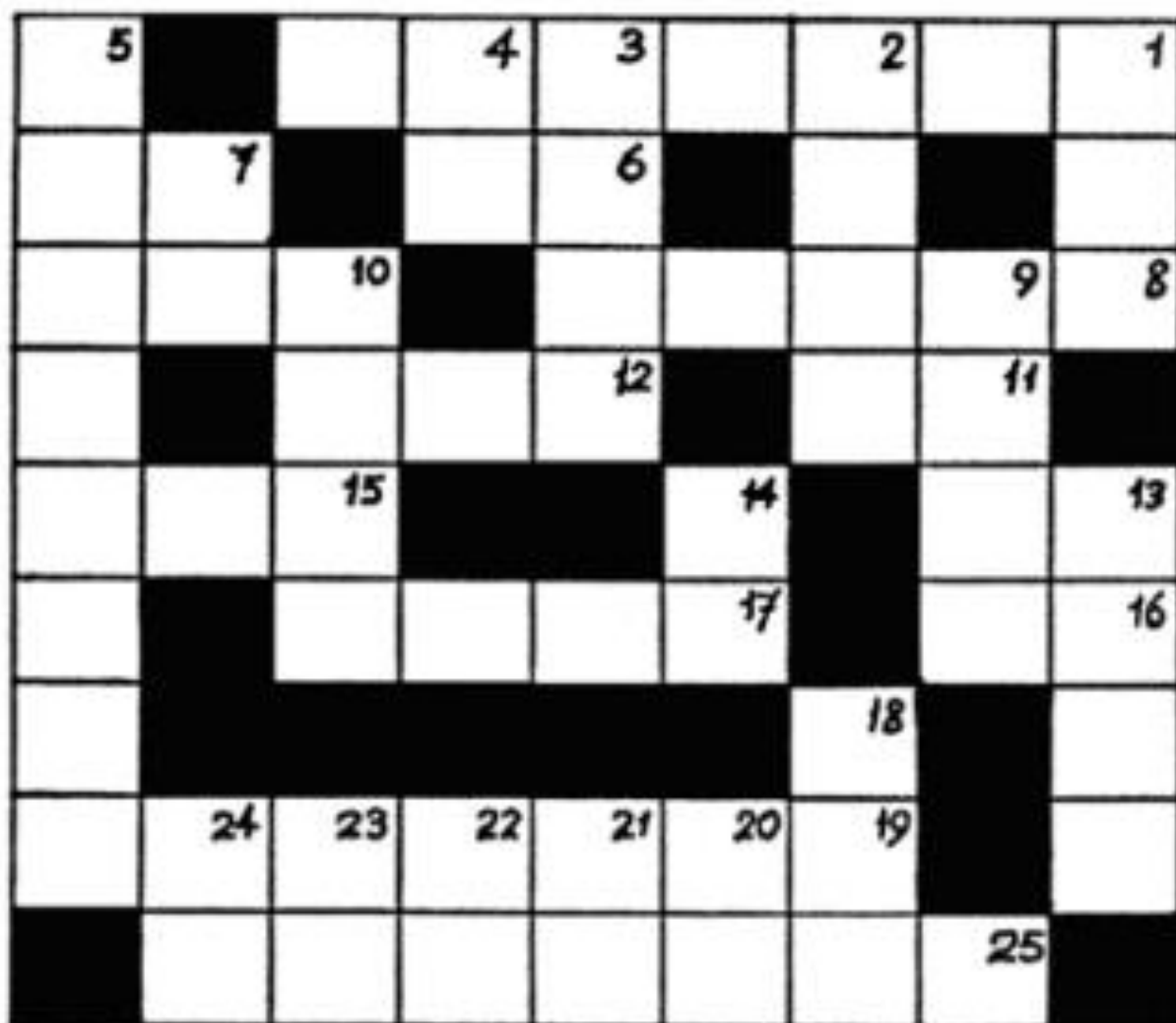
4. פעילויות בעקבות הקריאה



תשבץ מעלה קרחות (לקוח מתוך קרחיתון – מהדורה מיוחדת של עיתון
מעלה קרחות)



תשבץ מעלה קרחות



מאונך: 1) שמו של ראש העיר מעלה קרחות (כתיב חסר) 6) סימן במוסיקה 7) ההפך מרחב
8) גבירותי ו... 10) מתקן פחים 11) מדליקים בחנוכה 12) נפל, נכשל 13) יבשה מוקפת מים
14) משחילים במחט 16) ההפך מבת 17) מחלה שהועברה ע"י יתושים - ומתחרות בקרחת
19) עובר בעיתון 25) בנו של פדחתון

מאונך: 1) כותל 2) בעלה של האתון 3) לא חיים 4) מעין מסמר המחזיק דברים 5) בתו של
ראש העיר מעלה קרחות 7) לבן ונקי 9) בית גדול ובו דירות 10) החלק העליון של הראש,
טופיע גם בשמם של מועמד לראשות ראש העיר ובנו 13) אחת מעונות השנה
14) ההפך מעבה 18) פסיעה 20) 18 בניטטריה, או ח"י הפוך 21) ראשי תיבות של תלמוד
תורה 22) האות השישית 23) ישן, נרדם 24) פאר בלי האות הראשונה

5. פעילות יצירה

סמל העיר מעלה קרחות

א. נזמין את הילדים לצייר ולעצב את סמל העיר – "מעלה קרחות" ו/או את סמל העיר "תל תלתלים".

מהלך העבודה:

- 1) נקרין לילדים מספר סמלים של ערים שונות בארץ. (ערים מעורבות חיפה ולוד, עיר עברית – חדרה ועיר ערבית – טייבה).
- 2) נבדוק מה מיוחד בסמלה של כל עיר, מדוע מצוירים בסמל דווקא הרכיבים האלה.
- 3) נוסיף את סמל העיר / הישוב שלנו – מה מצויר בו, מה מסמלים ציורים אלה, האם יש משהו מיוחד בעיר שלנו שאותו היינו רוצים לייצג בסמל?

סמל העיר חיפה.

בראש הסמל נראות חומות "חיפה הישנה" ובתוכן ענף זית,

סמל השלום.

בסמל נראים שני מגדלורים המסמלים את נמל חיפה, כשער

כניסה לנמל ולארץ, וספינת מפרשים נכנסת.

בתחתית הסמל המילה חיפה כתובה בשלוש שפות כסמל

לדו-קיום בין כלל תושביה – יהודים, מוסלמים ונוצרים.



סמל העיר לוד.

הסמל מדגיש את שער הכניסה לעיר על רקע הסביבה החקלאית (התלמים). עיר שמהווה פסיפס תרבותי ומוקד

של שלום ורב תרבותיות – ענפי הזית בשני צידי הסמל.

בתחתית הסמל פסוק מירמיהו ל"א: "ושבו בנים

לגבולם".



סמל העיר חדרה.

במרכז הסמל ציור של עץ אקליפטוס המסמל את ראשית ההתיישבות בעיר, כשעוד היתה מושבה חקלאית ותושביה ייבשו את הביצות. מימין ציורים המסמלים את עברה של העיר – שרידי החאן מימי התורכים, וכן קנים וסוף שצמחו בביצות. ברקע ספינה המגיעה מהים. משמאל ניראים יבולים חקלאיים מגדל מים ובתי העיר המתפתחת. בתחתית הסמל פסוק מתהילים, קכ"ו: "הִזְרְעִים בְּדִמְעָה בְּרֶגֶה יִקְצְרוּ".



סמל העיר טייבה.

בסמל ניראה עץ האלון הגדל בטייבה ונחשב לאלון הגדול ביותר והעתיק ביותר בישראל. גילו נאמד ב-1400 שנים. במרכז הסמל נראה המסגד ומתחתיו ספר המסמל את חשיבות הלימוד והידע. משני צידי הסמל ענפי זית, סמל השלום. שם העיר נכתב בערבית ובעברית.



מה מצויר בסמל העיר שלנו?
מה מבטא סמל העיר שלנו?



ב. נניח שאנו תושבי העיר "מעלה קרחות" (או "תל תלתלים"), ואנו מעוניינים לעצב לעצמנו סמל לעיר.

ג. נשוחח:

- ❖ מהם הדברים העיקריים שחשובים לנו בעיר?
- ❖ מה כדאי לצייר בסמל?
- ❖ נעצב את סמל העיר "מעלה קרחות". נחשוב מה יהיה במסגרת ומה בתוכה.

6. הצגה

אורחים מגיעים מחו"ל

- א. נניח, שאורחים רכי-מעלה מגיעים מחוץ לארץ לבקר במעלה קרחות. אנו, חברי מועצת העיר, התבקשנו להציג בפניהם את העיר.
- ב. נזמין את הילדים לכתוב / לערוך הצגה שבה האורחים שואלים וחברי מועצת העיר מציגים בפניהם את עירם ומספרים עליה:
 - נספר על המיוחד בעיר שלנו ובתושביה.
 - נספר על הבחירות לראשות העיר שערכנו.
 - נספר ונדגים את המומחיות שלנו בחריזת חרוזים (כחלק מתהליך בחירת ראש העיר).
 - נספר על יחסם של תושבי העיר אל מי שאינו נראה כמוהם.



7. כתיבת "סיפור כמו"



- א. נדמיין מקום אחר, שבו כל האנשים דומים במשהו מסוים (לדוגמה – כולם מרכיבים משקפיים) ורק מישהו אחד יוצא דופן.
- ג. כתבו סיפור על אירוע שקרה ב'מקום האחר' למי שהוא יוצא דופן, ועל מה שלמדו מכך תושבי המקום.



8. בגלל שצורה אחת על הקרחת



- א. נציג בפני הילדים את הדיאלוג הזה מתוך הסיפור (לאחר שתושבי העיר גילו את השערה, שצמחה על ראשו של ראש העיר):

❖ פדתומר:

שנייה, רק שנייה, שקט, מה קרה?
אז מה אם לראש העיר יש שערה?

❖ מוכר בלונים:

עכשיו הוא שונה מכל האזרחים,
לו יש שערה ואנחנו קרחים.

❖ פדתומר:

נכון, אז הוא טיפה שונה,
מה זה משנה?
בגלל צורה חיצונית, בגלל שיער,
החלטתם פתאום שהוא לא מוכשר?

❖ אישה:

לא רוצים שונים, לא רוצים שיער,
כולנו צריכים להיות בדיוק אותו הדבר!

- ב. נקרא בתפקידים את הדיאלוג.
(נזמין את הקוראים לעמוד בפני הכיתה, לקרוא בקול ולהוסיף מחוות גוף ותנועות ידיים).
- ג. נתמקד בדבריו של פדחתומר.
1) ננסה לומר את דבריו במילים שלנו.
2) מי מהדמויות בסיפור חושב אחרת מפדחתומר? (האשה).
3) לו יכולנו, מה היינו אומרים לאשה? ואילו דוגמאות היינו יכולים לתת כדי לשכנע אותה?
- ד. בסוף הסיפור מתברר כי ה"שונה", ראש העיר בעל השערה, הוא האיש הטוב והמוכשר. מה קרה בסוף הסיפור? מה עשה ראש העיר לטובת התושבים?
- ה. מה המסקנה שלנו, האם פדחתומר צודק בדבריו? נסביר.



ו. פדחתומר כותב סיסמה לשלט

- 1) דמיינו שפדחתומר היה רוצה לשכנע את האשה שהוא צודק, ולכן הוא היה כותב סיסמה (סלוגן) ומציב אותה כשלט.
- 2) נזמין את הילדים (בקבוצות) לכתוב את הסיסמה ולעצב אותה מבחינה חזותית – להוסיף ציורים בצבעים מתאימים.
- 3) נתלה את השלטים או נציב אותם בצורה נאותה בחצר בית הספר.



9. אדוני ראש העיר

- 4) נשוחח עם הילדים על תפקידו של ראש עיר. מי ראש העיר בעיר שלנו?
על מה הוא אחראי? מה הוא עושה למען תושבי העיר?



- 5) נשמיע לילדים את השיר של עוזי חיטמן ויגאל בשן – אדוני, ראש העיר
שנכתב בהשראת מעלה קרחות.
6) נדפיס את המילים ונשיר יחד (מצורף בעמוד הבא).
7) נשוחח עם השיר:
מה היה הדובר בשיר עושה "אחרת" אם הוא היה ראש העיר?
8) מה אתם הייתם עושים לו הייתם ראש העיר בעיר שבה אתם גרים?



אדוני, ראש העיר / עוזי חיטמן ויגאל בשן

אם הייתי ראש העיר
רק ליום אחד בהיר
אז הייתי את הכל עושה אחרת
משנה את הכללים
שגם הילדים
יוכלו לראות בלילה איזה סרט .

אז אדוני ראש העיר ,
אדוני ראש העיר,
אולי תתן לי לשנות
אני אוהב ת'עיר הזאת
רק ליום אחד נחליף בכסאות
אולי תתן לי לשנות
אני אוהב ת'עיר הזאת
תן לי יום אחד רק לנסות.

אם הייתי ראש העיר
עם לשכה ועם מזכיר
כל פנה בעיר היתה אז מקשטת
מגרשים של קביות
בלי עשן מכוניות
קאנטרי גן מלא ברכות ודשא.

אז אדוני ראש העיר ...

אז אם הייתי ראש העיר
הרחוב היה כמו שיר
מצעדים וקרנבל ועדלאידע
מבטל את המסים
מחלק המון פרסים
וזרק ת'סנדלים לאוטוסטרדה

אז אדוני ראש העיר...

- א. נשחזר את מה שעשינו היום.
- ב. נתלה את העבודות של הילדים.
- ג. נשאל: האם הסיפור "מעלה קרחות" מתאים לכותרת היחידה - "לא משנה אם הוא שונה"? נסביר את הקשר.



יחידה 19 – פורשים כנפיים

מטרה

- הבנת המשמעות המושאלת של המושג "פורשים כנפיים".
- היכרות עם תנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" ועם אנשים פורצי דרך כמי שמדגישים את המרחב של "חיים בשותפות ובצמיחה".

אוכלוסיית יעד

תלמידי כיתות א'-ג'.

משך הזמן המומלץ

שיעור אחד או שניים של שעה וחצי כל אחד.

אמצעים ועזרים

- מחשב ומקרן
- חומרים ליצירת דגם של כיכר – פלסטלינה, כדורים קטנים, מנקי מקטרות, בלונים צבעוניים, נוצות, דפים, צבעים, מגוון חומרי טבע.
- קלפים למשחק – מצורפים.

היערכות מוקדמת

היכרות עם המהלך המוצע ובחירת החלקים המתאימים מתוכו, ארגון החומרים לפעילות.



כנפיים של קרמבו

תנועת נוער לצעירים
עם ובלי צרכים מיוחדים

1. נספר:

כאשר חיפשנו תמונות ליחידה זו, ששמה "פורשים כנפיים", מצאנו ב"גוגל תמונות" שני סוגי תמונות:
א. תמונות של בעלי כנף במעופם. לדוגמה:



ב. תמונות של ילדים ואנשים ה"פורשים כנפיים", ממריאים, ועושים דברים מיוחדים למען עצמם ולמען החברה. לדוגמה:





ג. נשוחח:

❖ למה מתכוונים כשאומרים "פורשים כנפיים"?

נסכם:

כאשר אומרים "פורשים כנפיים", מתכוונים ל:

- א. למתוח לצדדים – הציפורים פורשות כנפיים, כשהן מתחילות לעוף. במעופן, הן מתכוננות מלמעלה, רואות את העולם ומתמלאות תחושת חופש.
- ב. להמריא, להתרומם – בדומה לציפורים הפורשות כנפיים, ממריאות ועפות, כך גם ילדים ואנשים. גם הם יכולים "להמריא", לראות ולחוש מה קורה סביבם, וכיצד הם יכולים לתרום לאחרים.
- אנשים אלה, יכולים לעשות דברים מיוחדים מתוך רצון גדול ותחושה שהם רוצים לעזור גם לאחרים להמריא. האנשים, ה"פורשים כנפיים", מתמלאים הרגשת גאווה על מה שעשו ותחושה של חופש ושל שמחה.

❖ מי הם האנשים העושים דברים מיוחדים שניתן לומר עליהם שהם "פורשים כנפיים"? מה עושים האנשים האלה?

ניתן דוגמאות:

(מתנדבים במועדוני קשישים, מתנדבים בעמותות למען ניצולי שואה, למען נזקקים, אמנים היוצרים יצירות אמנות למשל בתחום הציור והמוסיקה, סופרים ומשוררים הכותבים ספרים, אנשי הייטק שמפתחים אפליקציות, תוכנות ומוצרים חדשים למשל האנשים שפיתחו את אפליקציית הווז, ואפליקציה למדידת מספר הצעדים שאנו הולכים ביום, ממציאים אשר המצאתם תורמת ועוזרת לאנשים אחרים, חוקרים ומדענים המפתחים תרופות למחלות, ספורטאים המביאים הישגים וכבוד, מחנכים ומורים המלמדים ומעצימים את דור העתיד, אנשי רווחה המטפלים בכל מי שזקוק ועוד).

ד. נשמיע את השיר – לעוף כמו ציפור



לעוף כמו ציפור

אוויר ואור - מתנה לציפור

אגם ועץ - תחנה לציפור

ושום דבר לא ימנע מציפור

לעוף לדרור.



2. "ילדים עם צרכים מיוחדים" – מה זה?

א. נסביר את המושג "ילדים עם צרכים מיוחדים" או "ילדים עם מוגבלות".

ילדים עם צרכים מיוחדים הם ילדים ככל הילדים אבל יש להם בעיות, המקשות על חיי היומיום שלהם ועל השתלבותם בבית הספר והגן. לילדים עם צרכים מיוחדים יש מוגבלויות שניתן לאבחן כשהם נולדים או כשהם קטנים.

לכל האנשים, גם המבוגרים וגם הצעירים, יש קשיים. חלק מהקשיים ניתן לראות כלפי חוץ וחלק הם בלתי נראים כמו לדוגמה ביישנות.

לילדים עם צרכים מיוחדים, יש קשיים המפריעים להם לעשות פעילויות מסוימות. לדוגמה: יש ילדים שמתקשים בהליכה ונעזרים בכסא גלגלים, יש ילדים שמתקשים בהפעלת הידיים ולכן הם נעזרים במכשירי עזר שונים. יש ילדים עם צרכים מיוחדים, המתקשים בדיבור, בראיה או בשמיעה או בתנועה וניידות ויש להם אביזרים מיוחדים העוזרים להם.

כמו כל הילדים, גם ילדים עם מוגבלות, אוהבים להיות עם המשפחה שלהם, אוהבים לשחק עם חברים, אוהבים לקרוא ולשמוע סיפורים, אוהבים לטייל וללמוד דברים מעניינים בבית ספר או בחוגים.

לפני הרבה שנים הוקמה תנועת נוער יחידה במינה. זו תנועת נוער משותפת לילדים עם ובלי צרכים מיוחדים. הם נפגשים כל שבוע, ועורכים הרבה פעילויות משותפות. התנועה הזו נקראת: "כנפיים של קרמבו".

ב. מי מכיר ילדים עם מוגבלות?

נשאל:

- ❖ האם אתם מכירים או האם ראיתם ילד/ה עם מוגבלות?
- ❖ במה הילד/ה עם המוגבלות דומה לילדים בלי מוגבלות?



ג. חיבור כפות הידיים המיוחדת של כנפיים של קרמבו

- 1) נספר: ילדי כנפיים של קרמבו מחברים את שתי כפות הידיים (ראו תמונה) כי הם רוצים להדגיש את ששת הדברים החשובים ביותר להם: 1. אני יכול, 2. אני אוהב, 3. אני חבר, 4. אני שייך, 5. אני מוביל, 6. אני ישראלי.
- 2) ננסה לצרף את ידינו זו לזו, כפי שעושים ילדי כנפיים של קרמבו.



3) מה אנחנו מבינים מששת הדברים החשובים, הערכים, האלה?

4) נבקש מהילדים להמשיך את המשפט ולתת דוגמאות לכל אחד מהערכים האלה.

- אני יכול ל.... (מהן היכולות שלי, מה אני יכול/ה לעשות ולמען מי)

- אני אוהב ל... (איך אני אוהב/ת לעזור ולהתייחס לאחרים)
- אני חבר של... (מי החברים שלי, את מי עוד הייתי רוצה להכיר)
- אני שייך ... (איפה אני גר/ה, איפה אני לומד/ת, מה אני מרגיש/ה כלפי המקום שבו אני גר/ה ולומד/ת)
- אני מוביל ... (למי אני נותן / נותנת דוגמה, במה)
- אני ישראלי.... (מה אני אוהב/ת בארץ שלי)

5) יצירה

נזמין את הילדים לשרטט את שתי כפות הידיים שלהם, לכתוב את ששת הערכים של כנפיים של קרמבו ולעטר בהתאם.



3. לכל אדם - המנון "כנפיים של קרמבו"

מילים: נועם חורב, לחן: דני רובס

א. נקרא את השיר.

ב. נזמין את הילדים לבחור את החלק בשיר שמוצא חן בעיניו במיוחד.

לכל אדם / נועם חורב ודני רובס	
לכל אדם	לכל אדם
יש לב פועם, יש עוצמה ויש סיכוי	יש אור גדול מבחוץ ומבפנים
להגשים את החלום, להביא את השינוי.	רק צריך להסתכל, לא להסתיר את הפנים.
לכל אדם	לכל אדם
יש מנגינות, יש אמונות ויש תקווה	יש את הכוח להוביל, והוא יכול ליצור מקום ומשמעות מקטן ועד גדול.
להיות שייך ומבורך בחברים ואהבה.	אם נלך כולם ביחד ונחצה את המרחק
אם נלך כולם ביחד ונצעק חזק חזק:	אם נלך כולם ביחד ונחצה את המרחק
לכל אדם, לכל אדם	אם נלך כולם ביחד ונצעק חזק חזק:
יש מקום אחד מושלם	לכל אדם, לכל אדם
וכולנו יד ביד, במסע הזה נצעד	יש מקום אחד מושלם
כל אדם, כן, כל אדם	וכולנו יד ביד, במסע הזה נצעד
הוא חלק מכולם	כל אדם, כן, כל אדם
עם כנפיים של קרמבו נשנה את העולם.	הוא חלק מכולם
עם כנפיים של קרמבו נשנה את העולם	עם כנפיים של קרמבו נשנה את העולם

לכל אדם – ביצוע משולב, בעברית ובערבית (תרגום לערבית ושירה משולבת עברית וערבית).

ג. לכל אדם / נועם חורב דני רובס ביצוע שי המבר וילדי התנועה (3:07)

ד. איך נכתב ההמנון?

קלאודיה קובי, אמא של החניך הראשון בתנועת כנפיים של קרמבו, סיפרה על כתיבתו של ההמנון:

"כבר שנים רבות חלמתי שיהיה לכנפיים של קרמבו המנון משלו. המנון שכל מי שישמע אותו ירצה לקום לעשות משהו טוב ויגרום לכולנו להרגיש שאנחנו שייכים למשפחה אחת גדולה ומיוחדת.

ההמנון, שכתב נועם חורב, מדבר על האדם היחיד וכמה הוא חזק ועוצמתי, רגיש ומאמין, מלא תקווה אור ואהבה. הוא מספר על כוחה של הקבוצה וכמה חשוב להשתייך לקבוצה של ילדים ואנשים הרוצים לעשות טוב לעצמם ולאחרים".

(מתוך מגזין תנועת הנוער כנפיים של קרמבו, גילון 4, ינואר, 2017)



ה. מאין השם "כנפיים של קרמבו"?

נשאל את הילדים מה דעתם, מדוע נקראת התנועה בשם "כנפיים של קרמבו"? נספר ונקרין את התמונות המצורפות (עטיפה ידנית של קרמבו): מייסדת תנועת הנוער, כנפיים של קרמבו, עדי אלטשולר, נשאלה: מאין השם הזה "כנפיים של קרמבו"? מה משמעותו? וכך ענתה:

כנפיים - כי הן מאפשרות להמריא, לעוף גבוה, לראות למרחוק, לחלום, להאמין ולקוות.

קרמבו - כי ילדים אוהבים קרמבו, קרמבו הוא מתוק, עדין ושברירי. בבית החרושת נעטף כל קרמבו בנפרד, בעדינות ובזהירות בידי אנשים ולא במכונות. אם ילדים ייעטפו, כמו הקרמבו, באהבה, גם הם יוכלו לפרוס כנפיים ולעוף. כי לכל אחד יש מה לתרום ובמה להיתרם".
(עדי אלטשולר, אשת חינוך ויזמית, שייסדה את כנפיים של קרמבו).

שלב א' - הפועלים לוקחים בעדינות ובזהירות קרמבו מהסרט הנע במפעל



שלב ב' - הקרמבו נעטף אחד אחד, בנייר אלומיניום כחול בידיהם של העובדים. מגע הידיים העוטפות, הוא כמו ליטוף, כמו חיבוק.



4. פעילות - מי יכול היה לומר?

א. נקרין או נדפיס את הטבלה המצורפת.

ב. נקרא כל משפט בנפרד, נשוחח על משמעותו.

ג. נשאל: למי מתאים לומר את המשפט?

נסמן V במקום המתאים, לדעתנו.



המשפט	ילדי כנפיים של קרמבו <u>בעלי</u> צרכים מיוחדים	ילדי כנפיים של קרמבו <u>בלי</u> צרכים מיוחדים	כל הילדים באשר הם
"לכל אחד יש מה לתרום ומה להיתרם".			
"אני אוהב לשחק, לשמוח ולהשתובב".			
"הטיול בטבע הוא דבר נפלא – יש אוויר טוב, משחקים ושמחה".			
"אפשר לעזור לך?"			
"יש בי התרגשות עצומה לקראת הפעילות בחוץ".			
אני רוצה לומר - תודה"			
"בכנפיים של קרמבו מצאתי חברים, שלא היו לי קודם".			
"היה לי מעניין להכיר ילדים מכל הארץ: מטייבה ועד שוהם, מירוחם, מרהט ומקרית שמונה".			

5. יצירת משחק - קרמבו וכנפיים

א. **היערכות מראש** - לצורך המשחק יש להדפיס את הקלפים המצורפים בשני עותקים.

ב. **סה"כ במשחק** - 36 קלפים (30 קלפי פעילות ו-6 קלפי סמל כנפיים של קרמבו).

ג. **משתתפים** - משחק ל- 2-6 משתתפים.

ד. **מטרת המשחק** - לצבור כמה שיותר קלפי סמל כנפיים של קרמבו.

ה. **מהלך המשחק**

- מערבבים את כל הקלפים, ומניחים אותם הפוכים בערימה במרכז השולחן.
- כל משתתף, בתורו, מרים קלף וקורא את מה שכתוב בו.
- אם הרים קלף פעילות הוא לוקח אותו אליו והתור עובר לבא אחריו.
- אם הרים קלף סמל כנפיים של קרמבו, הוא לוקח אותו אליו ויש לו תור נוסף.

ו. **מנצח**

מי שיש בידו מספר גדול יותר של קלפי קרמבו וכנפיים של קרמבו

קלפים למשחק - קרמבו וכנפיים

קלף פעילות



תלבושת של התנועה

קלף פעילות



פעילות חברתית בערב

קלף פעילות



פעילות ספורטיבית

קלף פעילות



משחקי קבוצה

קלף פעילות



מטיילים ביחד

קלף פעילות



מקומים מחנה בחורשה

קלף פעילות



משתובבים ועושים פרצופים ביחד

קלף פעילות



חברות צוחקות ביחד

קלף פעילות



טיולי אביב בחיק הטבע

קלף פעילות



משחקים דמקה ביחד

קלף פעילות



שרים מכל הלב ומופיעים
בפני חברים

קלף פעילות



לובשים בשמחה את חולצת
התנועה

קלף פעילות



נשענים זה על זה בחיבה

קלף פעילות



מפעילים ביחד מצנח ענק

קלף פעילות



חברות שאוהבות זו את זו

קלף סמל



כנפיים של קרמבו

תנועת נוער לצעירים
עם ובלי צרכים מיוחדים

קלף סמל



כנפיים של קרמבו

תנועת נוער לצעירים
עם ובלי צרכים מיוחדים

קלף סמל



כנפיים של קרמבו

תנועת נוער לצעירים
עם ובלי צרכים מיוחדים

6. כיכר עירונית - מידע ויצירה - כיכר כנפיים של קרמבו

א. נקרין ונקרא את הכתבה והתמונה, שהופיעו בעיתון, בחודש ינואר 2020:



לראשונה בישראל, במועצה המקומית כוכב יאיר-צור יגאל, עוצבה כיכר שהוקדשה ל"כנפיים של קרמבו" - תנועת הנוער שמשלבת צעירים עם ובלי צרכים מיוחדים בפעילות חברתית מותאמת ונגישה, בכ-80 סניפים ברחבי הארץ עם למעלה מ-7,000 פעילים.

בחלקה המרכזי של הכיכר נבנתה במה בקוטר של 2 מטרים וסביבה נכתב משפט החזון של התנועה: "יוצרים יחד מקום ומשמעות לכל אדם". על הבמה הוצבו דמויות מתכת המייצגות את מגוון הפעילים בתנועה - ילדים ובני נוער עם ובלי צרכים מיוחדים.

לביצוע העבודה נבחרה, זיווה ארבל, אמנית מתכת ותושבת היישוב.

(מתוך העיתונות, ינואר, 2020).



ב. שיחה:

- ❖ מי עובר בכיכר הזו?
- ❖ מה לדעתכם, חושבים האנשים שעוברים בכיכר הזו?
- ❖ מה מיוחד בכיכר הנקראת "כנפיים של קרמבו"?
- ❖ מה לדעתכם, רצה ראש המועצה לומר בכך שהחליט להציב כיכר הנקראת כנפיים של קרמבו ביישוב שלו?



ג. כיכר עירונית כמרחב להעברת מסרים

שיחה:

- 1) נקרין לילדים שתי תמונות של כיכרות – מצורף.
- 2) נשוחח על שמה של כל כיכר, על משמעות השם ועל מה שבחרו המעצבים להציב בה.



ד. יצירה - דגם של כיכר

לצורך פעילות זו נזדקק למגוון חומרים: פלסטלינה, כדורים קטנים, מנקי מקטרת, בלונים צבעוניים, נוצות, דפים, צבעים, חומרי טבע.

- (1) נניח שבעיר שלכם ישנה כיכר שרק עתה נבנתה, ובעירייה החליטו לאמץ את הרעיון של כיכר שמוקדשת למשהו מיוחד (פעילויות משותפות של ילדים וקשישים, מפגשי יהודים-ערבים, שמירה על ניקיון העיר, פעילות מוסיקלית, פסטיבלים עירוניים ועוד)..
- (2) בקבוצה - תכננו מה מתאים ביותר להציב במרכז הכיכר (דמויות / חפצים / אביזרים / צמחים)

(3) אספו חומרים מתאימים ועצבו דגם של הכיכר.

(4) תנו שם מתאים לדגם שיצרתם.

(5) בתום העבודה – שיתוף במליאה.



7. עוד יהיה לי – "יום אחד אולי אפרוש כנפיים"

א. נקרין ונקרא את מילות השיר – מצורף.

ב. נשוחח:

האם אהבתם את השיר? איזה חלק בשיר מצא חן בעיניכם במיוחד?

ג. נשיר את השיר יחד עם הסרטון.

[עוד יהיה לי –](#)

עוד יהיה לי / מילים - רחל שפירא, לחן - ירוסלב יעקובוביץ

יום אחד אולי אפרוש כנפיים	עוד יהיה לי
יום אחד תראה שלא אפחד	יהיה לי המרחק שחציתי
יום אחד אולי אפרוש כנפיים	עוד יהיה לי
וזה יהיה כל כך נחמד	יהיה לי דווקא מה שרציתי
	למה לא תגיד לי למה לא
	בשבילי, כן כן בשבילי
יהיה לי	עוד יהיה לי
יהיה מה שליבי מבשר לי	יהיה מה שליבי מבשר לי
עוד יהיה לי	עוד יהיה לי
יהיה לי קצת ממה שחסר לי	יהיה לי קצת ממה שחסר לי
למה לא, תגיד לי למה לא	למה לא, תגיד לי למה לא
בשבילי וגם בשבילו.	בשבילי וגם בשבילו
עוד יהיה לי	
יהיה מה שאני מחפשת	
עוד יהיה לי	
תהיה לי אהבה לא הורסת	
למה לא, תגיד לי למה לא	
בשבילי וגם בשבילו	
יום אחד אולי אפרוש כנפיים...	



שתרמו לחברה ולסביבה

בליינש זבדיה

זבדיה היא דיפלומטית ישראלית, שכינה כשגרירת (נציגת) ישראל באתיופיה, ובארצות נוספות באפריקה. זבדיה נולדה באתיופיה ועלתה לארץ בהיותה בת 17. עוד בהיותה נערה נסעה בליינש ללמוד בבי"ס תיכון בעיר הבירה אדיס אבבה. זה היה מעשה נועז שכן באותה תקופה לא היה מקובל לשלוח בנות ללמוד הרחק מהבית. בליינש נשלחה מטעם משרד החוץ בישראל לעבוד באירגון האומות המאוחדות. היא הקפידה לייצג את ישראל כראוי תוך שהיא שמה דגש על שיפור ההבנה בין אנשים בעלי צבע עור שונה.



[הסיפור המרגש של בליינש זבדיה](#) (אנגלית, כתוביות בעברית)

רים יונס

רים יונס נולדה וגדלה בנצרת. היא הקימה חברה, שמפתחת ומייצרת ציוד רפואי לניתוחים מורכבים. רים הקימה, יחד עם בעלה, את חברת ההי-טק הערבית הראשונה בישראל. רים מאמינה בקדמה ובטכנולוגיה ומאמינה בהצלחה שבאה בעקבות חיבור של אנשים ביחד ושילוב של מהנדסים מהחברה היהודית והחברה הערבית.



[סיפורה של רים יונס](#)

עדינה בר שלום

עדינה בר שלום היא מייסדת המכללה החרדית ירושלים וקבלה את פרס ישראל בשנת 2014 על מפעל חיים ותרומה לחברה.

בר שלום היא אשה חרדית, שהקימה פורום (קבוצה של אנשים הנפגשים באופן קבוע) להיזכרות בין דתיים לחילוניים. בר שלום, בשונה מאנשים אחרים, מאמינה כי גם נשים זכריות ללמוד באוניברסיטה, לעסוק במקצועות שמעניינים אותן ולהיות פעילות בפוליטיקה ובחברה.

[עדינה בר שלום מדליקה משואה ביום העצמאות.](#)



ארטיום דולגופיאט

ספורטאי אולימפי שזכה במדליית זהב בהתעמלות מכשירים באולימפיאדת טוקיו 2020.

[תרגיל הזהב של ארטיום דולגופיאט](#)



א. שיחה:

נשוחח על כל אחת מהדמויות ונשאל:

❖ מה הפך אותה לדמות פורצת דרך?

❖ מה היא רצתה לקדם?

❖ במה הצליחה?

ב. נשאל:

❖ האם אתם מכירים אנשים פורצי דרך?

❖ מי הם?

❖ מה עשו?

❖ למען מי?

❖ מה הייחודיות שלהם?



א. נשחזר את מה שעשינו היום. נציג את העבודות שעשינו ונסביר אותן.

ב. נשיר שוב את השיר "עוד יהיה לי" או את המנון כנפיים של קרמבו.

יחידה 20 – נפגשים ביחד



היחידה "נפגשים ביחד" מציעה מודלים שונים של מפגש בין ילדים מכיתות שונות ו/או ממגזרים שונים.

המפגש נועד להיכרות ולקירוב לבבות. המטרה היא להיות חלק ממהלך משותף של היכרות כדרך להימנע מדעות קדומות, חששות ורגשות שליליים. המפגש יוצר הזדמנות לאינטראקציה בין אישית, ולהיכרות באווירה מוגנת. מעבר לשונות והייחודיות, יש בין כולנו הרבה מהמשותף: כולנו ילדים, כולנו חיים בארץ, כולנו רוצים להצליח, לכולנו שאיפות לגבי העתיד ועוד.

תנאים המאפשרים הצלחה



1. כדי שהמפגש יצליח, יש לדאוג לכמה תנאים המאפשרים הצלחה:
 - א. היערכות מוקפדת מראש – כולל הסבר והצגת מידע רלוונטי בהתאם לקבוצה שעימה מתקיים המפגש (לדוגמה - במפגש בין-תרבותי כדאי לספר אודות הדת של הקבוצה השנייה).
 - ב. יצירת פעילויות מותאמות
 - ג. יצירת אווירה נינוחה של שיתוף פעולה
 - ד. יצירת הזדמנות למפגש בין שווים
2. כאשר מדובר על מפגשים בין-תרבותיים חשוב לדאוג לתנאים אלה:
 - א. תיאום מוקדם ושיתוף פעולה בין מורים משתי הקבוצות
 - ב. ניהול המפגש בשתי שפות במקביל



רצוי לקחת בחשבון את הקשיים האפשריים, ולנסות ליצור מנגנונים העשויים למנוע או למזער את הקשיים ככל האפשר. רצוי לשוחח עם הילדים על קשיים אפשריים ולמקד את השיח למטרה המשותפת ולפתרונות אפשריים:

1. חששות אצל המורות, ההורים והילדים
 2. קשיים שפתיים
 3. קשיים תרבותיים – קודים תרבותיים, לבוש, שימוש בלשון
 4. שינוי אווירה בעקבות אירוע בלתי צפוי
- במקביל כדאי לשוחח עם הילדים על ההתרגשות שבקיום המפגש – הזדמנות להכיר ילדים אחרים, אולי מסביבה אחרת. נוכל לבקש מהילדים לשתף במחשבותיהם לקראת המפגש ועל החשיבות שהם רואים בקיום מפגש כזה.

מודלים שונים של מפגשים

1. ילדים בוגרים וילדים צעירים מאותו בית ספר
 2. תלמידי כיתות מקבילות מבתי ספר שונים באותה העיר
 3. תלמידים מבתי ספר שונים בערים שונות
 4. תלמידים מבתי ספר שונים וממגזרים שונים
- בהתאם לתנאים ולנסיבות, קיימת אפשרות ליצור מפגשים וירטואליים בתקשורת מרחוק (בזום) וכמובן ההעדפה היא לקיים מפגש פנים אל פנים, עד כמה שניתן. במידה שנבחר במודל המפגש הווירטואלי, או מפגש בין תלמידים מאותו בית ספר, ניתן להיעזר בפעילויות המצורפות.





יש להיערך למפגש מספיק זמן מראש.

ההיערכות כוללת:

1. **יידוע וקבלת אישורים** של כל הנוגעים בדבר – הנהלת ביה"ס של החופש הגדול בשני בתי הספר, מורים ואנשי צוות, הורים.
2. **היערכות לנסיעה** או להליכה – מסלול, הורים / מורים מלווים
3. **תקשורת פתוחה ורציפה** בין מורים משני בתי הספר ותכנון משותף של המפגש.
4. **שיחה עם הילדים** לפני המפגש – השיחה תהיה פתוחה ותאפשר לילדים להשמיע את מחשבותיהם, התרגשותם, תקוותיהם כמו גם חששותיהם ולהציע אפשרויות להקלת החשש ולהימנעות מהקושי. בשיחה רצוי להעלות שני עניינים עיקריים:
 1. למה אנחנו נפגשים, איזו חוויה צפויה לנו, מה החידוש במפגש.
 2. יידוע לגבי המפגש – מי יגיע, מאין, איך מקבלים אורחים / איך מתארחים, איך מתנהגים.
5. **הכנת מופע** בפני הילדים מביה"ס השני – שיר / ריקוד / הצגה / כרזה / דקלום שמדקלמים כולם יחד.



במפגש מגיעים ילדים מבי"ס אחד "להתארח" בבית ספר אחר. המבנה המוצע, מתייחס למפגש פנים אל פנים.

1. קבלת האורחים
2. פעילות פתיחה
3. פעילות חווייתית מרכזית בקבוצות
4. סיום המפגש

מהלך המפגש

1. **קבלת האורחים** – המארחים יקבלו את פני האורחים בשער בית הספר בשעה הייעודה, יזמינו אותם לחדר בו תתקיים הפעילות המשותפת ויגישו מים וכיבוד קל (ירקות / פירות / גבינות / קרקרים. לא חטיפים ולא מאכלים עתירי סוכר ושומן).
2. **פעילות פתיחה** – פעילויות להיכרות - סבב שמות – כדור ספוג עובר מיד ליד. כל אחד מהמשתתפים מציג את עצמו – שם והיישוב ממנו בא. לדוגמה – אני רעות מחדרה, אני מושירה מנצרת....)
3. **חלוקה לקבוצות פעילות מעורבות**. כל קבוצה תהיה בת 5-6 תלמידים. החלוקה לקבוצות יכולה להיעשות בכמה דרכים:
 - א. **פאזלים (צילום גזור)** – לנסות לחבר את הציורים. כל ציור גזור ל-6 חלקים והחלקים ינתנו לתלמידים משני בתי הספר. הילדים שהחזיקו בחלקים שהתחברו לפאזל שלם – מהווים קבוצה.
 - ב. **מתן כרטיסים צבעוניים** – כל צבע מהווה קבוצה.
4. **פעילות מרכזית חווייתית בקבוצות** – הצעות לפעילויות מצורפות בהמשך.
5. **הופעה של תלמידים זה בפני זה** – הופעה של תלמידים משני בתי הספר זה בפני זה בתוכנית הקצרה שהכינו מראש, מחווה, מתן הדדי של שי מכתב למארחים / למתארחים כביטוי של תחושה נעימה והוקרת תודה. אפשר לעורר שיח אודות החוויה שהילדים עברו, מה הרגישו, איך היה להם.



הצעות לפעילויות בקבוצות

1. כדאי שרוב הפעילויות תיערכנה בקבוצות קטנות מעורבות
2. יש לתחום את גבולות הזמן והמקום לקיום הפעילויות
3. לכל קבוצה יתלווה מלווה מבוגר
4. הפעילויות מדגישות היכרות ושיתוף. אין תחרות!
5. יש לבחור את הפעילויות המתאימות, ולהכין מראש את החומרים והעזרים הנדרשים לפעילויות שנבחרו.

פעילויות לבחירה - בתוך כיתה / חדר

1. **ציור משותף על בריסטול משותף** – כל קבוצה מקבלת בריסטול וצבעים. במרכז הבריסטול כתובה המילה "קִיץ" או "קייטנה" או "נעים להכיר". הילדים יושבים על הרצפה מסביב לבריסטול ועובדים כל אחד מהכיוון שלו. התוצר הוא משותף ומהווה את סך העבודות של כלל המשתתפים.
2. **כפות ידיים** – כל ילד משרטט על דף את כפות ידיו. בתוך כף היד הוא כותב ברכה או משאלה ומקשט בהתאם. יש לגזור את ציור כפות הידיים בקו המתאר שלהן כל כפות הידיים של חברי הקבוצה מודבקות יחד בצורה שהילדים בוחרים.



3. **כפות רגליים** – כל ילד ישרטט את כפות רגליו. בתוך "כף הרגל" הילדים יכתבו איפה הם אוהבים לצעוד ולטייל, היכן היו רוצים לטייל, לאן הרגליים שלהן מובילות אותם מה הם רוצים להיות כשהיו גדולים וכד'.



4. **מי אנחנו?** – כל קבוצה מקבלת 3 דפים. בכל דף כתובה כותרת. כל ילדי הקבוצה ממלאים את דבריהם בכל הדפים. בתום הכתיבה הילדים ישתפו זה את זה במה שכתבו. לאחר מכן הם ידביקו את שלושת הדפים על בריסטול משותף.





פעילויות לבחירה - בחצר בית הספר, סמוך לחדר הכיתה

1. **סיור בבית הספר** – נציג לאורחים את בית הספר שלנו – נראה להם היכן הכיתות, אולם הספורט, השירותים, חדר אמנות / אנגלית / מדעים / מתימטיקה נציג את מגרש הספורט, את החצר שבה מתקיימים אירועים גדולים. אפשר לצרף מפה סכימטית של בית הספר.
2. **מחפשים את המטמון** – יש להיערך מראש עם מסלול, פתקים מכוונים ומטמון.
3. **חותמות** – [יצירה וגילוף אישי](#) של חותמות והטבעת החותמת על דפי נייר פשוט כחלק מהתנסות ראשונית. במקום כריות דיו אפשר להשתמש בצמר גפן טבול במעט צבע גואש. הילדים יקחו שמינית בריסטול ויעצבו יצירה משותפת של חותמות.
4. **הכנת ארוחה משותפת** – כל קבוצה מכינה משהו אחר – סלט ירקות, טחינה, מטבל גבינה "אדומה" (עם פפריקה), כדורי שוקולד ללא אפייה, סלט פירות. בתום ההכנה, נתארגן לארוחה משותפת של כל הקבוצות יחד.
5. **פעילות ספורט בקבוצות מעורבות** – בכל תחנה פעילות מסוג אחר (בדומה להפסקה פעילה).



6. תיבת אוצר



- א. מכינים מראש לכל קבוצה קופסה ארוזה בנייר צבעוני.
- ב. מכניסים לתוכה מספר מעטפות ממוספרות ובכל אחת מהן משימה כתובה בעברית ובערבית (במידה שהקבוצה מורכבת מילדים דוברי עברית ודוברי ערבית). יש להכניס לקופסה גם עפרונות.
- ג. בהינתן האות, כל קבוצה יוצאת למקום המיועד לה בחצר, פותחת את התיבה, ואחד הילדים לוקח את המעטפה הממוספרת במספר 1. הוא פותח את המעטפה, קורא בקול, ומסביר לשאר ילדי הקבוצה מה כתוב.
- ד. לאחר שמוודאים שכולם הבינו, ניגשים לביצוע המשימה על ידי כל חברי הקבוצה.
- ה. בתום משימה 1, עוברים למשימות הבאות לפי סדר המספרים שעל המעטפות.
- ו. כדאי לקרוא את ההצעות המצורפות, לבחור מתוכן ולארגן חומרים בהתאם.
- ז. יש להדפיס את הדפים שיוכנסו למעטפות ולמספר אותם.



עלום פאפא,

פאפא היכרות,

נא יאדו הקבוצה מתקשים

לכתוב את שמע על הדף.



עלום פאפא,

הסתובבו בחצר בית הספר, אספו

ובכניסו למעטפה 3 עלים

ירוקים בעלי צורות שונות

1-3 עלים יבשים.

כדאי לבחור עלים מיוחדים.

ח



עלום פאפא,

הדקו: איז אכא פאפא
אויס?

חומאס? טחנה? פאפא? פיצה?
אורל? פירע? קפה?

דף למעטפה מס' 4 (מתאים למפגש של ילדים דוברים עברית וערבית)



עלום פאפא,

הדקו עלפניכם כתובות מילים
ומשפטים בערבית ועברית.

עליכם ללמוד פאפא את
המילים האלה בשתי השפות.



	בית بيت
	חברים اصدقاء
	אנחנו ילדים שמחים نحن اطفال سعداء
	כל אחד יחיד ומיוחד لكل منا ما يميزه
	אנחנו מבלים ביחד نحن نستمتع سويا

מעטפה אחרונה

במעטפה / בחבילה זו המורה תשים מראש שי לכל ילד - מחזיק מפתחות יפה או כדור טניס או טושים, או חבילת פלסטלינה או כדור לחץ נעים למגע או כל שי מתאים אחר .
בתום הפעילות חוזרים לחדר הכיתה ומציגים את מה שהבאנו וכתבנו בפעילות "קופסת האוצר".



סיום המפגש

- א. נשוחח – איך הרגשתם במהלך היום?
- ב. המארחים ילוו את האורחים להסעה שלהם ויפרדו בצורה נעימה.

"בתי הספר של החופש הגדול" חיים בשותפות ובצמיחה

דוגמאות לתוכנית שבועית

לפניכם דוגמאות לתוכנית שבועית:

בכל תוכנית שבועית מוצעים פעילויות למידה העשרה והפגה.
בכל שבוע, מוצעות פעילויות לרצועת הפתיחה היומית והצעות לפעילויות חוויתיות ערכיות.

"נפגשים ביחד" – בחירה לרצועת הפתיחה

בכל בוקר יתכנסו כל ילדי ביה"ס המלמדים בחופש הגדול למפגש משותף של בוקר ובו:

דברי פתיחה- על היום שהיה והיום שיהיה, (בשיתוף הצוות וילדים) ופעילות מוסיקאלית, תנועה, שיר מיוחד/הימנון, ריקוד יוגה, היפ-הופ וכד'. (בהתאם לכישורי הצוות).

"שיר של יום" – בחירה לרצועת הפתיחה

השירים לקוחים מהתוכנית "שיר של יום" – ומותאמים לנושאים.

בקישור למורה – <http://mag.calltext.co.il/magazine/47?article=3>

מצורפים: מילים, תווים, פעילויות ולינק להשמעת השיר.

נשמיע את השיר, נקרין או נחלק דף עם מילות השיר.

נשוחח על הערכים העולים בו ונפעיל את הילדים בהתאמה.

ניתן לעטר ולאגוד את כל השירים לשירון.

פעילויות חוויתיות ערכיות -

נבחרו מתוך היצע של מאגר הפעילויות המצורף בהמשך ובהתאמה לנושא.

חלק מהפעילויות ניתן להפעיל במהלך השבוע או במקובץ ביום אחד.

חלקן, ניתן להפעיל באמצעות המדריכים, בהתאם לכישורי הצוות.

***ניתן לשנות את לוח הזמנים במהלך היום בהתאמה לפעילויות הנבחרות.**

פרק א' - כוחות ויכולות בצמיחה ובהתפתחות

שבוע ראשון

מותאם גם לילדים הלומדים בחינוך החרדי ולדוברי ערבית

שעות פעילות	יום א	יום ב	יום ג	יום ד	יום ה
8.00-8.20	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "יד ביד"	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "יד ביד"	"נפגשים ביחד" / "שיר של יום" "מילה טובה"	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "תודה"	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "תודה"
8.20-9.20	למידה והעשרה "מהם הכוחות שיש בי"	למידה והעשרה "מתי עשית משהו בשביל מישהו"	למידה והעשרה "מילים טובות"	למידה והעשרה "דמיון ושוני בראי האמנות"	למידה והעשרה "איך עובדים ביחד"
9.20-9.50	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר
9.50-10.40	תרגיל לשעת חירום	למידה והעשרה "מתי עשית משהו בשביל מישהו"	למידה והעשרה "מילים מעודדות"	למידה והעשרה "כבוד ושוויון בראי האמנות"	"משחקים של פעם"
10.40-11.35	למידה והעשרה המשך "מהם הכוחות שיש בי"	למידה והעשרה "מתי עשית משהו בשביל מישהו"	למידה והעשרה "מילים משפיעות עלינו" יצירה לבחירה	למידה והעשרה "שותפות ועבודת צוות"	יום גיבוש משימתי כולנו ביחד וכל אחד לחוד
11.35-12.45	למידה והעשרה המשך "מהם הכוחות שיש בי"	"חכם בשמש"	סדנת לחשיבה יצירתית ושיתוף פעולה / חוג לבחירה	"עוצרים לפני שנפגעים"	
12.45-13.00	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום השבוע

"שיר של יום"

השירים לקוחים מהתוכנית "שיר של יום" – ומותאמים לנושאי המפגשים.

פרק ב' - נתינה ונדיבות יוצרות שותפות

שבוע שני

מותאם גם לילדים הלומדים בחינוך החרדי ולדוברי ערבית

שעות פעילות	יום א	יום ב	יום ג	יום ד	יום ה
8.00-8.20	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "לתת"	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "לתת"	"נפגשים ביחד" / "שיר של יום" "אנשים טובים"	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "אני ואתה"	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "אני ואתה"
8.20-9.20	למידה והעשרה "לתת מכל הלב"	למידה והעשרה "נתנה מעולם לא הפכה מישהו לאדם עני"	למידה והעשרה "פשוט לומר תודה"	למידה והעשרה "לחיות עם בעלי חיים"	
9.20-9.50	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר
9.50-10.40	"התנהגות בטוחה בבית ובמוסדות" "החינוך"	למידה והעשרה "נתנה מעולם לא הפכה מישהו לאדם עני"	למידה והעשרה "פשוט לומר תודה"	למידה והעשרה "לחיות עם בעלי חיים"	"נוגעים בשמיים"
10.40-11.35	למידה והעשרה המשך "לתת מכל הלב"	למידה והעשרה "נתנה מעולם לא הפכה מישהו לאדם עני"	למידה והעשרה "פשוט לומר תודה" יצירה/סרטון לבחירה	למידה והעשרה "סיפורים על בעלי חיים"	סדנת עיבודים להגשמת חלומות
11.35-12.45	למידה והעשרה "קבלה ונתינה אינם הפכים"	למידה והעשרה "נתנה מעולם לא הפכה מישהו לאדם עני"	סדנת משחקי חברות ותקשורת בין אישית/ חוג לבחירה	למידה והעשרה "סיפורים על בעלי חיים"	
12.45-13.00	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום השבוע

"שיר של יום"

השירים לקוחים מהתוכנית "שיר של יום" – ומותאמים לנושאי המפגשים.

פרק ג' - מפגשים לקירוב לבבות

שבוע שלישי

מותאם גם לילדים דוברי ערבית

שעות פעילות	יום א	יום ב	יום ג	יום ד	יום ה
8.00-8.20	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "חברים טובים"	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "חברים טובים"	"נפגשים ביחד" / "שיר של יום" "שפשיף"	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "שווים"	"נפגשים ביחד" / "שיר של בוקר" "שווים"
8.20-9.20	למידה והעשרה "יום אחד הם יוכלו לשוב למולדתם"	למידה והעשרה "תפוז בארגז התפוחים"	למידה והעשרה "זה לא משנה אם הוא שונה"	למידה והעשרה "פורשים כנפיים"	למידה והעשרה "פורשים כנפיים"
9.20-9.50	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר	הפסקת אוכל ופעילות בחצר
9.50-10.40	למידה והעשרה "יום אחד הם יוכלו לשוב למולדתם"	למידה והעשרה "תפוז בארגז התפוחים"	למידה והעשרה "זה לא משנה אם הוא שונה"	למידה והעשרה "פורשים כנפיים"	"חדרי בריחה ניידים" תרומת הפרט ועבודת צוות
10.40-11.35	למידה והעשרה המשך "יום אחד הם יוכלו לשוב למולדתם" יצירה/ אריגה/ קדרות ועוד	למידה והעשרה "תפוז בארגז התפוחים" הצגה/ יצירה בפלסטלינה	פעילות חוץ בית ספרית -	למידה והעשרה "פורשים כנפיים"	א "שרים ביחד בשביל ישראל" מופע רב חושי
11.35-12.45	למידה והעשרה המשך "מהם הכוחות שיש בי"	למידה והעשרה "זה לא משנה אם הוא שונה"	הצגה- מעלה הקרחות	למידה והעשרה הערכות ל"נפגשים ביחד"	
12.45-13.00	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום	מפגש סיכום היום

"שיר של יום"

השירים לקוחים מהתוכנית "שיר של יום" – ומותאמים לנושאי המפגשים.

מאגר פעילויות בית ספריות וחוף בית ספריות לבחירה

ניתן לשלב פעילויות העשרה נוספות בהתאמה לתוכן

פעילויות בית ספריות

פעילות/ חוג	תחום	גיל	נושאים
סדנה לחשיבה יצירתית ושיתוף פעולה	תקשורת בין אישית ופתרון בעיות	א'-ג'	"פלונטר" חשיבה יצירתית, אתגר ושיתוף פעולה
משחקים של פעם" https://www.pitria.com/old-school-games	משחקי ילדים	א'-ג'	משחקי נוסטלגיה לילדים
שעשועי מחול	מחול (למגזר הערבי)	א'-ג'	תרבות עולם - תהליכי יצירה ויחסים. שעשועי דמיון ויצירת דימויים
דרך השלף- יום גיבוש משימתי	o.d.t	גן-ג'	פעילויות ומשימות קבוצתיות
סדנת קצב, תיפוף גוף וכלי הקשה	מוסיקה	א'-ג'	שיפור מיומנויות מוטוריות ותקשורת חברתית
"נוגעים בשמים" - סדנאות עפיפונים (עפיפונים ככלי להגשמה)	יצירה	א'-ג'	יצירה, הגשמת חלומות
חדרי בריחה ניידים	תרומת הפרט עבודת צוות ושיתוף פעולה	א'-ג'	חדרי בריחה ניידים, חידות והפעלות בהתאמה אישית
"השביל היפה והמגוון ביותר בעולם" במופע רב חושי.	שרים ביחד בשביל ישראל	ב'-ג'	מומלץ ומאושר סל תרבות
פעילות שדאות ומחנאות	מחנאות	א'-ג'	התמודדות עם אתגרים
הרצאות מעוררות השראה	ספורט ואתגרים	א'-ג'	אומץ, תעוזה וחוסן מנטלי
הרצאות להעצמה	השראה והגשמת חלומות	ילדים ב'-ד' ומבוגרים	מחיסרון ליתרון, פריצת גבולות, ועוד
מיפגש חוויתי עם ספרים	מכוונות לעולם הספר	הגיל הרך א'-ב'	"גג-נט" מט"ח
סופר אורח – שיח פתוח על סיפור ועלילה	מיפגש עם יוצרים ומאיירים	א'-ג'	טל בן שחר ושרלי יובל, יאיר, הדס לייבוזיץ, מיריק שניר ועוד
בובות מעבר לילון (למגזר החרדי)	תאטרון בובות	א'-ג'	דימיון ומשחק

פעילות/ חוג	תחום	גיל	נושאים
משחקי כדור (למגזר החרדי)	משחקי חברה	א'-ג'	משחקי חברה, גיבוש ושיתוף פעולה
מופע קוסם טלפתיה ואמן חושי (למגזר החרדי)	קסמים לפי החוקים	א'-ג'	בין מציאות לדמיון
סדנת "פימו"	יצירה	א'-ג'	עולם של צבע ודמיון, היכרות עם החומר, טכניקות ליישם ועוד.
משחקי חשיבה	פיתוח חשיבה בהתאמה	א'-ג'	גאיה - משחקי חשיבה סמרטווד ועוד.
ריקודים מכל העולם	פיתוח מיומנות תנועה וריקוד	ב'-ג'	"דרך הגוף"
חשיפה לכלי נגינה מגוונים מהטבע	מוסיקה	א'-ג'	"צלילי עולם" כל אחד והצליל שלו..
חשיפה לכלי הקשה, בניית כלי הקשה, הכרת מקצבים	מוסיקה	א'-ג'	"מיתר, בונים ומנגנים"
הפקת קצב ומוסיקה באמצעות קול וגוף אנושי. הפקת ראפ - קבוצתי	מוסיקה	א'-ג'	סדנת ביטבוקס בשילוב לופר. פעילות סוחפת ואנרגטית
מפגש מוסיקלי המדגים שימושים בקצב וכלי הקשה במקומות שונים ברחבי העולם	מוסיקה	א'-ג'	- כל העולם קצב - ולכל אחד מקצב משלו
סדנאות משחק	חברות ותקשורת בין אישית	א'-ג'	המשחק, הוא המרחק הקצר בין ילדים
איך לצעוק חלומות ולהגשים אותם	חולמים קדימה	א'-ג'	שחקן סופר- יובל אברמוביץ

פעילויות חוץ בית ספריות

נושאים	תחום	גיל	פעילות/ חוג
טובים השניים - הצגת ילדים	תיאטרון	א'-ג'	תיאטרון אורנה פורת
מרכז מבקרים "החווייה האולימפית"	תחומי ספורט ומשחקים אולימפיים	א'-ג'	חווייה אינטראקטיבית רב חושית
מרכז "מהותי" הכרה בעולמו של הילד	פיתוח והעצמה אישית וחוויתית	א'-ג'	מרכז "מהותי"
"דיאלוג בחשיכה"	מוזיאון הילדים בחולון	ג' -	סיור בחושך מוחלט בהדרכת מדריכים עיוורים
"הזמנה לשקט"	מוזיאון הילדים בחולון	ג'-	הכירות עם שפת הסימנים. הנחייה עם מדריכי חרשים
הבית החדש של שירה	מחול	א'-ג'	מופע מחול
הכלב חברו הטוב של האדם	בעלי חיים	א'-ג'	חוות הכלבים – הכפר הירוק סדנאות וימי כיף
http://amiram.info/prod-cat.asp?catalogid=234&category=116 קונצרטים מגוונים - קרנבל החיות, מוצרט קופץ לביקור ועוד.	מוסיקה קלאסית לקהל הצעיר	א'-ג'	תזמורת הבמה הישראלית בשיתוף מוזיאון תל אביב לאומנויות.
תיאטרון אורנה פורת	א'-ג'	הצגה	"מעלה הקרחות"
תיאטרון הקרון	א'-ד'	הצגה	"מולו וצגאי"

***כל ההפעלות הינן בגדר המלצה בלבד!**